

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, într-o nouă solie de prietenie și colaborare

în Republica Populară Chineză

● Puternică reafirmare a sentimentelor de prețuire și stimă pe care și le nutresc reciproc popoarele român și chinez.

● Comunicatul comun adoptat la încheierea vizitei apreciază că întîlnirile și convorbirile pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, le-a avut cu conducătorii de partid și de stat ai R.P. Chineze vor da un puternic impuls dezvoltării și adîncirii colaborării multilaterale dintre cele două partide și țări.

în Republica Populară Democrată Coreeană

● Noul dialog la nivel înalt român-coreean deschide noi perspective extinderii și întăririi raporturilor de conlucrăre fructuoasă dintre România și R.P.D., Coreeană.

● Înaltele distincții conferite tovarășilor Nicolae Ceaușescu și Kim Ir Sen, expresie a aprecierii deosebite pentru contribuția adusă de cei doi conducători la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare între cele două partide, țări și popoare, la cauza socialismului și păcii în lume.

România — China: o prietenie trainică, o colaborare multilaterală, rodnică

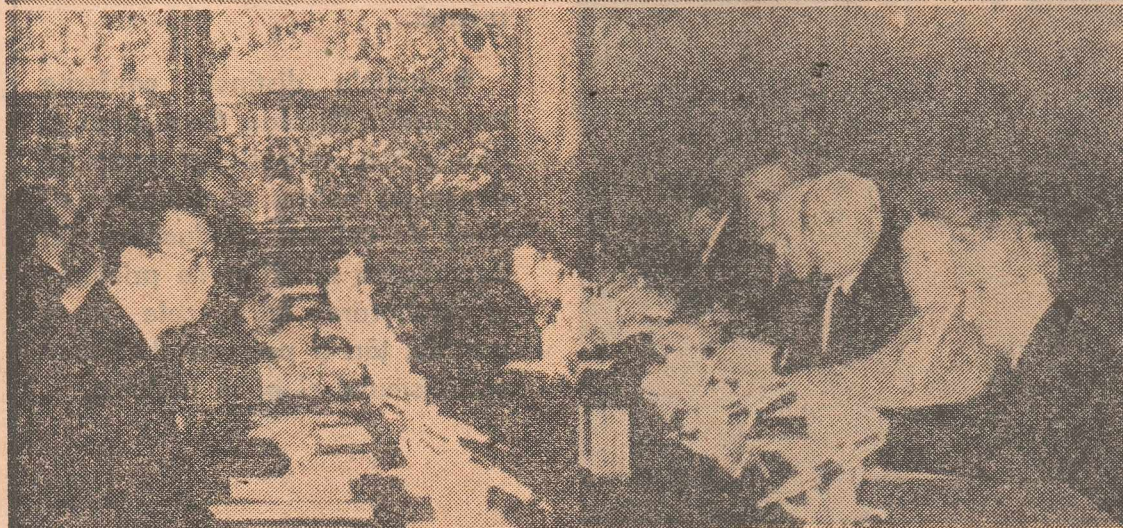
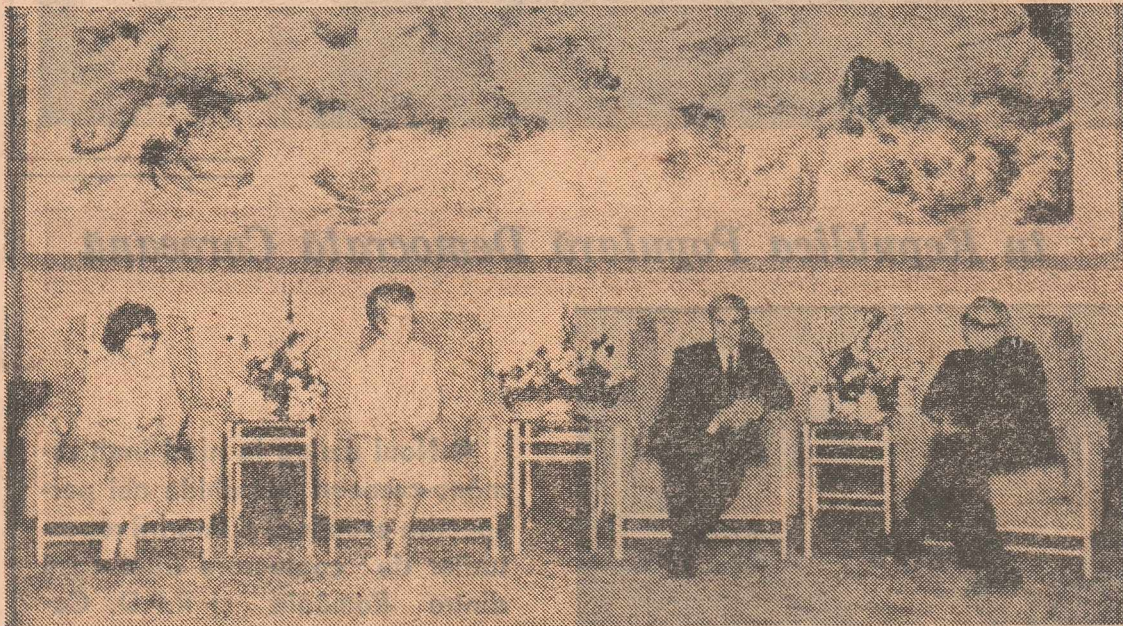
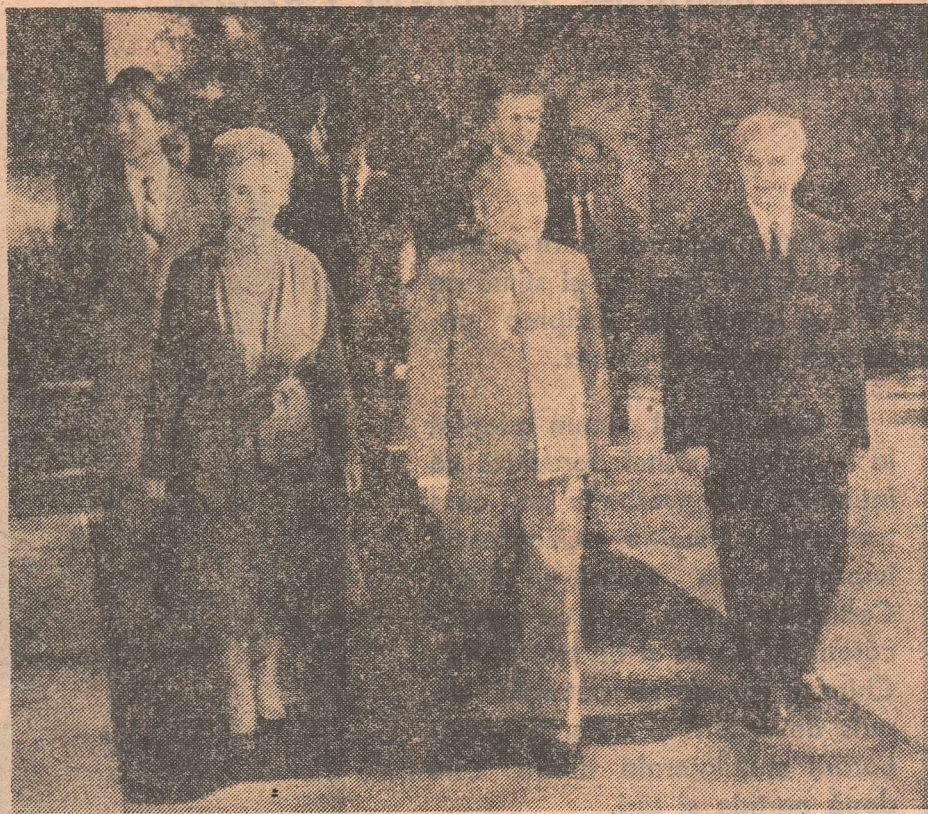
Relațiile de prietenie și colaborare româno-chineze se dezvoltă cu succes pe plan politic, economic, tehnico-științific și în alte domenii de interes comun, pe baza principiilor socializmului, ale deplinei egalități, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Pentru extinderea și adâncirea colaborării româno-chineze pe multiple planuri, un rol hotărâtor îl au întâlnirile și convorbirile la nivel înalt între conducătorii celor două țări. În acest cadru se înscrie și recenta vizită oficială de prietenie în Republica Populară Chineză a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, la invitația tovarășului Zhao Ziyang, secretar general al

Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, și a tovarășului Yang Shangkun, președintele Republicii Populare Chineze.

După cum se menționează în Comunicatul comun, în timpul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, a avut întâlniri și convorbiri oficiale cu tovarășii Zhao Ziyang, Yang Shangkun, Li Peng, premierul Consiliului de Stat al R.P. Chineze. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, s-a întâlnit și a avut convorbiri prietenești cu tovarășul Deng Xiaoping, președintele Comisiei Militare a Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, precum și cu tovarășul Li Xiannian, președintele Comitetului Național al Conferinței Consultative Politice Populare a R.P. Chineze.

În cadrul convorbirilor, care s-au desfășurat într-o atmosferă cordială, de prietenie, respect și înțelegere reciprocă, conducătorii României și Chinei au constatat cu deosebită satisfacție că relațiile româno-chineze s-au dezvoltat și s-au întărit continuu și au apreciat că aceste relații corespund pe deplin intereselor construcției socialiste din cele două țări și cauzei păcii în întreaga lume. S-a exprimat hotărârea ca și în viitor aceste relații să se bazeze ferm pe respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în tre-

mențin încă grave conflicte în diferite zone ale lumii, se agravează situația economică mondială, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, se manifestă politica de forță și de amenințare cu forța, de amestec în treburile interne și de încălcare a independenței și libertății altor țări și popoare. S-a exprimat convingerea profundă că prin lupta unită a popoarelor, a tuturor forțelor progresiste, poate fi preîntîmpinată izbucnirea unui nou război și salvată pacea în întreaga lume. În acest context, s-a exprimat speranța că negocierile sovieto-americane vor duce la înțele-

burile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovarășești. Conducătorii celor două țări au dat o apreciere pozitivă rezultatelor obținute în ultimii ani în extinderea și diversificarea colaborării economice și tehnico-științifice, în dezvoltarea schimburilor comerciale. Totodată, s-a subliniat hotărârea celor două țări și state de a acționa pentru dezvoltarea susținută, pe baze stabile și pe termen lung, a raporturilor economice reciproc-avantajoase. S-a apreciat că potențialul economic, științific și tehnic al celor două țări, experiența acumulată în ultimii ani au creat noi posibilități pentru dezvoltarea și extinderea cooperării în producție și cercetare în domeniile industriei, energiei, agriculturii, transporturilor și în alte sectoare. S-a constatat cu satisfacție că au fost obținute rezultate importante în extinderea legăturilor și colaborării reciproce în domeniile culturii, învățămîntului, științei, presei, sănătății, sportului ș.a. S-a apreciat că dezvoltarea continuă a colaborării româno-chineze în aceste domenii are o mare importanță în aprofundarea prieteniei dintre România și China și s-a convenit să se promoveze în continuare această colaborare.

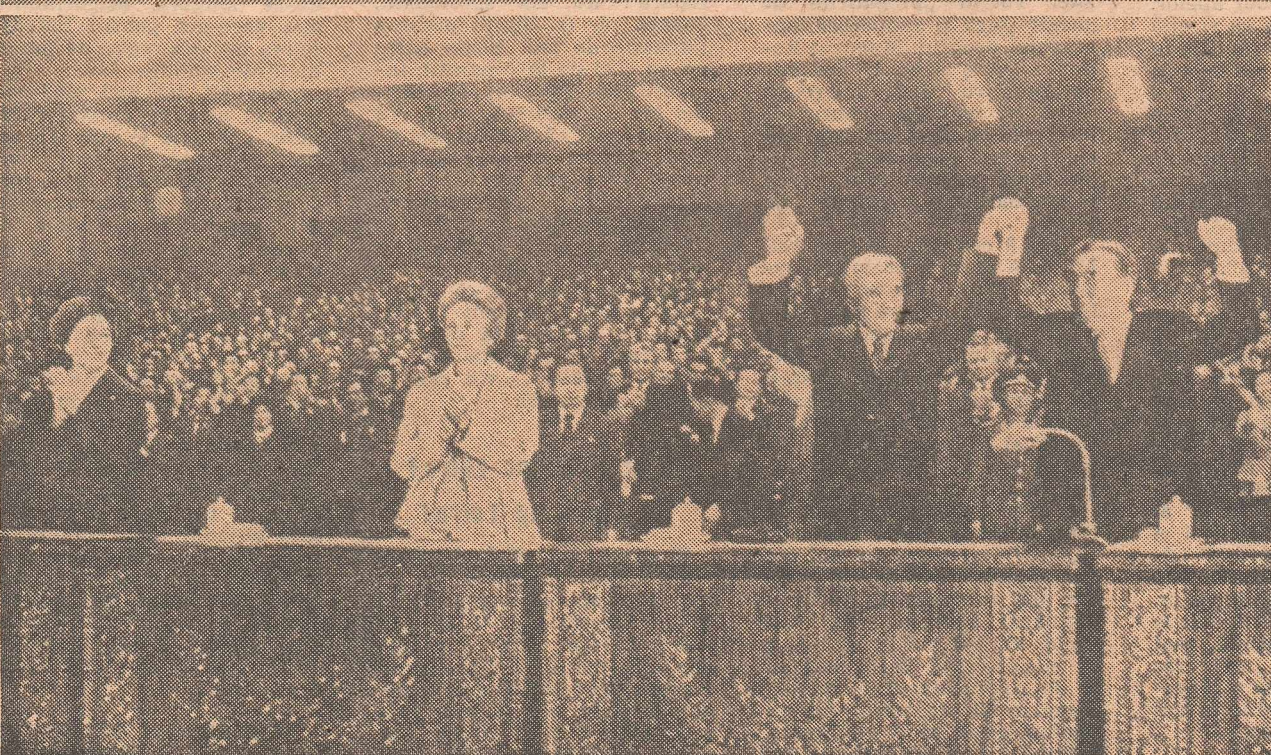
Abordînd probleme actuale ale vieții internaționale, conducătorii de partid și de stat ai celor două țări au constatat cu satisfacție că România și China au poziții identice sau foarte apropiate în principalele probleme cu care se confruntă omenirea în momentul de față. S-a constatat că în viața internațională s-au făcut unii pași pe calea dezarmării nucleare și în direcția soluționării, prin tratative, a unor probleme litigioase, că a apărut o tendință spre destindere în lume. În același timp, s-a apreciat că situația internațională continuă să fie contradictorie și complexă. Se menține cursa înarmărilor, se

geri privind încetarea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, fapt ce ar corespunde cerințelor legitime ale popoarelor lumii, intereselor păcii și destinderii internaționale.

Cu prilejul întâlnirilor și convorbirilor avute, conducătorii de partid și de stat ai celor două țări și-au exprimat satisfacția față de conlucrarea strînsă pe plan internațional dintre România și China și au hotărît să fie intensificate contactele și consultările în acest domeniu și să fie extinsă cooperarea dintre ele în cadrul O.N.U. și al celorlalte organizații internaționale. Conducătorii celor două țări consideră că relațiile dintre partidele comuniste și muncitorești trebuie să se întemeieze pe principiile independenței, egalității în drepturi, respectului reciproc și neamestecului în treburile interne. De asemenea, s-a subliniat necesitatea respectării dreptului fiecărui partid de a-și elabora de sine stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară, de a-și alege căile transformării revoluționare a societății, în conformitate cu condițiile din propria țară. Conducătorii celor două țări și-au exprimat deplina satisfacție pentru convorbirile avute și pentru rezultatele vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în Republica Populară Chineză, pentru înțelegerea la care s-a ajuns, apreciind că ele reprezintă o nouă și elocventă manifestare a prieteniei și solidarității româno-chineze. S-a exprimat convingerea că această nouă întâlnire la nivel înalt româno-chinez va da un puternic impuls extinderii și diversificării colaborării multilaterale dintre cele două țări și țări, în interesul popoarelor române și chineze, al cauzei socializmului, păcii, securității și colaborării internaționale.

ION CODRU ■

Moment de remarcabilă însemnătate în cronica relațiilor româno-coreene

Legăturile trainice de prietenie, solidaritate militantă și colaborare româno-coreene au cunoscut o dezvoltare continuă, rolul determinant avându-l întâlnirile și convorbirile la cel mai înalt nivel. De fiecare dată, vizitele reciproce, întâlnirile avute și convorbirile purtate cu aceste prilejuri s-au înscris ca momente de cea mai mare importanță în cronica relațiilor româno-coreene. Același rol revine și actualei vizite oficiale de prietenie făcute în R.P.D. Coreeană de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, la invitația tovarășului Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democratice Coreene. După cum s-a remarcat pe bună dreptate, această nouă vizită pune în lumină în mod pregnant pe de o parte evoluția ascendentă a relațiilor dintre cele două partide, țări și popoare pe multiple planuri, și; pe de altă parte, dorința comună de a extinde și întări raporturile bilaterale, în folosul reciproc, al cauzei păcii și înțelegerii între națiuni.

În timpul vizitei, în cadrul unei ceremonii care a avut loc la Palatul Kimsusan, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost înmănat de către tovarășul Kim Ir Sen ordinul „Drapelul Republicii” clasa I, conferit prin Decret al Comitetului Popular Central al R.P.D. Coreene pentru contribuția deosebită adusă la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare între cele două partide, țări și popoare, la promovarea cauzei socialismului, a păcii și a securității, cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani. În cadrul aceleiași ceremonii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmănat tovarășului Kim Ir Sen ordinul „Victoria Socialismului”, conferit prin Decret Prezidențial pentru contribuția deosebită adusă la dezvoltarea colaborării dintre Partidul Comunist Român și Partidul Muncii din Coreea, dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Democrată Coreeană, la întărirea prieteniei dintre poporul român și poporul coreean, la promovarea cauzei generale a socialismului, a păcii și colaborării internaționale, cu prilejul împlinirii vârstei de 75 de ani.

Între conducătorii celor două partide și țări au avut loc fructuoase convorbiri oficiale. În cursul lor, tovarășul Kim Ir Sen a salutat cu multă căldură vizita pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, o efectuează în R.P.D. Coreeană, manifestându-și satisfacția față de noul dialog la nivel înalt. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a mulțumit pentru primirea deosebit de călduroasă și a adresat Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, Consiliului Administrativ al R.P.D. Coreene, comuniștilor și poporului coreean un călduros salut revoluționar și cele mai bune urări. Conducătorul partidului și statului nostru și-a exprimat convingerea că întâlnirea și convorbirile prilejuite de ea vor reprezenta o nouă și importantă contribuție la dezvoltarea tradiționalelor relații de prietenie și colaborare româno-coreene. S-a efectuat o amplă informare reciprocă în legătură cu procesul construcției socialiste în cele două țări, cu activitatea și preocupările partidelor și popoarelor noastre în vederea traducerii în viață a obiectivelor stabilite, a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială.

Un loc important în cadrul convorbirilor l-au ocupat problemele privind stadiul actual și perspectivele dezvoltării în relațiile româno-coreene pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de interes comun. S-a subliniat că economiile naționale ale celor două țări, aflate într-un proces continuu de dezvoltare și modernizare, oferă posibilități pentru sporirea volumului și diversificarea schimburilor economice, pentru extinderea colaborării și cooperării în producție, în condiții reciproc avantajoase. S-a convenit, totodată, lărgirea colaborării în sectoarele științei, învățămîntului și culturii, în alte domenii de activitate. Cel doi conducători de partid și de stat au reafirmat dorința de a extinde și întări în continuare bunele relații dintre cele două țări pe plan politic, subliniind că aceasta este în interesul ambelor popoare, al progresului și prosperității lor, al cauzei socialismului și păcii.

Convorbirile, alte momente ale vizitei, au prilejuit și abordarea unor aspecte ale vieții internaționale actuale și ale mișcării comuniste și muncitorești, evidențiindu-se că în aceste probleme partidele și țările noastre au poziții și puncte de vedere comune sau foarte apropiate, ceea ce constituie o bază bună pentru dezvoltarea unei și mai largi colaborări și conlucrări pe arena internațională. S-a subliniat că mai mult ca oricând popoarele, forțele progresiste, realiste de pretutindeni trebuie să-și unească eforturile și să conlucreze tot mai strâns pentru a se pune capăt cu desăvîrșire politicii de înarmare și pentru a se promova ferm o politică de pace, colaborare și înțelegere între toate națiunile lumii. În același timp, a fost susținută ideea că trebuie să se acționeze în modul cel mai hotărît pentru eliminarea forței și amenințării cu forța din relațiile internaționale, pentru asigurarea dreptului tuturor popoarelor de a se dezvolta libere și suverane, fără nici un amestec din afară. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că, în spiritul politicii sale consecvente de solidaritate internațională, Partidul Comunist Român, România socialistă și întregul nostru popor sprijină activ lupta dreaptă a Partidului Muncii din Coreea, a Republicii Democratice Populare Coreene, a poporului coreean, sub conducerea tovarășului Kim Ir Sen, pentru reunificarea pașnică și independentă a patriei. Conducătorul partidului și statului nostru a arătat că România este hotărîtă să întărească continuu colaborarea și solidaritatea cu Republica Democrată Coreeană, să-și aducă, împreună cu celelalte țări socialiste, cu toate forțele iubitoare de pace și progres, o contribuție activă la politica de dezarmare, de independență și pace, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

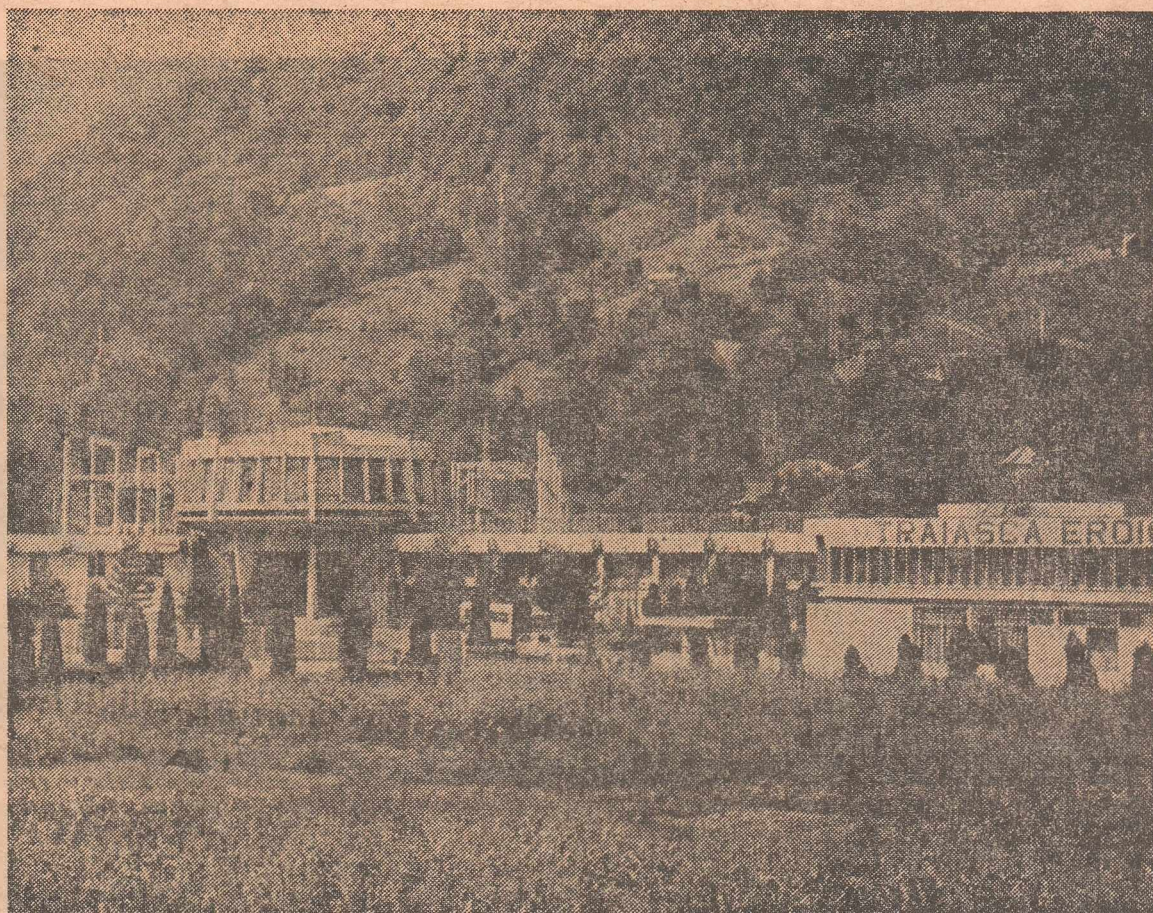
P. NICOARĂ

ENERGIA: a produce și a economisi se conjugă împreună!

Știm prea bine că hrana urlașului organism care este economia națională o reprezintă materia, energia și informația. Ca și organismul uman, acesta are nevoie iarna de mai multă energie pentru ca pulsul vieții economico-sociale să bată ritmic, la intensitatea pe care o programăm. Comparația, poate cam banală, aduce însă mai aproape de noi problematica energiei. Căci, să nu uităm, organismul nostru conține și „fabrici” și „rețele de transport” sau de comunicație și numai dacă toate acestea funcționează ireprosabil avem și sentimentul de bine și de confort dorit.

Acum, cind ne pregătim să întâmpinăm iarna, este firesc, așadar, ca grija și răspunderea tuturor să se îndrepte spre asigurarea energiei necesare bunei funcționări a întregului mecanism economic și social, fapt ce presupune ca în activitatea de zi cu zi să conjugăm în permanență verbul „a produce” împreună cu „a economisi”. Expresie a unei asemenea preocupări o constituie și recentul Decret al Consiliului de Stat privind asigurarea producției de energie, folosirea rațională a energiei electrice, termice și a gazelor naturale și regimul de lucru al unităților economice și sociale pe perioada de iarnă 1988—1989. În prevederile sale concentrare găsim toate răspunderile ce revin producătorilor și consumatorilor pentru ca în lunile care urmează să avem energie destulă, dar să nu o risipim. Să avem energia cu care fiecare unitate economică să-și poată realiza în cele mai bune condiții planul, fiecare unitate cu funcții de servire socială (din sectorul comercial, administrativ, învățămînt sau cultural-artistic) să-și desfășoare activitatea conform cerințelor unei vieți civilizate și, în același timp, rațională.

O imagine asupra efortului depus în aceste zile de mineri și energeticieni pentru a-și îndeplini obligația de a da țării cît mai multă energie o oferă reportajele de mai jos. Sînt două modele de urmat și de alte colective, căci doar cu cîteva flori nu putem aștepta liniștiți... primăvara.

Oameni care fac apa să dea lumină

Mai întîi, aproape că m-am revoltat. Apoi, pe măsură ce-l cunoșteam, mi-am dat seama că oamenii aceștia le spuneau „mori” din dragoste, cuvintele voite banale ascundeau o gingașie aparte. „Moară” era orice centrală electrică, chiar dacă era o microhidrocentrală de cîteva megawați care „merge mai ales cînd plouă” sau o hidrocentrală ca aceea de la Ciunget. Cînd mi se spunea, simplu, că „merge jucăria”, însemna că un generator, adesea uriaș, își trimite milioanele de kilowați spre rețea, adică „mișcă sîrma”. Simplitatea cu care vorbeau era nu doar semnul modestiei (chiar și despre faptul că unitatea a luat locul I pe țară, departajată fiind „la fotografie” de Porțile de Fier I, mi s-a vorbit întîmplător a doua zi, sus, pe Lotru, și asta oarecum anecdotic — „ne-am dus la ședința de la Vilcea convinși că se lasă cu «critici și sarcini noi» și, cînd colo, cei de la minister veniseră pentru festivitate”), era, mai ales, chiar un mod de a gândi și a munci, adică de a tranșa repede problemele, de a limpezi dintr-o dată ce e de făcut, amănuntele urmînd să fie rezolvate de fiecare în cel mai bun chip posibil. Că amănuntele astea sînt, de fapt, totul, era altceva.

Cînd am ieșit din biroul inginerului Dumitru Alexe, directorul Întreprinderii Electroc centrale Rm. Vilcea, „copilotul” său, directorul tehnic Constantin Florescu, a ținut să-mi precizeze lucrurile: „Ca să ne facem treaba, sînt necesare două condiții — să fie apă și să meargă moara. Apă nu putem să avem mai multă decît e, dar putem și trebuie s-o trecem toată prin moară și cît de mai multe ori. Asta înseamnă uzinarea integrală a apei. Să nu deverseze peste baraje, să treacă prin turbine și, anume, avînd în vedere sistemul de «cascadă»

al centralelor de pe Lotru și Olt, să treacă așa cum trebuie prin toate”.

Lucrul esențial odată înțeles — că oamenii de aici nu fac nimic altceva decît să vegheze ca toată apa să treacă prin morile lor — se impunea, urmînd logica simplă a acestei afirmații, să vedem cum stăm cu apa, să vedem cum stăm cu morile. „Că fiecare riu are personalitatea lui, o istorie a nebuniilor și răzvrătirilor lui, înțelegi, mărturisise inginerul Florescu, abia după ce l-ai amenajat, după ce lacurile de acumulare îți spun, la gîlurile tehnologice, și dacă vreun pîrîiaș neglijat a adus într-o primăvară mai multe aluviuni decît scoți toată vara, și dacă tăietorii de lemne au «uitat», la corhănlire, crengile în drumul apelor. Apa vine cînd vrea ea și cîtă vrea ea, după cum plouă sau nu plouă, după cît de repede se topește zăpada. E rău și cînd e prea multă că trece peste baraj, e rău și cînd e prea puțină că nu se umple lacul. Tocmai de-aia sistemul în cascadă e gîndit să negleze drumul apei, astfel încît, dincolo de capriciile anotimpurilor, morile să meargă”.

Cum se stă cu morile? Cele de pe Lotru, precum și cele din cursul mijlociu al Oltului, toate date în funcțiune, sînt pregătite sau în curs de pregătire pentru „virful de iarnă”. În plus, adăuga inginerul Gheorghe Avram, șeful biroului producție, iarna care vine vor funcționa și primele centrale din cursul inferior al Oltului (centrala Rusănești și grupul 3 de la centrala Frunzaru), precum și centrala Voila, prima din Oltul superior. În rest, amănunte. Oamenii le întrețin, le mai repară, mai schimbă cîte ceva, mai fac unele lucruri pe care nici proiectanții nu le-au gîndit, mai rar e și cîte-o avarie...

Să vezi și să nu crezi

Am început „drumul spre amănunte” cu Oltul. Cei care m-au însoțit, inginerii Gheorghe Avram, Elii Popa, șeful laboratorului PRAM, Eugen Păunescu, șeful secției Rm. Vilcea, și tehnicianul Nicolae Brăguș, șeful atelierului exploatare la aceeași secție, se „lăsau greu”. Ai fi zis că „morile” merg de la sine, că dacă, grație automatizării, s-a ajuns ca numai doi oameni să conducă cei 40—50 megawați ai unei centrale, nici nu mai e altceva de făcut. Și totuși, în întreprindere lucrează cam cinci mii de oameni. Și chiar lucrează. Amănuntele pe care la căutam erau, în fond, semnele muncii lor, ale nădejilor și neliniștii lor.

Lacul centrală! Dăești trebuia golit, în acest an, în 30 de zile. Formația maistrului Vasile Neacșu, cea din schimbul de noapte, maistrul Lili Trif și, bineînțeles, inginerul Păunescu care insistă să nu-l menționez, că el „avea obligația”, au reușit golirea în 10 zile. Tot în „pregătirile de iarnă” intră și reducerea consumului propriu. Maistrul Romulus Oprîș și electromecanicul Dumitru Vega au reușit să obțină reducerea consumului tehnologic, concomitent cu sporirea siguranței în exploatare, prin modernizarea reguletoarelor automate de viteză.

Cele 9 centrale de pe Oltul Mijlociu oferă o premieră națională și prin amenajarea lor într-o cascadă hidro telemecanizată și telecomandată. Această optimizare a funcționării, care contribuie la un spor de energie de 2 la sută, se datorează inginerilor Lucian Erdeli și Dumitru Popa, electricienilor Ion Marica și Eugen Marinescu.

O avarie la Rlurenii (căderea unui întrerupător la stația de 10,5 KV) aproape că nu s-a simțit pentru că timp de 40 de ore, toți specialiștii, inclusiv inginerul Florescu, au fost acolo. Mi s-a vorbit mai ales de electricianul Lazăr Bulacu și de conducătorul formației, Dumitru Bîrsan, care, neavînd telefon acasă, să-și anunțe întîrzierea, a lucrat ultimele ore asistat de soția sa venită, cu

îngrijorare, să-l caute la locul de muncă.

Tot la capitolul „amănunte” sînt trecute și efectuarea probelor de funcționare ale instalațiilor de protecție și automatizare, menite să ușureze trecerea peste „virful de iarnă” (legată de numele maistrului Nicolae Georgescu și a electricianului Ioan Popa), realizarea, de către maistrul Ion Stănică, a unui sistem de îmbunătățire a răcirii hidrogenatorilor, punerea la punct, de către șeful CHE Rm. Vilcea, maistrul Titu Ciungu, a unui modern sistem de informare și chiar faptul că la 27 septembrie a.c., grație implementării tehnicii informaționale de virf, de la Ciunget s-au transmis electronic puterile la dispecerul din Rm. Vilcea.

Cele mai multe controale au venit pe Olt pentru că, pur și simplu, nimeni nu credea că la centrala Turnu oamenii realizaseră ceea ce specialiștii de la ISIM Timișoara prorociseră c-ar fi imposibil. Trebuia sudată o pală de la turbină. „Demontați-o și se repară!” au zis specialiștii. Treaba ar fi durat măcar o jumătate de an, poate chiar un an. Cei de la reparații, inginerul Ion Paveliu, șeful secției lor, au încercat altfel. Au ridicat pala căzută în aspiratorul turbinei (n-avea decît 3 tone), au sudat totul pe loc, detensionînd materialul cu pickamerul, deși spațiul era foarte mic, apoi controalele defectoscopice confirmau incredibilul și anume că reparația a fost excelent făcută. Încă mai vin destui să vadă minunea, au renunțat la cuvîntul „control”, vin pur și simplu să creadă.

Să te naști pe Lotru?

Să rămîi la Lotru!

Și directorul Uzinei electrice Lotru, inginerul Vergiliu Șerban, și inginerul șef Mihail Sporic sînt, la această întreprindere care cuprinde cea mai mare hidrocentrală de pe riurile interioare, Ciunget, precum și surorile mai mici Mălaia și Brădișor, și cîteva microhidrocentrale, la „primul și actualul loc de

muncă”. Ingerul Sporic, absolvent în 1975, s-a născut „în amenajare”, e de-al locului, s-a căsătorit la Mălaia, „în a doua treaptă a amenajării, fiul său, în vîrstă de 8 ani, „prezumtiv campion mondial la șah”, se pregătește, tot aici, pentru o mare finală la Voineasa. Ingerul Șerban a absolvit în 1972 facultatea din Timișoara, a urmat indemnul delegatului întreprinderii de a veni la Rm. Vilcea, „oraș frumos”, și-a ajuns la Lotru, locuiește „în curtea întreprinderii”, era, la 30 de ani, inginer șef, pe la 37, adică în 1986, director, acum, că și Voineasa s-a făcut „oraș frumos”, știe că la Rîmnic ajunge doar pe la ședințe. A prins drag de microhidrocentrale, are și o invenție pe jumătate brevetată (un dispozitiv de sincronizare automată a generatoarelor asincrone de la microcentrale la rețea), pe jumătate în curs (un sistem de modificare a puterii în funcție de nivelul din bazinul de compensare) care, pe scurt, face „moara” mai deșteaptă, centrala pornind și oprindu-se singură, asigurîndu-și apa necesară pentru funcționarea într-un regim de putere dinainte stabilit.

„Morile”, tot mai moderne, tind să meargă aproape singure, dar sute și sute de oameni, adesea nevăzuți, veghează acest mers. Cînd mașina la care lucrăm zumzăie calm sau cînd aprindem, în casele noastre, un bec la lumina căruia putem citi cărți despre uluitoare întîmplări, să ne gîndim o clipă că, înconjurați de nămeți uriași, mulți și neștiuți „morari” mîngîie cu privirea nu o dată îngrijorată apa care în complicatele și electronizatele scocuri ale morilor lor se desface-n lumină. Și să ne mai gîndim că și aceasta este o întîmplare uluitoare și că, apăsînd butonul unui comutator, mina noastră a dat sens, dintr-o dată, știutelor și neștiutelor frămîntări ale acestor oameni ce par numai atît de mici cînd îi privești la „rădăcina” unui uriaș baraj de hidrocentrală.

CONSTANTIN DUMITRU
Fotografie de
GHEORGHE BRĂNESCU

Zi bună la Filipeștii de Pădure

Ziua și-a început-o ca de obicei, ocolind mai întâi cu gândul la câteva sute de metri sub dealurile de la Filipeștii de Pădure. Pentru asta nu era nevoie să poarte masca de gaze pe-un șold și acumulatorii lanternei de partea cealaltă. Mai târziu, când chiar a fost nevoie să le poarte în drumul zilnic prin mina deosebită care unii spun că ar avea cel mai bun lignit din țară, a trecut pe lângă lămpărie și în sala de apel, și-a aruncat privirea pe un panou unde nu răzbat din truda oamenilor din adânc decât vreo câteva cifre. Acolo, zice maestrul electromecanic Gheorghe Bucurică, secretarul comitetului de partid al minei, sînt înscrise producțiile realizate de brigăzile fruntașe. Apoi, continuă el, s-a lăsat să alunece cu trenulețul care coboară în galeria de coastă „1 Mai”, pe 1700 de metri, pînă la triajul Cervenia. Numele acesta, Cervenia, deși pentru alții nu spune nimic, pentru minierii de la Filipești e foarte important. Pentru că mina s-a aflat în retragere, în anumite sectoare ale ei, iar lucrările aflate acum în curs, de deschidere a unor noi cîmpuri miniere la Măgureni-Tufeni și în zona Cervenia vest — Ochiuri, renasc o speranță și împlinesc un gând de viitor. Un viitor nu prea îndepărtat, dacă avem în vedere că exploatarea noilor cîmpuri miniere va începe în cîincinalul viitor.

Desigur, mina de la Filipești nu face parte dintre minele mari, dar asta nu înseamnă că munca oamenilor ar fi aici mai ușoară. Vom vedea că, dimpotrivă, nu-i chiar deloc mai ușoară decât în alte mine. Deocamdată să spunem că planul anual, la Filipești, e de 625 000 de tone și că planul acesta se îndeplinește, chiar dacă realizarea lui cere „eforturi imense”, după cum spune interlocutorul nostru.

Strălucirea adevărului, așa se zice, stă în faptul că el poate fi rostit limpede. Or, în ce privește mina de la Filipeștii de Pădure trebuie spus că, după opinia oamenilor de meserie, ea ar fi una dintre cele mai grele din țară. Într-o proporție care trece uneori destul de bine peste 90 la sută, cărbunele este scos aici din straturi aflate sub nivelul hidrostatic, sub pinzele de apă freatică. În plus, straturile de cărbune sînt adeseori prea subțiri pentru a se putea trece la un front mecanizat de lucru. Se înțelege, s-au făcut și aici investiții pentru a ușura munca oamenilor, dar gradul de mecanizare nu trece astăzi de 60 la sută pentru că, pur și simplu, nu există condiții naturale de extindere a mecanizării lucrărilor. Condițiile acestea se schimbă, evident,

de la zi la zi și cu atât mai mult de-a lungul cîtorva ani. Semnificativ apare, astfel, că în urmă cu vreo cîțiva ani gradul de mecanizare atinsese 70 la sută din volumul lucrărilor și nu întîmplător în perioada aceea, prin 1982 și 1983, mina de la Filipești a fost distinsă cu „Ordinul Muncii” clasa I. În următorii doi ani ea a primit „Ordinul Muncii” clasa a II-a. Apoi, chiar dacă n-a mai ajuns să dețină un loc fruntaș pe ramură, mina și-a făcut planul, ceea ce nu-i puțin lucru. În orice caz, prin aceste victorii ale muncii lor, minierii de la Filipești s-au dovedit a fi, cu toții, oameni de frunte în meserie. Dacă ei n-ar fi știut să muncească așa cum au muncit, mina ar fi trebuit să fie închisă — ni se spune — de mai bine de 20 de ani. În tot acest răstimp, apa a fost dușmanul lor cel mai mare acolo, în subteran. Și dacă oamenii au găsit mai multe mijloace de a i se împotrivi chiar atunci cînd ea are debite de pînă la 500 litri pe minut și se năpustește cu viteza pe care i-o dau presiunile de pînă la 100 de atmosfere, dintre toate cel mai nimerit și eficient s-a dovedit sistemul asecării cu filtre. Exploatarea cărbunelui începe abia atunci cînd debitul ajunge la 0,5 litri pe minut iar presiunea la 0,5 atmosfere. Cu prețul unor astfel de eforturi, zice maestrul Gheorghe Bucurică, mina și-a îndeplinit planul iar minierii au știut și știu să-și facă datoria, asta e sigur. Neîlind tocmăi ei, minierii, oamenii căroră să trebuiască să li se explice că lumea are nevoie de cărbune tot atât de mult cum are nevoie de pîine. Pe luna trecută, brigada condusă de Ion Căpșună, de la abatajul frontal 6707, din sectorul Nord-Palanga, și-a îndeplinit norma în proporție de 128 la sută. Brigăzile lui Ion Ivănescu și Ion Ionescu și-au făcut și ele norma și au depășit-o, înregistrînd procente de 108,7 și respectiv 113,6 la sută. Cu același spor au muncit, împreună cu oamenii lor, brigadierii Ion Orba, Nicolae Fătu, Gheorghe Cojocaru, Ion Dinicu, Nicolae Moraru. Și nu întîmplător, numele unora dintre aceștia se regăsesc și pe panoul din sala de apel, unde sînt înscrise realizările zilnice ale fruntașilor minei.

În mină e cald ca sub aripa unei păsări. În mină e vară mereu. Afară, unde toamnă răscălește frunzișurile în livezile și în pădurile de pe dealurile Filipeștilor, soarele se află în cumpăna unei zile despre care putem fi încredințați că a fost încă o zi bună aici, într-una dintre cele mai grele mine din țară.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU ■

Nicăieri în altă parte nu stau atât de aproape față în față cele două puteri de bază ale economiei actuale: materia primă a zăcămintului natural și materia cenușie a zăcămintului uman de inteligență. La gara unei mine, resursele creative ale omului se află într-o provocatoare intimitate cu cele ale pămîntului. Pe cit de nesfîrșită pare capacitatea Pămîntului de a-și etala noile rezerve ale echipamentului său de supraviețuire economică planetară, pe atât de hotărîtă pare inteligența umană să-și demonstreze aptitudinile sale de perpetuă ambasadore a viitorului. Pentru că în timp ce imaginea unei mine din care vagonetii și funicularule scot într-una minereu e apropiată de aceea a unui sac care se golește, inteligența creatoare poate fi comparată cu o finită ală carei izvoare sporesc pe măsură ce scoti mai mult din ea.

O astfel de comparație este sugerată de ideile de mare valoare conținute în Tezele din aprilie, care așază cercetarea și tehnologia ca factori fundamentali ai progresului societății românești.

Este lucrul pe care-l știe cit se poate de exact și inginerul Căta Ioan de la mina Coranda-Certei, din cadrul C.M. Deva. Ingerul Căta este președintele Comisiei inginerilor și tehnicienilor din unitate, responsabil cu invențiile și inovațiile iar mai nou se va ocupa și cu problemele, deloc simple, ale standardizării și tipizării.

Din experiența pe care a dobîndit-o pînă acum inginerul Căta consideră că mecanismul care duce ideea din punctul ei inițial de scripă inteligență a unui om pasionat, profund implicat în procesul tehnologic al locului său zilnic de muncă, pînă în faza unui brevet eliberat de OSIM, se împotmolește uneori într-o țesătură de trasee a căror simplificare (sau studiere atentă în vederea perfectibilității lor) ar fi profitabilă în primul rînd pentru producție. Tehnicianul Popa Gheorghe, ca să luăm un exemplu de dată recentă, are o propunere de inovație: fiecare moară (de la Uzina de preparare a minereurilor) are, evident un motor. Acesta acționează moara prin intermediul unui reductor. Legătura dintre reductor și motor se face printr-un cuplaj. Aici tehnicianul Popa Gheorghe vrea să adauge scripă la de inteligență. Își numește deci propunerea de inovație „Cuplaj pentru momente foarte mari — comandat”. Vine cu lucrarea astfel numită la inginerul Căta care îi spune ce trebuie să cuprindă

dosarul pentru pornirea angrenajului unei inovații. Se face dosarul și se înaintează o adresă la conducerea unității. Concomitent se afișează un anunț la serviciul tehnic, care va sta două săptămîni în eventualitatea că s-ar ivi reclamații în legătură cu paternitatea ideii. După care se eliberează o adeverință: s-a înregistrat propunerea de inovație cutare. Autor Popa Gheorghe. Două dosare se trimit la Centrală care expediază mai departe propunerea la ICITPLCIM Deva. La acest institut se stabilește dacă propunerea are elemente de nouitate pe planul Centralei sau nu. Dosarul lui Popa Gheorghe a urcat și ultima treaptă ajun-

Renovarea căilor ce duc la inovații

gînd la OSIM București. Acum se așteaptă răspunsul. Trebuie să se stabilească un titular de brevet care să aplice inovația și să plătească taxele acestor demersuri inovatoare.

Acesta e mecanismul. Perfectibil desigur ca orice mecanism inventat de om. Dar în realitate lucrurile decurg de cele mai multe ori altfel. Uneori situațiile concrete de la fața locului reclamă cu atîtă presiune o soluție nouă încît nu se mai urmărește formalizarea și îndosărirea ideii în vederea brevetării. Oamenilor le ajunge că au găsit o soluție nouă care le-a rezolvat eficient stagnarea din segmentul productiv în care a apărut și că lucrurile pot decurge, în continuare, normal. Iată o astfel de situație: în timpul iernii, din cauza umidității minereul îngheață în silozurile uriașe în care e depozitat și din care îl preiau mijloacele de transport. Să ne imaginăm niște recipiente verticale de mari dimensiuni, pline cu tone de minereu înghețat bocnă și din care nu mai curge dedesubt nici un gram în basculele transportoare. O situație careia trebuie să i se găsească pe loc rezolvare. Și s-a găsit. Ingerul Stoian Ioan, tehnicianul Neagu Ștefan și electricianul Simon Nicolae au imaginat un sistem de rezistențe și o ventilație care mențin aerul cald în silozuri și împiedică înghețarea minereului. Nu s-a așteptat brevetarea inovației. S-a aplicat imediat și ea funcționează și acum deși mai târziu, cînd s-a dat curs formal propu-

nerii de inovație, ea s-a oprit la nivelul ICITPLCIM. Formal, deci, inovația n-a fost avizată, dar în realitate ea funcționează pentru că e singura soluție practică găsită la fața locului, pînă va apărea alta mai bună. Altfel ar trebui și acum ca iarna să fie aduși artificieri și explozivi să dezghețe minereul din silozuri.

Pe de altă parte, pe oameni îi „șperie” formalizarea și formalismele, traducerea unei idei în terminologia strict științifică a unui dosar pe atât de riguros și complicat pe cit de simplă și evidentă apare uneori cite o soluție în practica directă de producție. Mulți dintre inovatori se mulțumesc doar cu rezolvarea practică a unei probleme presante fără să mai formuleze pretenția de inovație, profitabilă și pentru alții, acceptînd anonimul unui veritabil folclor științific și tehnic pe care îl naște creativitatea actuală de masă. Ideea inginerului Căta este să se realizeze un cabinet de proiectare în cadrul căruia un colectiv de specialiști diverși și desenatori tehnici să contribuie la întocmirea dosarelor de inovații. Foarte mulți au idei bune, profitabile la cel mai înalt nivel și ar fi păcat să se oprească la pragul acesta al formalităților de îndosariere. Cabinetul de proiectare ar trebui să cuprindă, în plus, machetele tuturor realizărilor anterioare într-o expoziție stimulatoare care să poată fi cercetată permanent. Faptul că la serviciul tehnic al inginerului Căta Ioan a sosit o propunere de inovație numită „Refacerea izolației cablurilor electrice flexibile cu ajutorul vulcanizării — autor ing. Chen-de Ioan și că pînă la sfîrșitul anului vor mai fi înaintate dosarele altor două propuneri de inovații, a ing. Supuran Sorin („Transportor extensibil de abataj”) și a muncitorului specialist Cîmpean Nicolae „Dispozitiv de deplasat roțile dințate ale reductoarelor”) dovedește că la mina Coranda-Certei „minereul” inteligenței creatoare poate complexa zăcămintele de neferoase din preajmă. Cu condiția ca aceste resurse nelimitate de creativitate să fie folosite inclusiv la creșterea căilor care duc la realizarea invențiilor și inovațiilor. Exemplul minei Teliuc, din cadrul I.M. Hunedoara, cu brevetele proprii, realizate în colaborare cu OSIM, cabinet tehnic și bibliotecă, în care o conducere receptivă la nou investeste anual cîteva zeci de mii de lei în abonamente, este cit se poate de stimulator!

ION ZUBAȘCU ■

Pînă în urmă cu cîțiva ani, pe o platformă din incinta Întreprinderii de Utilaj Chimic Ploiești se afla un adevărat „munte de fiare”. Erau S.D.V.-uri adunate acolo, de-a lungul anilor, pentru că unora dintre ele le mai putea veni rîndul să fie folosite, dacă se nimerea repetarea unei comenzi.

Două lucruri s-au întîmplat între timp: cantitatea de metal imobilizată în curtea întreprinderii a ajuns să fie ceva mai mică iar S.D.V.-urile refîcute aici nu mai dau impresia unui „munte de fier” ci a unui depozit bine organizat. Ordinea în care ele sînt păstrate dă posibilitatea ca orice piesă socotită necesară la un moment dat să fie găsită repede și fără prea mare efort.

Desigur, oamenii întreprinderii au motive întemeiate să argumenteze că este mai bine să mențin în așteptare aceste S.D.V.-uri în eventualitatea unei refolosiri, decît să le confecționezi la fiecare comandă. Rămîne însă un fapt: că repetarea acestor comenzi se poate produce la un an, la doi sau la trei, uneori chiar și după mai mult timp, iar pe parcursul acestei așteptări metalul cu pricina nu se dovedește de nici o utilitate economică.

La cit se ridică, în totul, cantitatea de metal ținută în acest depozit? Cam la 1 000 de tone, ne răspunde Adrian Horjea, inginerul-șef al întreprinderii. Oricum am întoarce lucrurile, zice interlocutorul nostru, problema de fond continuă să fie necesitatea

respectării cu strictețe a normelor privind tipizarea instalațiilor chimice, indiferent cine și unde le proiectează.

Este neîndoielnic că în privința tipizării unor instalații și utilaje s-au înregistrat progrese importante, însă la fel de sigur este și că în acest domeniu rămîn încă multe de făcut. Cum spune, inginerul Ioan Iancu, șeful atelier-

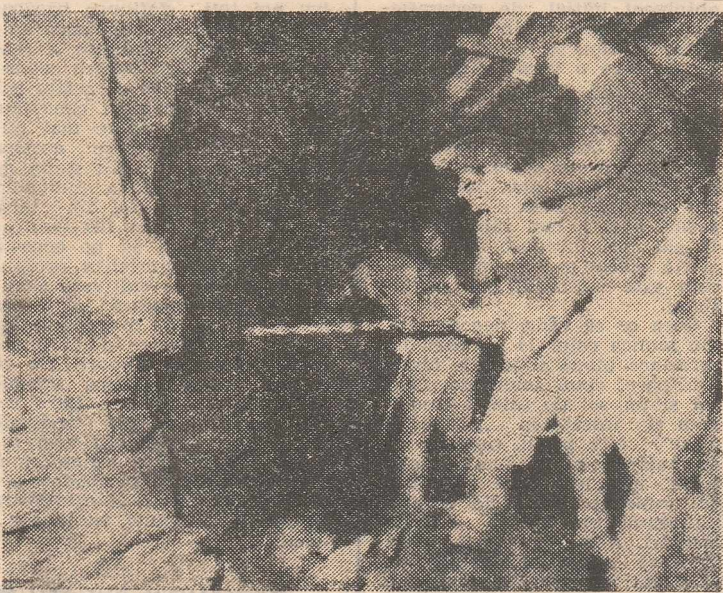
S.D.V.-uri cu și fără noroc

rului de proiectare al întreprinderii: „Acțiunea de tipizare începută în anii '70 de institutele de proiectare și oprită la nivelul unor subansamble cu flanșe pentru racorduri, guri de vizitare, indicatori de nivel, suporturi, trebuie continuată și extinsă pînă la nivelul unor utilaje complete cum ar fi: schimbătoare de căldură, vase verticale și orizontale, coloane, reactoare. Se înțelege, tipizarea utilajelor ar atrage după sine tipizarea tehnologiilor de fabricație și control, inclusiv a S.D.V.-urilor folosite. Iar consecințele, în ce ne privește, ar fi deosebit de importante: s-ar îmbunătăți activitatea de aprovizionare cu materiale, s-ar scurta ciclurile de fabricație, s-ar reduce costurile de producție și ar crește, bineînțeles, productivitatea”.

Dar mai este o problemă, și asupra ei revine inginerul Adrian Horjea. El pornește de la un exemplu aparent minor: „priza de legare la pămînt”. Multe utilaje sînt prevăzute cu o asemenea priză și trebuie arătat, pentru cei ce nu se pricep, că nici nu-i mult de vorbit în legătură cu ea. Fiindcă o astfel de priză nu-i decît o fișă de tablă lată de cîteva centimetri și avînd în lungime de vreo cîteva ori pe-atît. Însă banala piesă creează, totuși, probleme: „Fiecare — ne spune inginerul șef al întreprinderii — o proiectează după cum socotește el de cuviință. Pentru asta se face desen, iar desenul poate prezenta elementele lui, cum s-ar zice, de originalitate. Fără nici o justificare din punct de vedere tehnic, dimensiunile acestei prize variază de la proiect la proiect. Unul vrea tablă cu o jumătate de milimetru mai subțire, altul scade sau crește lățimea fișei de tablă cu un milimetru sau doi, etc. Explicația nu are nici o legătură cu funcționalitatea obiectului, ci e alta: cu cit există mai multe abateri de la un proiect-tip, cu atîtă mai mulți bani iez pentru cel care proiectează”.

Între cele multe care rămîn de făcut în extinderea acțiunii de tipizare, unele sînt probleme, fără îndoială, destul de complexe. Probleme de ordin tehnic, economic, organizatoric. Dar altele, nu. Altele sînt foarte simple și credem că exemplul citat rămîne, în orice caz, convingător.

D. CONSTANTINESCU ■

Cînd primăvara vine după toamnă

Fiecare an agricol se leagă de următorul ca verigile unui lanț: prin sămința pusă sub brazdă, dar și prin învățămintele care se succed. Acum, cînd rodul bogat al toamnei se îndreaptă spre hambare, bunii gospodari pun bazele recoltelor viitoare.

În legumicultură se pregătește „noul val”

Directorul Tudor Alexandru al C.L.F. Bolintin Vale este extrem de solicitat. E o oră rentabilă de muncă pentru un om al cărui destin s-a modelat după perioadele de eflorescență și rod al legumelor din cele trei ferme pe care le coordonează. Se împarte cu greu între încăperea unde tocmai perfecționează cu reprezentantului unei firme străine o problemă ce vizează exportul — unitatea sa avînd sarcini deosebite în acest sens — și biroul contabilului-șef pe masa căruia dosarele cu situații aduse la zi sînt într-o vizibilă expansiune.

De fapt, C.L.F. Bolintin Vale este o subunitate aparținînd I.L.F. Giurgiu și întreține relații cu toate C.A.P.-urile și Asociațiile economice din zonă. În afara sarcinilor curente în ceea ce privește realizarea producției totale prevăzute la recoltarea legumelor, livrarea lor la fondul centralizat al statului, pentru piață sau export, C.L.F. Bolintin Vale se ocupă cu semiconservarea legumelor cît și cu prepararea semiindustriale a fructelor. Dacă din fructele achiziționate de la alte unități s-au pregătit în condiții speciale, în vederea livrării la export, circa 22 tone de suc de căpsuni, 100 t marcuri de caise și încă 100 t de prune, acestora adăugîndu-li-se alte sorturi diverse de sucuri și pulpe de fructe, legumele celor trei ferme, recoltate pînă acum, au fost deja sortate și conservate pentru piața Capitalei și a județului Giurgiu, cît și pentru cantinele pe care le aprovizionează. În paralel cu aceste operații de stringere și finalizare a recoltei de toamnă, se pregătesc răsăturile pentru primăvară și se fac toate demersurile ca anul viitor agricol să se lege firesc de anul acesta, ca două verigi ale aceluiași lanț.

Întrucît în toate zonele legumicole din țară, inclusiv, deci, și la Bolintin Vale, vre-

mea este favorabilă în continuare unor producții sporite, fără brume timpurii care să afecteze puterea regeneratoare a legumelor, culturile continuă să producă, existînd premise pentru o sporire a cantităților cu care poate fi aprovizionată populația. Temperaturile moderate și precipitațiile normale ale lunii octombrie creează posibilitatea prelungirii capacității de rod a culturilor și eșalonării producției pe o perioadă mai îndelungată. În acest sens, toate culturile care mai pot produce sînt lăsate un timp suplimentar pe cîmp pentru a mai smulge pămîntului și propriilor puteri regeneratoare un val în plus de recoltă, un flux benefic de roade pe țărîmul frumos al acestei toamne și al nevoilor noastre sporite de vitalitate. Pe de altă parte, datorită aceluiași condiții favorabile, o bună parte din culturile de ceapă, ridichi, salată puse pentru primăvară, au început să producă într-un fel de avanpremiera a următorului an agricol. Evident că acest surprinzător eșantion de primăvară viitoare nu este lăsat pe cîmp de dragul spectacolului în sine, surprinzătoare tomate sînt vîndute și ele pe piață împreună cu „generația” acreditată a legumelor de toamnă. Dincolo însă de implicațiile economice imediate ale acestor realități, simpla imagine a unui cîmp pe care coexistă într-o surprinzătoare simbioză legume „normale” de toamnă, împreună cu „noul val”, mereu grăbitul nou val al legumelor care ar fi trebuit să fie trufandale doar în primăvara următoare, generează un complex de semnificații simbolice care sugerează, înainte de toate, că acolo unde se muncește cu devotament pentru pămîntul și recolta țării primăvara vine întotdeauna mai devreme. Uneori, ca în cazul de mai sus, chiar cu un anotimp mai devreme!

Cît poate omul, poate și pămîntul

Deși om al cifrelor, pe masa căruia pămîntul și roadele sale ajung filtrate prin rețeaua deasă și uneori complicată a calculului, contabilul Marin Marin — tinăr și energic, om al hotarelor însămînțate cu griu, mai degrabă decît al situațiilor financiare, inteligent și abstracte — a lansat în mijlocul discuției din sediul C.A.P.-ului una din acele vorbe care te șochează la început dar pe care le reții cu surpriza de a constata că abia mai tîrziu își dezvăluie adevărata lor semnificație. „Pămîntul e omul” a spus el la un moment dat. Poate voia să compare pămîntul cu omul m-am gîndit —, dar el o ținea pe a lui: „pămîntul e omul, cît poate un om, poate și pămîntul!” Am acceptat această axiomă, la început,

ca pe o parafrază a celebrei formulări legată de numele lui Buffon, „stilul e omul”, încercînd deci să suprapun cele două expresii și să trag semnificațiile rezonanței lor comune. Adevăratul sens al celor spuse de contabilul Marin Marin l-am înțeles însă abia cu ajutorul Ioanei Iordache, președinta C.A.P. Bolintin Vale, al inginerului șef Manolache Gheorghe, de la C.U.A.S.C., al lui Dumitru Tănase, șeful Fermei zootehnice și al tuturor celorlalți oameni pe care i-am întîlnit în diverse puncte de lucru de pe raza comune, în acest moment al lucrărilor de toamnă, cînd cumpăna recoltei trebuie să fie ridicată la înălțimea hambarelor de balanța lucrărilor pregătitoare pentru recolta anului viitor.

„Am terminat de recoltat întreaga suprafață” — va preciza Iordache Ioana, președinta C.A.P.-ului și mă gîndesc cu ce ușurare și împăcare de conștiință poate rosti această propoziție simplă un om care a stat trei anotimpuri pe cîmp în urma brazdelor primăvara, apoi la prăsit și la lucrările de vară, la recoltatul griului și al orzului, al porumbului, al cartofului, pînă acum, în mijlocul toamnei, cînd au mai rămas legumele, sfecla și rîcinul și încheierea lucrărilor de semănare a griului și orzului.

Două probleme grele a avut de înfruntat C.A.P.-ul din Bolintin Vale, în acest an agrar, care decurg de fapt una dintr-alta: seceta și lipsa apei pentru irigații. Bolintinul din Vale face parte din sistemul de irigații Titu-Ogrezeni. La 25 iunie trebuiau să intre în regimul de irigații 1521 ha, dar din cauza debitului mic al apei nu s-au putut iriga decît 250 ha, și acestea sporadic. Din cauza secetei prelungite, pînă și rîcinul s-a maturizat înainte de vreme. În mod normal, recoltatul lui trebuia să înceapă după 25 octombrie, dar pentru că bobul e șiștăv, s-a hotărît să fie strîns și el. În cîteva zile, această plantă extrem de rentabilă va fi ultima care va saluta pămîntul înainte de intrarea lui în hibernala sa odihnă germinatoare. În aceste condiții, cînd circuitul apei în natură s-a scurt-circuitat nu numai deasupra ogoarelor CUASC-ului Bolintin ci asupra întregului sud al Bărăganului, deplin funcțional a rămas doar circuitul omului în natură, circulația responsabilă a forței sale de muncă în colaborare cu forțele latente ale elementelor terestre. Așadar, pămîntul e omul!

Iordache Ioana e de trei ani președintă a C.A.P.-ului Bolintin Vale. A venit acum 14 ani în comună deodată cu contabilul Marin Marin și au rămas, iată,

în continuare să adîncească această realitate în afara căreia nici o toamnă n-ar fi demnă de recolte sale. Sînt puține momente de-a lungul anului cînd se filosofează într-un sediu de C.A.P. și lucrul acesta se întîmplă totuși cînd vine cineva din afară și cînd în fața sa localnicii își văd, în răgazul discuției, ca într-o oglindă propria față, imaginea lor cea sinceră și adevărată, sau măcar cea ideală pe care rîvnesc s-o atingă. În condițiile secetei prelungite n-am reușit să obținem producții prea mari — mărturisesc Iordache Ioana — dar am făcut tot ce ne-a stat în putință să ascultăm pămîntul pentru a-l face să asculte și el de noi. Am terminat de recoltat întreaga suprafață a C.A.P.-ului și sîntem în plină campanie de semănare. Am făcut mari eforturi pentru ca am primit un supliment de o sută de hectare peste cele inițiale. Am reușit să ne încadrăm, însă, în timp lucrînd în schimburi prelungite pînă noaptea tîrziu. Cu mecanizatori ca Tudor Traian, Tudor Gheorghe, Simionică Aurel, Zafaru Ion, la discuit și pregătînd terenul, sau Păduraru Rom, Ion Gheorghe, Zlate Stan, la semănat, noaptea dintre două apusuri de soare e transformată și ea într-un supliment de viteză pentru accelerarea lucrărilor de însămînțare. În două zile, încheiem și orzul și griul.

Într-adevăr pămîntul C.A.P.-ului Bolintin Vale, ca și al celor zece C.A.P.-uri aparținînd CUASC-ului, al cărui inginer șef, Manolache Gheorghe, ne-a confirmat încheierea, în aceste zile, a culesului de toamnă pe întreaga suprafață, pămîntul acesta muncit de brațul și spiritul uman arată pe toată întinderea zării curat și îngrijit ca o oada în care s-a făcut ordine și curățenie ca în așteptarea unei nunți sau a unei meritate sărbători.

ION ZUBAȘCU ■

Trufandale pot apărea mai timpuriu și la Bacău

Ca mai toată Moldova, Bacăul cumpără legume din sudul țării, mai ales „trufandalele” lipseau ori erau aduse, și nu în cantitate satisfăcătoare, de olteni, teleormăneni, ialomițeni... Legume se cultivau și aici, dar se coceau mai molcom, înspre toamnă, cu producții pricajite, adesea abia suficiente pentru producătorii lor. Nevoia experimentării, a schimbării soiurilor din zonă, a adaptării tehnologiilor de cultură la condițiile pedoclimatice, astfel încît producțiile să crească și să acopere perioada deficitară, adică să fie timpurii, se simțea de mult. Înfîințată în 1974, pe profil exclusiv legumicol, fiind, practic, singura de acest gen în Moldova și deservind, direct sau indirect, județele Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vrancea **Stațiunea de cercetare și producție legumicolă Bacău** a răspuns exact acestei nevoi. Obiectivele sale, așa cum ne-a precizat inginerul Lucian Stoian, directorul stațiunii, vizează tocmai stabilirea de tehnologii specifice zonei de cultură, crearea de soiuri noi de legume mai bine adaptate zonei, producerea de semințe din soiurile de categorie biologică superioară.

A fost în măsură această unitate de cercetare și producție să contribuie la schimbarea destinului legumiculturii în Moldova? Răspunsul îl dau, în primul rînd, piețele Bacăului și ale județelor învecinate. Poate că nu toți cei care găsesc acum din abundență ardei, varză, fasole, conopidă, morcovi și multe altele știu că acest lucru se datorează în primul rînd, muncii de peste un deceniu al unor specialiști care și-au propus și au reușit să schimbe nițel anotimpurile, realizînd, pentru legumicultură Moldovei, pur și simplu un alt calendar.

Stațiunea are un profil zonal care presupune realizarea tehnologiilor (și asigurarea semințelor) pentru toate soiurile din zonă, și unul național, în cadrul căruia a preluat cea mai mare parte din programul de cercetare

re vîzînd grupa verzei (varză, guli, gulioare, conopidă, varză de Bruxelles, varză chinezească, salată) precum și unele legume mai puțin răspîndite (sparanghelul, andivele). În afara acestui profil, se mai desfășoară și activități vîzînd realizarea colecției naționale de fasole urcătoare (dintre cele două soiuri deja omologate, Aurla de Bacău este cel mai cultivat din întreaga țară) și ameliorarea usturoiului (soiurile Bucovina 1 și Bucovina 2, omologate, sînt în curs de extindere, avînd în vedere și rezultatele confirmate în sud, la Vidra, și ele asigură o producție record de 14—16 tone la hectar).

Unul dintre cercetătorii convinși că legumele se pot coace mai repede la Bacău este inginerul Nicolae Munteanu care, după ce s-a ocupat de ameliorarea fasolei (cu rezultate ce au făcut ca Moldova să poată da și „sudului” acest produs), speră, acum, să obțină varză și conopidă foarte timpurii cu producții aproape fantastice. Un absolvent inițial de geografie-geologie, apoi inginer horticol, Petre Bulzan, se ocupă de salată, pe care o vrea ieșită odată cu ghioceli, practicîndu-și și prima meserie, cîci se ocupă de stația meteo care „chiar e importantă”. Dan Davidescu mărturisesc că era aproape disperat cînd a venit aici, „așa, pentru vreo lună, pînă s-o găsi altceva”, apoi a mai zăbovit vreo 12 ani cîci începuse să-i placă și i-a plăcut așa de mult că acum este inginerul șef al stațiunii.

Ceea ce se vede, deocamdată, din munca celor 14 ingineri din cercetare (două soiuri de fasole urcătoare, două soiuri de usturoi și un soi de salată, omologate și intrate în „producția mare”) este puțin, pentru că acumulările se produc, în mod firesc, mai lent, sînt necesari ani (adică perioade de vegetație complete) pentru experimentări. Abia de-acum încolo, urmează „explozia” rezultatelor, căci sînt în curs de omologare alte linii și soiuri de ardei gras,

fasole urcătoare, andive și salată.

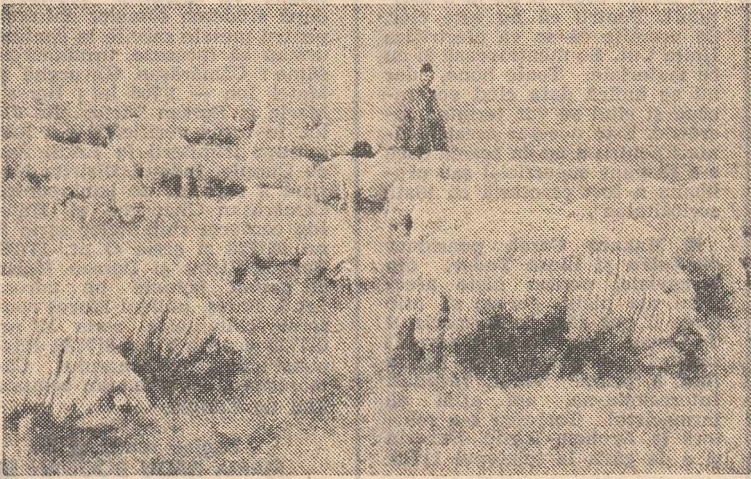
Trecerea rezultatelor cercetării în producție s-a bucurat de un sprijin adevărat al organismelor de specialitate, în primul rînd al Trustului horticulturii al cărui director, ing. Silviu Strasser, ne-a spus, la rîndul, că dacă Bacăul și-a depășit, în ultimii 3 ani, la legume livrările planificate la fondul de stat, asta se datorează muncii de cercetare. Dincolo de faptul că trustul și stațiunea încearcă să „arunce meritul” unul pe altul, esențial este că s-a colaborat rodnic în toate acțiunile de concentrare și specializare a producției legumicole în cadrul celor 5 asociații economice de stat și cooperatiste pentru legumicultură, urmărindu-se, în cadrul unui program comun, atît cultivarea soiurilor cît și instruirea cadrelor. Sigur nu toate colaborările au fost așa, mai ales la început, a trebuit nu numai știință, ci și răbdare îndelungă cu „unii care credeau că, dacă strigă mai tare, legumele se coc mai repede”. Important e că, acum, se produc mult mai multe legume și că ele chiar se coc mai repede, deși probleme mai sînt de rezolvat pînă ce aceste legume vor ajunge proaspete pe masă sau în bune condiții în conserve, căci trebuie multă seriozitate și coordonare între toți cei implicați, din moment ce „de o roșie răspund patru ministere: agricultura o produce, achizițiile o preiau, industria alimentară o prelucurează, comerțul o vinde”.

Stațiunea băcăoană are, bineînțeles, și sarcini de producție. Am ales ferma „Ion Ionescu de la Brad” nu doar din „rațiuni gazetărești” (se fac cuvenitele pregătiri pentru sărbătorirea centenarului a marelui om de știință român, inclusiv prin reamenajarea fostei sale ferme ca fermă model). Aici, unde Ion Ionescu de la Brad a făcut primele cercetări românești de legumicultură, după multe decenii de întrerupere, pe un sol „neformat”, nisipos, cu multe greutăți, legate inclusiv de absența forței de muncă (sînt, în zonă, alte unsprezece ferme de stat, un C.A.P., oamenii mai lucrează și în fabrici), pornindu-se adică, de la condiții nu foarte proprii (ceea ce reprezintă un test însemnat pentru cercetare, intrucît multe locuri din Moldova unde se va dezvolta legumicultura sînt asemenea) se cultivă ardei gras, fasole, morcov, varză și salată (pentru semințe) și andive (butași pentru păpuși și pentru semințe). A început amenajarea unor spații corespunzătoare de cazare (vor veni specialiști, încep lucrări mai complexe) și, se speră, această fermă, după „formarea” solului, va fi una de elită. Deocamdată, așa cum remarcă șeful fermei, tehnicianul Ion Muscaru, deși „s-a pornit greu și s-a lucrat mai ales cu 7—8 feteșoare”, planul a început să se realizeze, de doi ani chiar cu depășiri, anul trecut înregistrîndu-se o producție de 161 la sută, ceea ce e în măsură să justifice speranțele inițiatorilor acestui program de refacere a fermei model a întemeietorului legumiculturii științifice românești.

În încheiere, două informații, sperăm interesante, pentru consumatori de legume, adică pentru noi toți: stațiunea băcăoană, cu sprijinul unor cadre universitare de specialitate, a realizat (și a tipărit pentru cei interesați) peste 100 de rețete culinare, recomandînd consumul legumelor în maniere mai puțin cunoscute, în care acestea joacă rolul principal: stația de forțare industrială a andivelor, singura de acest fel din țară, produce deja circa 100 tone anual de păpuși și, pe această bază se va materializa programul național de cultivare a andivelor (care vizează obținerea a zeci de mii de tone din acest produs, atît pentru piața internă cît și pentru export). Se va realiza, astfel, o ultimă „schimbare de anotimp” de către cei din Bacău, intrucît andivele (subiect asupra căruia vom reveni) reprezintă o legumă mereu proaspătă în perioada octombrie-martie, deci primăvara legumelor timpurii va începe... toamna.

CONSTANTIN DUMITRU ■

Natura îți dă ce dorești dacă știi cum să-i ceri

Două stațiuni de cercetare și producție din Caransebeș, deși net diferite ca profil, sint legate prin același efort comun de gândire și acțiune pentru promovarea revoluției în genetică.

Știința face casă bună cu tradiția

Ai zice că o experiență de veacuri într-o anumită înțelepciune a dezvăluit omului toate tainele pe care le-ar fi putut ascunde. Generații și generații de ciobani au și considerat, până nu demult, că oieritul, așa cum l-au moștenit din tată-n fiu, este un univers bine cunoscut, cu legi definitiv statornicite, aproape un ritual, an de an luat de la capăt. În martie se nasc miei, în mai pornește urcarea la munte, în iunie e sărbătoarea cea mare a ciobanilor — tunsul oilor, în octombrie începe monta, iar către iarnă, turmele se coboară spre locuri mai puțin vitrege.

Iată însă că milenara tradiție este, în doar cîțiva ani, bulversată și ea de pătrunderea vertiginosă a descoperirilor științei și tehnicii contemporane. Specialiști dăruiți acestui domeniu îmbină armonios rezultatele cercetărilor lor științifice de ultimă oră cu experiența veacurilor. Este o necesară simbioză între teorie și practică, cu consecințe însemnate în amplul proces de realizare a unor producții agricole și zootehnice sporite — importantă coordonată în concepția partidului și statului nostru. În momentul actual, al edificării unei noi vieți în țara noastră, al creșterii substanțiale a aportului științei la ameliorarea formelor de producție și de existență umană, crește și necesitatea unei mai bune gospodăririi, bazată pe aplicarea unui mod de gândire înnoit, organizată pe riguroase principii economice. Un crescător de animale nu mai poate fi astăzi considerat bun gospodar numai după numărul animalelor sale.

Cunoscînd bine acest principiu, specialiștii „Stațiunii de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor și caprinelor — Caransebeș” au început de la o vreme să se întrebe, nu numai cîte animale au, dar și cum arată ele, ce și cît produc. S-au întrebat, mai ales, dacă Turcana albă, rasă atotstăpîitoare în zona de influență a Caransebeșului, n-ar putea arăta alt fel și n-ar putea produce mai mult. Doar cercetări îndelungate le puteau da răspunsul la atît de însemnate întrebări — în munca noastră trebuie pornit de la pășuni — afirmă directorul stațiunii, dr. Ianăș Armaș.

Speciile de plante care intră în compoziția finurilor de munte sînt numeroase, dar nu toate au aceeași valoare furajeră. Finurile din poieni, deși mai voluminoase, sînt mai ușoare în comparație cu acestea și volum de fin de deal, mai greu, mai concentrat, avînd și o mai mare valoare nutritivă. O fineață cosită mai tîrziu este prea „coaptă”, iar finurile obținute vor fi de slabă calitate, cu multă celuloză și puține vitamine și proteină digestibilă. Sint zeci și zeci de reguli și

legi pe care oamenii stațiunii nu numai că le-au știut, dar s-au străduit să le îmbogățească printr-o serie de studii care ar părea, la prima vedere, că ar putea să intereseze mai degrabă un botanist.

Cînd beneficiezi de 20 000 hectare de pășuni și pașiști naturale în județ, nu se poate să nu aflu totul despre ele, afirmă directorul Armaș. Este o zestre uriașă, pe care trebuie s-o valorifici. Natura a fost darnică în părțile noastre, dar tehnologiile noi, speciale, aplicate în exploatarea pașiștilor montane pot dubla bogăția naturală.

S-au făcut însămințări și suprainșămînțări, fertilizări naturale și îngrădiri pentru un pășunat rațional. Animalele își au porția lor zilnică după un grafic de care n-au habar, dar care le asigură mereu o hrană proaspătă. După studii la care blindele rumegătoare nici nu visează, ele urcă acum zi de zi cîte un „etaj” spre munte, pe măsură ce vremea se încălzește, dînd, prin acest pășunat etajat, de fiecare dată de o pașiște virgină.

Stabilind — în linii mari, pentru că studiul continuă — modalitatea cea mai adecvată de hrănire a animalelor lor, cu reperculsiuni, firese favorabile asupra producției, cercetătorii și-au îndreptat atenția înspre alte direcții. Oamenii și-au mărturisit că nu-s tocmai mulțumiți de Turcana lor albă. Și cum la Rușetu, în inima Bărăganului, Țigaia s-a transformat uluitor prin munca doctorului Barbu Dragoș și a colectivului său, directorul Stațiunii din Caransebeș, cunoscînd bine experiența buzoienilor, și-a spus că, tot prin muncă și perseverență, Turcana poate deveni și ea mai mare, mai frumoasă, mai fină în cojocul înobilat prin înrudiri. Sint multe țări pe glob, cu tradiție în creșterea oilor, în care rentabilizarea exploatarei înseamnă doar lină. Unilateralitatea aceasta — cercetarea a dovedit-o — poate fi acum înlăturată.

La Caransebeș nu s-a parcurs, deocamdată, decît o primă etapă dintr-o cercetare ce va mai dura, dar rezultatele au început să se arate. Intii și-ntii și-au căutat prin țară cele mai valoroase ecotipuri ale Turcanilor. S-a pornit la o încrucișare complexă. Turcana de Alba a fost aleasă și reținută pentru producția de carne și lină. Îmbunătățirea calității cojocului, dezvoltarea masei corporale, cantitatea sporită de lapte, sint însușiri ce le transmite Turcana de la Vaideeni. Din aceste ecotipuri a fost produs un material de prăsilă, destinat ameliorării efectivului cu potențial genetic scăzut. Rezultatele se prezintă limpede: natalitatea a crescut într-un an cu 15 la sută, cantitatea de lină este cu 20 la sută mai mare decît cea de anul trecut, la lapte creșterile sint de 10 la sută iar

întregul efectiv este mai mare astăzi cu 18 la sută. Lucrîndu-se mereu cu gramul, centimetrul și micronul, cercetarea de la Caransebeș se ambiționează să prezinte în scurt timp o Turcană mai mîndră decît surata ei din județul Alba și mai puternică decît mîicra Vaideenilor.

În paralel cu preocupările privind ameliorarea rasei de oaie Turcana Albă, cercetarea s-a aplicat nu demult și asupra unei alte probleme: crearea a două tipuri de caprine specializate în lapte și cu o prolificitate foarte mare.

Modest și hazliu în aparență, nici nu vă închipuiți cîte probleme poate da acest animal, se mărturisește directorul Ianăș Armaș. Într-o gospodărie țărănească, cînd sint două-trei capre e foarte simplu și-ți pare că aproape cresc singure. Cînd numărul lor este mare, situația se prezintă cu totul altfel, pentru că atunci animalele se comportă diferit. Cum urmărim organizarea și dimensionarea optimă a unor ferme de caprine în funcție de zonele geografice de creștere, se efectuează studii asupra comportamentului și a posibilităților de adaptare la exploatarea în sistem industrial. Rentabilitatea creșterii caprinelor este indiscutabilă, avînd în vedere prolificitatea extrem de mare, a_jungînd pînă la 180 la sută. A-

poi, producția de lapte este de 200—300 litri. În planul nostru de cercetare avem acum teme privind stabilirea modalității de exploatare a pașiștilor naturale cu arboret, optimizarea rațiilor furajere și ameliorarea prin încrucișare a raselor autohtone de caprine cu altele, aduse de pe alte meleaguri. Primul rezultat, pe care scontăm deja, este ridicarea producției de lapte la 400 litri.

Cercetările noastre continuă pe toate cele trei planuri: valorificarea superioară a pășunilor, stabilizarea unei populații din noul tip de ovine al rasei Turcana Alba și realizarea unor ferme de caprine în județ, cu potențial productiv ridicat.

La „Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor și caprinelor — Caransebeș” s-au făcut, deocamdată, doar primii pași pe drumul unei cercetări, dar direcția este bine aleasă — dirijarea creației naturii în folosul omului, corectarea ei acolo unde este cazul. Pătrunzînd din zi în zi mai adînc tainele ce guvernează existența organismului viu, oamenii Caransebeșului vor da ceea ce se așteaptă, nu doar de la ei ci de la întreaga cercetare zootehnică: căile de sporire a productivității raselor de animale autohtone și de formare a unor noi tipuri, calitativ superioare.

Dascălii pomilor

Nu trebuie să fii mare specialist pentru a ști că sint domenii ale cercetării științifice în care, pe lîngă cunoaștere, pasiune și putere de muncă și se cere o nesfîrșită răbdare. Rezultatele unei asemenea înțelepciuni apar, cel mai devreme, după 15 ani, iar de cele mai multe ori, după o viață de om. Un asemenea cîmp al căutărilor — în care este exclus să greșești, căci n-ai mai avea cînd îndrepta eroarea — este, fără îndoială, pomicultura.

Cunoscînd, deci, această primă literă a alfabetului cunoașterii din respectul domeniului, poți încerca o ușoară dezamăgire aflînd că Stațiunea de cercetare și producție pentru pomicultură din Caransebeș a luat ființă abia în anul 1974. Prea tînără pentru definitivarea unor soiuri — chiar dacă se muncește pentru asta — ce ar putea oferi Stațiunea unui carnet de reporter la capitolul cercetare? Surprinzător de multe! Chiar dacă n-au împlinit stagiul minim de timp — impus încă de atotstăpîitoare natura — cei 12 specialiști de la Caransebeș își pot dovedi extrem de rapid că n-au lăsat clipele să treacă inutil pe lîngă ei. De la bun început oamenii s-au gîndit că, înainte de a se putea numi „părinți” unor pomi cu fructe deosebite — pe care le-au căutat, dealtfel, din primul moment, vor putea deveni mai întîi „dascălii” celor existenți. Îi pot educa, cu alte cuvinte, în sensul dorit de ei, corectîndu-le eventualele greșeli cu care s-au născut. „Elevii” de astăzi, cu

mult mai mari decît un stat de om, seamănă destul de palid cu ceea ce ar fi trebuit să fie, dacă legile eredității n-ar fi fost corectate. Aplicîndu-le un sistem original de creștere și dezvoltare, „dascălii” pomilor de la Caransebeș se pot mîndri astăzi cu peste 850 de „elevi” — soiuri și hibrizi — cărora le-au dirijat înălțarea în sensul dorit de ei, asta însemnînd neapărat, fie că e vorba de măr, păr, prun, cîreș ori vișin, greutatea unui rod ce atinge pămîntul. Și pentru că ar fi imposibil să enunțăm toate transformările spre care au evoluat cele peste 850 de soiuri și hibrizi ale Stațiunii din Caransebeș, vom încerca să selecționăm cîteva dintre cercetările finalizate aici, pîrînd semnătura directorului Nicolae Vuipeș, ori a celorlalți specialiști, împărțiți în trei laboratoare: pomicultură, pedologie-agrochimie și cultura pașiștilor. Deseori, rezultatele sint comune și aparțin unor oameni ce se numesc Gheorghe Simeria, Măriuța Băncilă, Romulus Colțan, Nicolae Fenescanu ori Ana Morar.

Între preocupările de bază, cercetătorii au inclus identificarea din germoplasma locală a biotipurilor reprezentative din punct de vedere al producției, calității și rezistenței, cu accent pe păr, cîreș și vișin.

Selecția clonală a condus la stabilirea unor noi biotipuri din cadrul soiurilor locale de prun cu fructe de calibru mare și conținut ridicat de zahăr. Prin același procedeu, cîreasa Neagra de Rugi cî-

țarește acum 7,2 grame de pulpă consistentă, semipietroasă, iar Oblacinska și Hoth Star — soiuri străine nu demult pămînturilor — se materializează, prin clonele selecționate, în vișini perfect adaptați zonei.

La măr sau prun omologările se fac, riguros, doar pe „secvențe tehnologice și doar după ce culturile sint verificate în culturi „de concurs”, întrecere ce nu pare a fi doar a pomilor în rod, ci și a oamenilor ce l-au făcut să rodească. Pentru concluzionarea unor rezultate sigure, sint inițiate o serie de experiențe în sistem de plantare cu alei tehnologice, ca și înierbarea cu diferite specii de graminee și leguminoase, ce se impun viguros pe fondul unor soiuri de pomi ca Van, Stella, Ilva sau Morella neagră.

Sectorul tehnologic are în vedere, cum era de așteptat, sistemul superintensiv și pentru asta s-a studiat îndelung, printre altele, distanța de plantare. Cel mai parfumat măr din soiurile Spur îl vei obține, și se spune, dacă distanțele dintre pomi vor fi de 3,5 metri pe un metru. Date și cifre, ce nu credem că este necesar să mai încarce rîndurile de față, sint cu grija menționate pentru fiecare pom în parte. Sistemele de plantăție fiind de mare densitate modalitățile de întreținere a solului au fost de asemenea bine definite. Coroana fiecărui pom este și ea savant dirijată din creștere, în fel și fel de tipuri — pilar, vas, tufă etc. — ce conduc, din momentul în care au fost stabilite, la un rezultat sigur: superproducții în sistemul intensiv de cultură. Atunci cînd este nevoie — și la cîreș, spun specialiștii, este nevoie — se acționează chiar în vederea reducerii vigoriei de creștere. Scopul unei asemenea intervenții — grăbirea intrării pe rod a pomilor tineri — poate fi simplu atins printr-o tehnologie ce aplică un retardant de creștere.

În vederea cercetărilor au stat nu doar pomii, ci și arbustii fructiferi, motiv pentru care alunul, castanul și coacăzul negru au fost trecuți printr-o serie de culturi de concurs, în scopul introducerii celor mai valoroase biotipuri și soiuri, cu însușiri superioare.

„Școala” de puieți ar rămîne fără elevi, culturile „de concurs” n-ar mai avea cîștigători, ba, poate toate cele 1 100 hectare ale Stațiunii de cercetare și producție pomicolă de la Caransebeș ar fi compromise fără căutările inginerilor Gheorghe Simeria și Silvia Fiat, preocupați mereu de sănătatea plantelor. Insecta Lencoptera scitella — și altele ca ea — a fost îndelung studiată, pentru a i se determina stadiile de dezvoltare. Doar așa a putut fi combătută, doar așa mărul și-a recăpătat parfumul și savoare. În cîmpul de testări virotice se muncește mereu, intens. Chiar dacă nu se poate vorbi încă de nașterea unor soiuri cu totul noi — timpul prea scurt ne oprește — rezultatele Stațiunii din Caransebeș sint de pe acum notabile.

Recoltela Caransebeșului, sfîdînd buletinul meteo, vorbesc de o savantă cunoaștere a legilor pămîntului, de o pasionată căutare în tainele naturii, de o dăruiță muncă ce a durat niste ani, arătîndu-și abia de acum înainte rodul, din ce în ce mai spectaculos.

LIANA MOLNAR
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU

■ „Peste riul Dimbovița, la punctul numit „Moara Merii”, a fost un pod de lemn care făcea legătura între satele din comunele Tărtășești, Brezoaie, Soia, Ulmi și altele. De aproape șase ani de zile el nu mai există și sătenii sînt obligați la un ocol pe o distanță de 10 km ca de altfel și C.A.P.-urile din împrejurimi care trimit produse cerealiere la baza de recepție aflată dincolo de riul. Ocolind de atîta vreme acest traseu ne întrebăm cîtă risipă de carburanți și chiar de timp s-a făcut? Oare cei de la Direcția drumuri și poduri a județului Giurgiu pe al cărui perimetru se află podul cunosc situația? Subscriem la întrebarea petiționarului — **Marin Volintiru din comuna Tărtășești, județul Dimbovița** — așteptînd un răspuns concret.

■ **Ileana Cirstea din București, str. Vișana nr. 3, bloc 44, ap. 34**, care are locul de muncă pe strada Slătineanu, ne descrie activitatea lăudabilă ce se desfășoară la unitatea Fortuna 117 de pe Șos. Ștefan cel Mare: „De mai multe ori pe zi, de dimineața pînă seara, sînt descărcate mari cantități de legume și fructe, precum și alte produse, care sînt puse imediat în vinzare. Deși au foarte mult de lucru, magazinul este curat și colectivul de vânzători — am reținut numele cîtorva de pe ecusoane: Dorina Mitache, Dan Niculae, Maria Timofte, Petre Șisu, Alexandru Necula, Constantin Stoica — condus de șeful de unitate Mihai Petre, își face cu atenție și sollicitudine, ceea ce pînă la urmă este normal, datorită față de cumpărători, cum stă bine unor lucrători în comerțul socialist.

■ **Consiliul popular al municipiului Galați**: „Din verificarea efectuată a rezultat că cele sesizate se confirmă. Datorită faptului că IJPIPS nu a luat măsurile necesare pentru antifonare, zgomotele, care se produc odată cu depanarea aparatelor radio-tv, deranjează efectiv pe locatarii din apartamentele situate deasupra atelierului. Direcția sanitară a cercetat și constatat că nivelul sonor în locuințe este de 72-74 dB. Conform Stas 10009/1975 limita maximă admisă în zonele de locuit este de 50 dB. Avînd în vedere aceste considerente s-a aprobat, în ședința Biroului permanent al Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Galați, emiterea somăției de desființare a acestui sector”. Răspuns comunicat petentei Prusac Elena din Galați, str. Brăilei, bloc. G. 9, micro-raion 18.

■ Din scrisoarea Asociației de locatari nr. 48 din municipiul Roman, strada Dobrogeanu Gheare bloc 2, reiese că: În perioada anilor 1984—1985, pe strada Cuza Vodă din Roman, s-au dat în folosință șapte blocuri. Primele patru au fost racordate la rețeaua telefonică automată urmînd ca lucrarea să fie continuată la celelalte trei cînd se va asigura baza tehnico-materială corespunzătoare. Am fi înțeles acest motiv dacă nu s-ar fi efectuat lucrări similare, tot în acel timp, în alte cartiere, la blocuri date ulterior în folosință. Ne-am întrebât și am întrebât direcția de resort dacă n-ar fi fost mai bine să se termine execuția deja începută și apoi să se realizeze cealaltă? Pentru dinșii un început nu are și un sfîrșit?”

■ „În momentul în care am văzut că în baie curge apă pe pardoseală am și plecat să caut un instalator la Centrul 8, ICRAL Giulești, din Bd. Păcii nr. 27. S-a prezentat un lucrător pe nume Iosif Vasile, care a demontat chiuveta și piesele aferente (deși nu era nevoie!), ca să-mi execute în final o garnitură de cîlți și stringerea unor șuruburi. Motiv pentru care am plătit suma de 400 lei, în prezența tatălui meu și a unei vecine. Nu mică mi-a fost mirarea cînd solicitînd chitanță Iosif Vasile mi-a răspuns că o voi primi după depunerea banilor la casieria unității. Cîm era și firească remediarea a fost de scurtă durată. La două zile după prima intervenție merg din nou la centru să vină cineva să-mi repare instalația. Curios, nici nu eram înregistrată cu banii ceruți. Cînd l-am întrebât pe I.V., mi-a restituit 200 de lei fără nici o explicație. Astfel că am rămas păgubită de 200 lei, fără a mi se executa reparația!” Semnea-

Aneta Neamțu ar fi trebuit să fie fericită

„Subsemnata Aneta V. Neamțu din satul Tepeș-Vodă, comuna Siliștea, județul Constanța, născută în anul 1939, vă aduc la cunoștință următoarele: Sînt om al muncii din 1970 la Direcția de poșta Constanța, oficiul poștal Medgidia 3, în funcția de factor poștal la Agenția Tepeș-Vodă. În anul 1986, cu data de 1.12, am fost pensionată pe caz de boală gr. II cu diagnosticul neoplasm de sin prin decizia nr. 93435 din 29.1.1987. În urma tratamentului făcut m-am simțit bine și comisia de expertiză medicală m-a depensionat prin decizia nr. 929 din 12 mai 1988. Emoționată de bucurie m-am prezentat cu decizia de sistare a pensiei și cererea de reangajare la Biroul personal al Direcției de poșta Constanța pe 19 mai a.c. Tovarășa Enache Florica mi-a spus că postul este ocupat și mi se dă adeverință că sînt liberă. I-am spus că se cunoștea că la Agenția Tepeș-Vodă este un singur post de factor și trebuia să angajeze persoana respectivă temporar conform art. 70/2 și art. 133/2 din Codul Muncii. La desele intervenții și rugăminți, pe la sfîrșitul lunii iunie mi s-a spus că o să-mi dea un post la Medgidia la Oficiul 2 Tranzit, la 25 km, fără posibilitate de navetă, program 12 ore cu 24, să fac și ture de noapte. Menționez că din anul 1970 și pînă în 1986 Agenția de poșta a fost în curte la mine, am construit clădire cu forță proprie, fără să am pretenție la chirie sau lemne de foc. Nu am nici o abatere și nici o sesizare privind îndatoririle de serviciu și rog a vă interesa la locuitorii din sat și la Consiliul popular. Tovarășa nou angajată are o vechime în muncă de 1 an și 6 luni și a absolvit un liceu industrial. Văzînd că îmi trece termenul de 90 zile, am acceptat postul la Oficiul 2 Medgidia tranzit, cu o retribuție mai mică cu 160 lei. Întrucît am fost pensionată temporar și mă simt un pic handicapată din cauza bolii, rog în litera legii și în spiritul umanității să fiu reangajată în postul de factor poștal la Agenția Tepeș-Vodă, unde am lucrat pînă m-am îmbolnăvit”.

Aneta Neamțu ne-a mai trimis o scrisoare cu același conținut, la care Direcția județeană de poșta și telecomunicații răspunde: „Conform art. 130, alin. 1, litera g din Codul Muncii, contractul de muncă se desface din inițiativa unității în cazul în care persoana încadrată în muncă se pensionează pentru invaliditate gradul II, ca în cazul dv. „Nu este posibilă schimbarea locului de muncă persoanei încadrate cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată la Of. Medgidia 3 — sat Tepeș-Vodă așa cum ați dori, întrucît o asemenea măsură ar fi nelegală și ar conduce la declanșarea unui litigiu de muncă între persoana respectivă și unitatea noastră”.

Cei care au răspuns atît de documentat au trecut cu vederea litera f) a art. 130, alin. 1 din Codul Muncii care precizează: „în postul ocupat de persoana încadrată în muncă este reintegrat, pe baza hotărîrii organelor competente, cel care a deținut anterior acel post”. Iată deci că teama de „declanșarea unui litigiu de muncă” nu este deloc justificată și că „organele competente” pot, cu conștiința împăcată de două ori — o dată în spiritul legii și o dată în spiritul omiei — să o reintegreze pe Aneta Neamțu în postul pe care l-a avut înainte de a se îmbolnăvi.

Aneta Neamțu a învins o boală care de obicei nu iartă. Poate alta în locul ei nu s-ar fi bucurat să-și reia activitatea, mai ales că a fi poștărită într-un sat nu e chiar ușor: trebuie să-l străbată în lung și-n lat pe orice vreme. Dar una este să poată ajunge imediat acasă după orele de muncă și alta, cu totul alta, să minuiască colete în schimburi de zi și de noapte într-un loc de muncă aflat la 25 km de casă. Vîndînd fără înconjur, asta ar putea-o ucide.

Sîntem siguri că organele competente, analizînd din nou situația, în spiritul legii și al omiei — iertată să ne fie repetarea acestor vorbe care în nici un caz nu trebuie să fie fără acoperire — vor rezolva favorabil cererea unei femei care ar fi trebuit să fie acum pe deplin fericită.

GINA V. ■

ză Zaharia Marilena din București, strada Moinești nr. 4, bloc 136, sc. 2, et. 2, ap. 72, sectorul 6. Ar fi interesant de aflat cine „reglementează” efectuarea unor lucrări pentru care se percep sume fără chitanță! Ne pot ajuta cei de la ICRAL Giulești?

■ „Privitor la scrisoarea adresată redacției revistei de către Comitetul Asociației locatariilor bloc M 11, str. Delinești, prin care solicită sprijin pentru evacuarea pe cale judecătorească a familiei Tîrdea Mircea, ap. 5, vă comunicăm că în ședința Biroului permanent s-a pus la dispoziția asociației locuința din str. Prundului nr. 27, bl. 1, ap. 10.” Răspuns primit din partea Consiliului popular al sectorului 6.

■ „Pentru lansarea unei comenzi speciale la întreprinderea optică Timișoara, Direcția farmaceutică și a aparatului București mi-a indicat să mă adresez Oficiului farmaceutic din Brașov cu rețeta oftalmologică eliberată de medicul specialist pentru lentile optice. Deși am fost personal la Brașov mi s-a explicat că nu au primit nimic de la Timișoara. Nu știu ce să mai cred. Oare cine se face vinovat de această întîrziere a răspunsului? Aceste lentile îmi sînt absolut necesare, aproape ca lumina ochilor!” **Nițu Petcu din Tirgu Secuiesc, str. Rozelor, nr. 2, bloc. C/2, sc. A, ap. 27** este semnatarul acestei scrisori.

■ **Istvan Dorinel din Buzău, str. Broșteni bl. A 4, sc. A, et. 3, ap. 13**, ne confirmă că în „comerț” există produse cum sînt crema de morcov, de morcov cu mere, de spanac și de gutui etc. pentru copii mici, foarte bune de altfel, numai că ele fiind ambalate în borcane de 180 g și 100 g, după consum, nu știu cum să mai scap de ele. Am aproape 200 de borcane și nu cunosc nici o soluție de a le valorifica. Nu sînt primite nici la Alimentara și nici la centrele de

colectare a sticlelor și borcanelor pentru că nu s-a emis nici o dispoziție în acest sens. Ca să le expediem în colet la producător — Fabrica de legume și fructe Chiajna, județul Prahova — ar complica și mai mult lucrurile!”

■ **Consiliul popular al orașului Pașcani**: Cantoriu Dorel Constantin, domiciliat în Pașcani, str. 30 Decembrie, bloc G 5, ap. 9, a fost angajat ca muncitor necalificat la întreprinderea de tricotaje și perdele Pașcani.

■ „În municipiul Tirgu Jiu marile evenimente din istoria poporului și partidului nostru sînt înscrise pe diferite monummente, ansambluri arhitectonice și străzi ca un fel de aducere aminte a lor. Unul dintre acestea este și strada Griviței al cărei nume evocă luptele ostașilor români pentru independență. Numai că, de cînd conducerea orașului a hotărît să fie înlocuit pavajul cu asfalt, aspectul ei este de necunoscut. De patru luni de zile pietrele din pavaj au fost depozitate pe marginea trotuarelor iar circulația vehiculelor de mare tonaj ridică un praf ce cu greu poate fi... combătut!” **Popescu I. din Tirgu Jiu, str. Griviței, bl. F. 1, ap. 7**. Probabil că edilii așteaptă ploile! Nu știm în ce măsură prognoza meteo îi avantajează!

■ „Sper să vă mai amintii de sesizarea făcută de mine, **Iosif Galați din satul Cut** — cu privire la alimentarea cu energie electrică a Haltei de mișcare Cut — județul Alba. Deși răspunsul așteptat cu nerăbdare a

venit din partea Regionalei de cai ferate Cluj, el nu m-a mulțumit. Pentru că nu este clar. Se promite că se va electrica Halta Cut. Se menționează și cu ce materiale. Toate bune, dar nu se indică data cînd vor începe și cînd se vor termina lucrările. Este necesar acest amănunt pentru a ne da seama dacă s-a răspuns superficial sau problema a fost cercetată cu toată seriozitatea”.

■ **Makuez Carol, pensionar din Zalău și Elena Tudor, din Tirgoviste**, pentru niște afecțiuni ale pielii, doresc să afle unde îl pot găsi pe farmacistul Torjescu, căruia i-au adresat scrisori pe adresa din Brăila fără a primi vreun răspuns. Interesîndu-ne, am aflat că farmacistul Torjescu s-a reîntors la Drobeta-Turnu Severin și e de găsit la telefonul 11713.

■ „În ziua de 10 iunie a.c. am cumpărat de la magazinul piese-auto ICSMI Tulcea două anvelope 155/13. Una din ele a avut un defect de fabricație — tăietură pe circumferința balonului. În termenul de garanție, cu avizul magazinului de unde le-am luat am trimis-o, prin poșta, la întreprinderea producătoare „Danubiana” din Caracal, județul Olt, cu rugămintea de a fi schimbată, întrucît susnumitul magazin nu mai dispune de asemenea anvelope. Însă nici pînă azi n-am primit-o”. Scrisoarea este semnată de **Ciugulitu Marius din Tulcea, str. Isaccea nr. 31, bl. I 88, sc. A, et. 3, ap. 16**. Să fi rămas și poșta în „pană”? Sau întreprinderea să tîrîgăneze expedierea coletului mult așteptat?

■ **Nemulțumirea petentului Petrea Nicolae din orașul Săcele, cartier 11 Iunie, bl. 7, sc. A, ap. 17**, privind modul în care ICRAL — C.P.S. Săcele execută lucrările de întreținere ale fondului locativ de stat este întrutotul întemeiată. În cele două cartiere muncitorești ale orașului există mai multe blocuri cu hidroizolațiile teraselor deteriorate, ceea ce duce la degradarea planșelor și la diminuarea confortului în apartamentele afectate. Pentru rezolvarea problemei ne-am adresat și Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Brașov de la care am primit asigurări că o parte din materialele necesare vor fi dirijate la ICRAL-CPS Săcele pentru satisfacerea, cel puțin, a urgențelor numărului unu. Răspuns primit din partea Consiliului popular al orașului Săcele.

■ **Procuratura generală — Direcția judiciară pentru cauzele civile**: Vă facem cunoscut că faptele sesizate de Dumitrescu Lidia din București, str. Barajul Bicazului nr. 11, bloc M. 33 A, ap. 101, et. 8, sectorul 3, au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem, pentru judecare.

■ **Dumitrescu Ecaterina din Municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej str. 1 Mai nr. 4, ap. 15** ne semnaleză lipsa unor așezări lucruri mărunte din cotidianul apropiat cum ar fi o ramă cu capace pentru mașina de spălat „Albalux 7” și o plită pentru o sobă tip Vesta. „Mașina pe care o am funcționează foarte bine dar rama a ruginit și strică rufe. Am scris la Cugir, la producător, dar în afara confirmării de primire din februarie nu s-a mai întîmplat nimic deosebit. Cu toate că și mama a trimis scrisoare la Satu Mare pentru plită, a primit confirmarea în 22 august a.c. Ambele întreprinderi au un frumos renume și nu înțeleg de ce vor să-și dezamăgească beneficiarii cu aceste amănări”. Credem că numai cei avizați sînt în măsură să-și onoreze așa cum se cuvine renumele cunoscut.

■ **I.A.S. Insula Mare a Brăilei**: Tovarășii respectivi au început activitatea în complexul Lupoiu la ferma Pescăruș pe data de 17 septembrie 1987. Pentru perioada 16 septembrie —

16 octombrie 1987 și în conformitate cu lucrările efectuate, după scăderea sumelor datorate pentru mesele servite la cantină urmau să încaseze următoarele sume: Cămărășan Gheorghe și Matei Ion — 1700 lei; Borșan Marin și Borșan Victor cite 670 lei. În urma verificării s-a luat măsura trimiterii la I.A.S. Zau de Cîmpie, județul Bistrița Năsăud a sumelor de bani pentru Cămărășan Gheorghe și Matei Ion conform chitanțelor seria Z nr. 017728 și seria O nr. 17728. Borșan Victor și Borșan Marin au primit sumele pe adresa I.A.S. Bateș, județul Mureș conform chitanțelor seria X nr. 017728 și seria Y nr. 017728. Răspuns trimis petiționarului Cămărășan Gheorghe din comuna Zau de Cîmpie.

Pagină realizată de MARIA RADU BOGDAN ■

Poșta redacției

Achiriloaiei Natalia — Piatra Neamț: S-a procedat conform legii. ■ **Tonea Elena — Ploiești**: Consultați publicația „Preuniversitaria” — Ghidul candidatului la admiterea în învățămîntul superior”, editată de revista „Viața studentescă” (apare periodic) și broșura „Admiterea în învățămîntul superior” (apare anual, de obicei în martie-aprilie). Se vind la chioșcurile de difuzare a presei. ■ **Crainiciuc Sica — Slobozia**: La Rectorat v-a îndrumat corect. ■ **Vulcu Aurel — Sibiu**: Categoria „D” se acordă celor care au 3 ani în categoria „C”. ■ **Marcu Dumitru — com. Birza (Olt)**: 1) Nu. Rezoluția (cum e normal) situația dv. de stare civilă, apoi depuneți dosarul și veți avea dreptul. 2) Da. Mama să depună la Consiliul popular cerere însoțită de copii ale celor 3 certificate de naștere. 3, 4, 5) Adresați-vă Consiliului popular. ■ **Măjălă Isabela-Florina — Slatina**: N-avem cum să vă ajutăm. Trebuia să faceți contestație în termenul legal. ■ **Panaitecu Eugenia — Pitești**: Nu. ■ **Neacșu Daniela com. Radovanu (Călărași)**: Cursurile pe care le-ați absolvit nu vă dau o calificare. Adresați-vă Oficiului forței de muncă. ■ **Meraru Luiza — Galați**: Nu, pentru că nu aveți vechimea completă de 25 ani. ■ **Corcodel Constantin**: — satul Budești, com. Făurei (Neamț): Puteți valorifica vechimea în C.A.P. la împlinirea vîrstei de pensionare. ■ **Ghin-peteanu R. Marin — com. Frătești (Giurgiu)**: Drepturile de pensie se plătesc de la data cînd s-a emis decizia de pensionare. ■ **Botea Năstase — Ploiești**: Obligația de a plăti pensie de întreținere încetează cînd copilul împlinește 18 ani, dacă nu-și continuă studiile. ■ **Stănculescu Mihai — Brăila**: Suma ce vi se cuvine a fi restituită (13.014 lei) a fost virată la Administrația taberelor din localitate. ■ **Sinoae Marin — com. Pietroasele (Buzău)**: S-a propus pensionarea începînd cu 1 noiembrie a.c. ■ **Iliescu Constantin — Brașov**: Sesizarea dv. este întemeiată. Decizia nr. 953/1987 a fost anulată din 30.03.1988. ■ **Cărnățu Talia — com. Slobozia Mîndra (Teleorman)**: Ținînd seama de solicitare, Inspectoratul școlar județean va analiza posibilitatea detașării dv. la școlile din localitatea Plopii-Slăvițești pentru acest an școlar. ■ **Anghel Rodica — Drobeta-Tr. Severin**: Ați fost invitată încă din 18 aprilie la unitate pentru schimbarea locului de muncă, pe bază recomandării medicale. Dacă nu vă prezentați, veți fi exclusă din cooperativă. ■ **Costache Niculina — Rm. Sărat**: Aveți dreptul să solicitați indemnizație de naștere pentru copiii născuți în 1982 și 1984 în termen de 3 ani de la nașterea acestora (Decret 167/1958).

REGHINA VARVICI ■

■ „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

TEZILE ȘI ORIENTĂRIILE TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

*un puternic impuls energiilor
creatoare ale întregii națiuni*

CULTURĂ ȘI CREATIVITATE

Potrivit concepției partidului nostru, corespunzător gândirii politice de largă cuprindere prospectivă a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, edificarea socialismului și comunismului se înfăptuiește ca operă, prin excelență, revoluționară, realizându-se „cu poporul și pentru popor”, nu după modele de import ci printr-o raportare constantă și creatoare a filozofiei clasei muncitoare — materialismul dialectic și istoric, la propriile noastre realități, la propriile noastre condiții, în concordanță deplină cu aspirațiile legitime ale tuturor membrilor societății, de mai bine, de dreptate și echitate socială.

În acest context, formarea și dezvoltarea creativității maselor, a devenit o preocupare majoră, de o deosebită însemnătate teoretică și practică, în strategia și tactica edificării socialismului și comunismului, deslușindu-se cu clarviziune revoluționară, însemnele de premisă esențială a angajării lor conștiente, cu adevărate investiții de inteligență și competență, în soluționarea problemelor specifice fiecărei etape, în prefigurarea și determinarea efectivă a prefacerilor calitative, a înnoirilor, în ridicarea României la altitudini superioare de progres multilateral și civilizația.

Elaborând conceptul de „om nou” ca obiectiv al strădănilor educaționale ale întregii societăți, conducătorul partidului și statului nostru, l-a prefigurat

multidimensional, caracterizându-l prin „competență profesională, spirit revoluționar, receptivitate față de nou și cutezanță în promovarea lui, gândire creatoare, spirit de inițiativă, ordine și disciplină, înaltă responsabilitate”.

Creativitatea constituie valoarea centrală și definitorie a noului model uman. Spiritul revoluționar, receptivitatea față de nou, și cutezanța în promovarea sa, inițiativa, constituie, în fond, expresii ale unei atitudini creatoare față de realitate, personalitatea cu atari calități, refuzând dogmele, manifestările rutiniere, stereotipurile de gândire, interpretările rigide s.a., își găsește satisfacții superioare, de o mare densitate semnificativă, reelaborând mental situațiile de viață, de muncă, în parametri îmbunătățiți, militând apoi activ pentru reasezarea lor în condiții de eficiență sporită, promovând astfel prefacerile calitative, înnoirile atât în perimetrul profesional, cât și în plan mai larg, politic și economico-social. Or, specializarea îngustă limitează excesiv cimpul vizual de cuprindere a realității în dinamică și determinările sale. Numai un orizont de cultură ridicat, în continuă perfecționare ca amplitudine și structură, numai o cuprinzătoare pregătire multilaterală conferă personalității șansa de a surprinde realitățile nuanțate, întinându-le dincolo de aparențe devenirea de a se afirma plenar, acționând prospectiv și inovator în

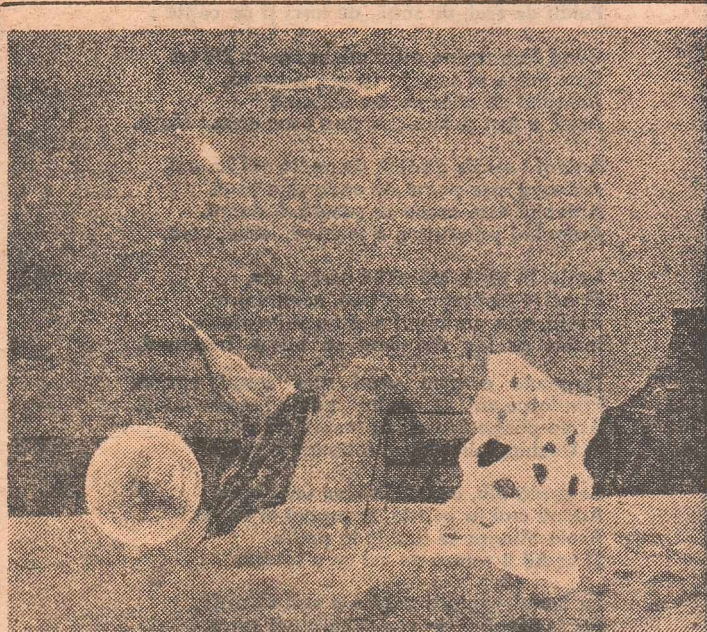
transformarea deliberată a acestora.

În structura personalității, nivelul și multilateralitatea culturii se află în relație dialectică, în interdependență dinamică, cu manifestarea creativității individuale, facilitând exprimarea ei superioară, prin receptivitate, dar și anticipare și promovare activă a noului, ca factor de progres în diversitatea domeniilor de activitate.

Cultura, în deplinătatea înțelesurilor sale (științifică, tehnică, profesională, filozofică s.a.) prin deschiderile oferite determină afirmarea creatoare a personalității în toate planurile practice politice și economico-sociale, iar prin aceasta, implicit ea își adaugă noi și noi experiențe, noi date semnificative, orizonturi noi, câștigate din contactul nemijlocit și creator al omului cu realitățile.

Amplul program de educare permanentă și multilaterală a maselor, de dezvoltare fără precedent, a învățămîntului, în legătură organică cu cercetarea științifică și producția, inițiat și aplicat cu consecvență de conducerea superioară de partid, în epoca inaugurată de lucrările Congresului al IX-lea, constituie o contribuție substanțială, de mare densitate umanistă, la făurirea omului nou — exponent, producător și beneficiar al unei culturi avansate, implicat conștient, decisiv și propulsiv, în dinamica schimbărilor revoluționare din societatea românească.

MIHAI RĂDUCANU ■

Niculiu

Împlinește șaiszeci de ani pictorul din Țara de Sus a lui Luchian, cel ce ni l-a redat generației mele pe Bălcescu și Cantemir și Brâncoveanu în înfățișări noi convingătoare și ne-a readus aminte de taina pădurilor fabuloase ale copilăriei în pinze unele imense altele de ungher dar întotdeauna însemnând deschidere și odihnă în spațiul oricât de strimt al unei cămări.

Cu pinzele lui Florin Niculiu poți locui ani la rind între patru pereți. Fapt rar în pictura modernă pe care o răbdăm adesea nepăsători ca poadoabă exterioară sau imbrăcînd birouri, săli festive ori chiar muzee, dar în intimitatea unui spațiu locuit imposibil de păstrat.

Chiar astăzi citeam într-o revistă de prestigiu internațională despre arta modernă de-

pășită pentru că este imposibil omului de a locui în preajma ei, este inhabitabilă: refuz mai categoric aproape o ofensă căreia cu greu i se poate adăuga ceva.

Pictura lui Florin Niculiu este a unui ce strămută, ai impresia de proaspăt strămutat dintr-o fericită lăuntrică sufletească aură, este suflare a inimii ce prinde culori pe pinza ce trebuie cuprinsă în ramă.

Vorbește, șoptește aburul colindătorilor la fereastră. Când focul de dinăuntru și bura înserării prind contur în lacrima copiilor de afară cu zurgălăi și taină veniți de departe cu vestea cea bună sub cerul instelat al zăpezilor imaculate această suflare nedistimulată acest suflet viu, această cinste și onestitate de om fac din opera lui valoare și necesitate într-un mulți ani.

IOAN ALEXANDRU ■

Artistul — conștiința a epocii sale

Mihaela Tonitza:

„...Să aducem pe scenă exponenții spiritualității românești”

Sînt anunțată la direcția Teatrului „Tândărică”. Aștept câteva minute pentru că ascultă, împreună cu secretariatul literar, muzică de Rossini pentru „Cotofana hooată”. Amintiri-le vin nechemate pentru că ele nu se formalizează de împrejurări. Mihaela Tonitza apăsă în culisele Televiziunii, printre atîta tineri, o adolescență timidă, ținînd însă în mînă o echipă omogenă în desfășurarea ei pe platou. Retrașă, mereu cu o carte despre teatru, nu știam despre ea decât că este din familia pictorului Nicolae Tonitza și că nu a moștenit darul bunicului său. Anul următor dădea examen la Facultatea de limbă și literatură română, mai târziu am aflat că a primit o bursă Herder în Austria, că și-a susținut doctoratul în estetica teatrului; a

predat 13 ani teatrologia la București, apoi a lucrat în secretariatul literar, a fost director adjunct și acum este conducătoarea unui teatru de reputație internațională, laureat al premiului Erasmus. O fișă biografică pe care și-a construit-o pas cu pas. Îmi iese în întîmpinare Mihaela Tonitza, aceeași de acum 25 de ani.

— Cum zboară timpul!
— De cîți ani nu ne-am văzut. Mai bine să nu mai socotim!...
— Trecerea dumneavoastră de la teatru pentru maturi la cel pentru spectatori în pantaloni scurți și cu fundițe, cere o înțelegere specială pentru vîrsta pe care noi am pierdut-o. Ați resimțit nevoia unei perioade de reîntoarcere la puritate și naivitate?
— Au trecut doi ani de cînd

sînt la „Tândărică” și abia acum mă simt în largul meu în acest minunat labirint. Mulți gîndesc că e o muncă simplă, la mîntea copiilor.

— Sensus peiorativ nu-l avantează...

— Copiii au o enormă imaginație, fantezia lor e deosebită, sînt gata să ne urmeze în orice „aventură” spirituală le propunem. Amintiți-vă de Daniela și Aschiuță, au rămas antologici... La mîntea lor!... Dincolo de ce crede unul, altul, este mai complicat, uneori, decât la mîntea noastră.

— Cu mîntea noastră, pentru a lor, ce pregătiți?

— Înainte de a continua orice discuție, vreau să mărturisesc, e o obligație morală, că tot ce știu, cît știu, privind conducerea unui teatru am învățat de la Dinu Sărau, directorul Teatrului Mic. Colaborarea cu el a fost o adevărată școală, chiar atunci cînd vederile noastre nu coincideau.

— Teatrul „Tândărică”, în cei 40 de ani de existență, ne-a crescut pe mulți dintre noi, înțelepțindu-ne, cu basme, cu cîntece, cu istorii cu tîlc.

— Mi-a fost frică de acest teatru cunoscîndu-i imensa răspundere pentru rolul educativ-formativ. Pregătirea mea în teoria teatrului dramatic îmi strecura îndoieli c-aș fi persoana cea mai potrivită pentru funcția de director.

— Exagerația dumneavoastră serupulozitate! Ați luat parte, în această vară, în Japonia, la al 15-lea Festival mondial al teatrelor de păpuși și marionete, cu un spectacol care a confirmat faima internațională a teatrului „Tândărică”.

— De cîte ori s-a reprezentat „Aventuri cu Scufița roșie” biletele au fost vindute pînă la ultimul loc, grupurile de spec-

tatori ne așteptau cu flori. „Bravo România!” era salutul obișnuit.

— La Congresul UNIMA, care s-a ținut în același timp, în aceeași țară, ați fost aleasă în Consiliul mondial și în Comisia de cercetare științifică. În afara întîlnirilor internaționale, vă revin niște obligații precise, cu date dinainte stabilite?

— Toți cei aleși trebuie să contribuim prin scrisul nostru de specialitate pentru că nu există aproape nimic serios în cercetarea științifică a păpușii. Nu se găsește un studiu aprofundat, sînt numai impresii vagi. Mă bucur că fac parte din această comisie pentru că în acest fel sînt aproape de pregătirea mea din institut. Se simțea nevoia consolidării mișcării de teatru păpușeresc cu reflecții teoretice, care să ducă mai departe cîștigul cert de valori. De curînd, și la noi în țară, s-a inițiat, prin Centrul de perfecționare din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, publicarea unui caiet de documentare pentru creatorii din cele 19 teatre de păpuși din România. Primul număr a și apărut, al doilea va fi centrat pe scenografie, al treilea pe regie, al patrulea va pune în discuție dramaturgia, al cincilea — ne gîndim să ne ocupăm de psihologia copilului față-n față cu actual artistic.

— Este deosebit de interesant și pentru cine nu activează în teatrul de păpuși.

— Tot UNIMA va edita o enciclopedie a teatrelor de păpuși sub direcția polonezului Hendrik Jukovski. Teatrul „Tândărică”, stație pilot în România, a trimis fotografii, informații despre păpușarii noștri, cunoscuți din secolul al XVII-lea cînd se menționează prima formă prin

celebru cuplu „Vasilache și Marioara”. Spectacolul de bălci va reveni pe scena noastră într-o formă tradițională, așa cum se întîlnia la tot pasul prin iarmaroc și cei doi vor profita și de o versiune modernă, cu tot ce s-a strîns, ca măiestrie și inventivitate, în această profesiune.

— Rămîne „Tândărică” un deschizător de drum pentru păpușarii de oriunde?

— Marile păpușari străini nu se sfîșie să preia un element sau un sistem de construcții, un anumit tip de mișcare inventat de români. S-a întîmplat de multe ori ca „Tândărică”, primit cu entuziasm în lumea păpușarilor, să fie citat cu respectul cuvenit pentru că de fiecare dată a propus ceva nou.

— Cuvîntul și mișcarea sînt înfrînte. Rămîn de braț și pe scena pentru copii?

— Orice poveste se sprijină și pe cuvînt, dar pentru teatrul nostru ea trebuie să fie reprezentată în primul rînd cu mijloacele de expresie specifice. Nu cred că mă înșel, dar cuvîntul se situează, la noi în teatru, după mișcare.

— O păpușă, printr-un gest, poate să elimine vorbele?

— De pildă, dansînd...

— Credeți nelimitat în puterea păpușii?

— Da, pentru că ea poate zbura, poate înghiți săbii, poate învinge balaurul, se poate ridica în stratosferă, poate sta în bătaia gloanțelor și să rămînă invincibilă, dacă așa scrie în text.

— Copilul este un cîmp deschis pentru orice sugestie, venită din partea scenei. Răspunde cu aplauze, cu exclamații

(Continuare în pag. 15)

CARMEN DUMITRESCU ■

Ardealul

Rivnit ca o frumoasă de toți citi au trecut
In pace sau in goana tăioaselor copite,
Ardealul, prisma sfintă in care ne-am născut,
Pohtit de crai, de săbii, de furci și de cuite ;

Cerut fără rușine ori smuls printr-un Diktat
Cum inima ai smulge cu ură și ocără,
Ardealul de atita durere sfirtecat
Acas' a fost și-atuncea cind l-am crezut afară.

Ardeal i-au zis părinții de multe mii de ani,
Ardealul este piscul de unde vine țara.
Ardealul este coasa ce seceră dușmani.
Ardealu-i primăvara, e toamna, iarna, vara.

Acolo, in tărle, stă-ntiul nostru zeu,
Zamolxe învățat, cel bun, nemuritorul.
Acolo, prin paringuri mai trece Prometeu
Incins cu foc din care se naște Tricolorul.

De-acolo curgem șiruri spre șesuri euxine,
Prin large văi, pe dealuri, pe riuri, peste punți.
Acolo plinge Sfînxul cu lacrimi carpatine
Și Dochia, mireasă, in rotitoare nunți

Se-arată alb, înaltă, in visul unui mire,
Adună crai la poartă, la pragul ei bogat.
Acolo Miorița se scaldă in potire
Și codrii îl refuză pe cel ce a trădat.

La Sarmizegetusa griul n-a vrut să ardă,
Stă in hambar de piatră ca aurul curat.
In brazdă de l-aș pune frumos ca o petardă,
Ar răsări din pieptul celui ce l-a arat.

In munții Orăștiei se mai aud ciocane
Cum cad pe guri de sica întoarse ca un arc.
Firul de iarbă strigă : Ge'u, Bărnuf, Bogdane !
Și ei răspund : vin, Doamnă, doar flinta să o-narc !

Acolo răsărit-a intii Limba Română,
In Codicele sacru păstrat viu la leud.
Acolo, in Scrisoarea lui Neacsu încă sună :
Ipac, iți dau de știre. M-auzi ? Eu te aud !

Te-aud ipac, și astăzi îți ochii pe hotare,
Vrei pace naltă-n țară frăție între frați.
Pe stinci de cremeni sure, in dacice altar
Se-aprind bătrine candelii, Carpații-s luminați !

Se luminează-n palii o vrere tutelară,
Un unic crez : Unire ! Din odincimi de ani
Curg riurile toate spre Dunăre. Și ară
Același plug moșia de daci și de romani.

Veniți copii in cete să-ntinerim Ardealul,
Cununa, stema sfintă pe frunte s-o purtați !
Din cind in cind, pe cremeni, încă nechează ca'ul
Lui Decebal ; și plouă cu șoimi decapitați.

De ce tot vor călării aceste vechi morminte,
Înalte cit Ceahlăul, cit marea de adinci ?
Carpații nu-s din piatră, ei-sint din oșeminte,
Ciți au venit să-i calce stau toți in ei pe brinci.

Ardealul ne e piscul de unde vine țara,
Le-o fi ori nu (tot una) vreunora pe plac.
Ardealu-i primăvara, e iarna, toamna, vara.
Ardealul e altarul, e sceptrul nostru dac.

NICOLAE GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Roman al șantierului

In unele cazuri există de cîteva milenii. In altele doar de cîteva secole. o literatură ce reprezintă un mod de anticipare asupra unor evenimente istorice sau științifice care aveau să se împlinescă peste o anumită vreme in realitate. Dar, in acelasi timp, nu este mai puțin adevărat că și realitatea constituie prin cele mai variate aspecte ale sale o premisă a literaturii-ogîndă, adeseori net deosebită de literatură-reverie. Nu o singură dată putem să constatăm cu suficientă ușurință cum anumite fenomene ale civilizației contemporane sint ogîndite într-un mod mai mult sau mai puțin fidel in creația artistică, dintre toate artele literatură (romanul, teatrul) fiind destinate să releve cei mai mulți indici referențiali despre civilizația actuală și modurile de comportament ale oamenilor din vremea noastră.

Faptul acesta rămîne deplin valabil și pentru civilizația din țările socialiste. Eforturile uriașe de reconstrucție din anii postbelici (uzine, orașe, hidrocentrale) cu toate consecințele evidente in noile forme de aglomerări demografice, reprezintă doar cîteva din semnele prin care literatura informează asupra realității. Dar relația dintre „cărțile-ogîndă” și viața atît de complexă „reflecată” in literatura din ultimele patru decenii, destinată construcției, a evoluat in mod diferit de la o epocă la alta și de la o țară la alta. Romanele care poartă pecetea dogmatismului stalinist de odinioară pun accentul pe marile eforturi colective ale unor personaje relativ anonime, călăuzite de unii eroi „iluminati” de un spirit revoluționar excepțional, singurii capabili să le ducă spre țelul urmărit. Obstacolele create de scriitori erau adeseori artificiale și excesiv de numeroase pentru a proba într-un mod cit mai elocvent cit de puternic este eroismul constructorilor. Aspectele particulare ale vieții oamenilor din uzine și de pe șantiere, profilurile lor morale caracteristice, conflictele interioare etc. erau in cele mai multe cazuri eludate. Un proces tehnologic era frecvent descris pe mai multe pagini decît o stare sufletească. Așa ne explicăm de ce acest roman-ogîndă era deformant, ducind in mod inevitabil la ceea ce am putea numi irealizarea-realității. Din asemenea considerente genul acesta de literatură și-a pierdut pe parcursul timpului credibilitatea, fiind abandonat și înlocuit cu alte cărți in care semnele realului să fie luminate din cele mai variate unghiuri de vedere. Și un aspect și altul din cele semnalate au existat in toate literaturile socialiste, întoarcerea spre adevărata față a realului fiind variabilă in timp de la o țară la alta și de la un autor la altul.

Despărțirea de „realismul socialist” al romanului construcției din primele decenii de după război a fost lentă și unele stereotipii ale genului mai persistă și in proza actuală din diferite țări, fiind uneori evidente și in romanul românesc contemporan. Reacțiile pozitive împotriva acestei literaturi artificiale, lipsită de credit, au apărut in viața noastră culturală pe două planuri de creație in modul cel mai pregnant: dramaturgia și romanul. Scriitorii care au dat cea mai mare elocvență acestei întorsături spre omul cu fața umană, au fost D. R. Popescu in teatru și A. Buzura in proză. Experiența literară a lui Constantin Cublesan nu poate fi nici ea despărțită de „tratatul fabulariu” pe care scriitorii clujeni l-au aplicat realității. Romanul său *Balada neterminată* (Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1988) ni se pare semnificativ in acest sens. Dincolo de numeroasele stereotipii, păstrate in structura generală a intrigii, Constantin Cublesan se apropie de romanul construcției cu o privire mai lucidă, tipică scriitorului contemporan, capabil să reprezinte viața de pe șantier într-o manieră mai

credibilă. Personajele sale nu mai sint supra-dimensionate, oamenii au o biografie curată sau încărcată, purtată cu ei pretutindeni. Intriga are nucleu enigmatic, rezultate in primul rînd din biografia personajelor, culpabilitatea fără vină căpătînd in această operă un spațiu larg de dezbateri. Din aceste motive se poate spune că in *Balada neterminată* există mai multe tipuri de intrigă, rezonanța lor putînd fi socială, morală, psihologică, sentimentală și politică.

Faptul că romanul unui șantier (Dăncuș) se cheamă *Balada neterminată* se inscrie in concepția generală a autorului despre oameni care nu sint înzestrați doar cu atribute diferite, ci de-a dreptul contradictorii. Așadar, un director general de șantier (Varga) cu numele schimbat, după un vechi proces și act de reabilitare, un tinăr inginer (Matei Handraluca) ce nu știe nimic sigur despre tatăl declarat mort de mama sa, un ins de la personal (Barbu) obsedat de trecutul autentic al oamenilor de pe șantier și o dramă de opțiune între iubire și vocație profesională (Matei-Steliana) reprezintă termeni unor zone conflictuale, situate între viața personală și cea publică, socializată prin muncă. Așa-zisele date particulare, menite să-i confere o anumită originalitate cărții sale, pendulează între stereotipii prozei de acest gen și unele detalii concepute să reprezinte o stare de diferență față de alte romane referitoare la viața de pe șantier. Opțiunea lui Matei Handraluca pentru construcțiile in care își găsește vocația vieții și soția pianistă, care dorește să rămînă in Capitală, este un loc comun. Particularizarea acesteia începe o dată cu elementele conex-e ale acestei familii așezate pe premise diferite. Ca pianistă, Steliana își vede împlinirea in Capitală, alături de un soț ce putea ajunge un înalt funcționar in minister. Ca inginer, Matei „trădează” interesele soției și ale soarelui (profesorul Codalbu), optînd, după o scurtă ezitare, pentru viața de constructor. Scurtele vizite ale Steliane pun in lumină o incapacitate de adaptare. Dar aceasta nu este totul. Orgolioasă, Steliana capătă inct conștiința unei artiste ratate. Pe șantier descoperă o fată (Dorina) capabilă de mari acte de devotament față de soțul său. Dar dincolo de toate acestea, prozatorul scoate in relief obstacolele din munca de construcție și varietatea mentalității oamenilor veniți la Dăncuș. Un inginer ce contestă autoritatea bătrînului Varga, un maistru ostil rapoartelor false, o strădanie generală ce pare să nu se finalizeze din cauza unor fundatii ce se surpă mereu, un ins obsedat de dosare aduse la zi (Barbu) fac parte totuși dintr-o recuzită literară dacă nu total desuetă, uzată prin exces de întrebuințare.

Din această cauză Constantin Cublesan simte nevoia să dea cărții sale o coloratură vag enigmatică, corelată cu melodrama sentimentală. Matei Handraluca, mereu instigat de anchetator (Barbu) își descoperă tatăl care trăiește (Varga, fostul inginer reabilitat). Detaliul acesta a fost folosit in romanul sovietic de șantier cu o altă motivație, diferită și de aceea din teatrul lui D. R. Popescu. Steliana moare prin accident (alunecare, sinucidere) într-o groapă de fundație, acoperită de cimentul dintr-o betonieră. Cînd evenimentele generatoare de conflicte se epuizează, cartea se termină și la Dăncuș se arată fata frumoasă a unui oraș nou, văzută într-o zi de sărbătoare.

Scrișul lui Constantin Cublesan este tern, iar inovațiile sale de tip românesc sint minore.

Despre *Balada neterminată* se poate spune într-un inventar literar că a mai apărut un roman al șantierului. Și atita tot. Dar aceasta este foarte puțin pentru modul de-a fi ințea al literaturii noastre contemporane.

Carnet de istoric

Ultimul număr al „Revistei de istorie” (1988, nr. 8) publică studiul lui Alesandru D. Duțu, *Armata română in revoluția din August 1944 și in războiul antihitlerist*, excelentă expunere sintetică, întemeiată pe stăpînirea materialului documentar și a bibliografiei de specialitate; autorul oferă o imagine cuprinzătoare și clară a efortului militar al României in războiul antihitlerist, relevînd, cu cifre concludente, contribuția țării noastre la zdrobirea Reichului nazist. Citîndu-l, refacem traiectoria științifică a autorului. Confundat, prea adesea, cu eminentul istoric al culturii și om de literă Alexandru Duțu (cf. întîmpinările celui din urmă in „Revista de istorie” și „România literară”), Alesandru Duțu a trebuit să combată „criza de identitate” printr-o grafie specifică a numelui. Dincolo însă de avă-

tarurile confuziilor se află o activitate de cea mai mare și — in același timp — modestă sir-guință. O activitate care a început acum vreo 15 ani, cînd la intia sesiune științifică a Centrului de studii și cercetări de istorie și teorie militară, un tinăr, aflat la prima sa apariție publică, prezenta o comunicare despre întoarcerea de pe front a unităților românești in 1945. Probleme de logistică (activitatea de asigurare tehnică și materială a trupelor precum și transportul lor), fără spectaculosul, deci, al confruntărilor care ar fi atras un tinăr debutant. Opțiunea tematică mi s-a părut un indiciu de seriozitate, iar realizarea ei mărturia unei remarcabile maturități științifice. De o comunicativitate nu foarte lesnicioasă, acest taciturn mi se pare un model de competență și eficacitate. ● In *Décadence romaine ou antiquité tardive* ? bine cunoscutul istoric al culturii antice, Henri-Irénée Marrou dă o interesantă explicație interesului pentru „științele” oculte in antichitatea tîrzie : „Cu geometria, acustica și medicina experimentală, grecii puseseră, din secolele VI—V î.e.n., bazele a ceea ce noi numim știință, dar spiritul elenic a fost victima propriului său geniu : nerăbdător in fata timpului îndelungat pe care îl reclamă cercetarea, cei vechi au vrut să ajungă prea repede la sinteză : speculația a trecut înaintea

experienței controlate ; fizica unui Aristotel, cea a stoicilor, explica totul prea repede și prea bine, dar nu mai avea nici un ascendent eficace asupra realului. Se putea spune despre ea ceea ce Pascal va spune într-o zi despre Descartes : «incert, incoerent» ! Nevoile oamenilor stăteau înaintea ei și urgența lor ; științele oculte se ofereau imediat să le satisfacă”. Excelent exemplu de transformare dialectică, in care arderea etapelor in cercetarea științifică sfîrșește prin a deschide calea pseudostiinței. Observația lui Marrou poate fi extrapolată și ea deschide perspective de înțelegere și a altor perioade istorice. ● Născută din ceea ce trebuia să fie recenzia unei lucrări a marelui medievist francez, Ferdinand Lot, cartea lui G. I. Brătianu, *O enigmă și un miracol istoric : poporul român* (București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1988, 212 p.) apare acum in traducere românească (după a doua ediție franceză din 1942). Făcînd istoricul cărții, ingrijitorul ediției, Stelian Brezeanu, subliniază cu dreptate că ea nu aparține unei singure generații și că trebuie cunoscută și de cei de astăzi. Actualitatea științifică și politică a cărții nu mai are nevoie să fie îndelung subliniată : etnogeneza românilor și continuitatea lor in aria vechii Dacii — probleme rezolvate de cercetarea științifică — mai sint încă obiectul unor prezentări eronate

te sau tendențioase de cei ne-informați sau, respectiv, rău-informați. „Basnele” pentru a relua termenul lui Miron Costin, nu lipsesc nici astăzi, fiind puse in circulație cu evidente rosturi politice. Stelian Brezeanu a scris o carte *La continuité daco-roumaine. Science et politique* (București, Editura Științifică și Enciclopedică 1984, 137 p.), o informată și sistematică prezentare a putericei conotații politice pe care problema continuității românești la nord de Dunăre a avut-o de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. In lectura tuturor acestor pagini, se desprinde o concluzie : istoricul — in cazul de față — este și un militant politic ; depinde — pentru valoarea operei sale — in slujba cui se află. Forța istoriografiei române — cartea lui G. I. Brătianu o dovedește din nou — a venit și vine din coincidența perfectă dintre adevărul istoric și concluziile ei. Pentru că obiectivul ei a fost și este cunoașterea acestui adevăr care conferă o forță invincibilă cui îl rostește. ● Biografia istorică e foarte la modă și volumele dedicate personalităților istorice de diverse mărimi inundă piața de carte. Unul din biografiile generalului Charles de Gaulle, Jean Lacouture, arată că in 1905, la vîrsta de 15 ani, școlarul de Gaulle a umplut 20 de pagini de caiet, imaginînd un război in anul 1930, in care — scrie el — „generalul de

Gaulle a fost pus in fruntea a 200 000 de oameni și 518 tunuri” ! Lacouture relevă că adolescentul „descrie cu o precizie” și o autoritate uluitoare conflictul pe care a avut grijă să-l plaseze într-o epocă, in care ar fi atins vîrsta lui Napoleon la Wagram”. De Gaulle a avut și gradul de general și s-a remarcat și ca militar, in campania din 1940, in calitate de comandant de divizie in luptele de la Laon și Abeville, dar notorietatea sa-a venit din activitatea politică. Un cu totul alt destin, in cazul lui Carl von Clausewitz. Cel care a subliniat cel mai viguros raportul dintre politică și război și este considerat unul dintre cei mai mari gînditori militari din istoria omenirii, a avut o activitate militară cu totul modestă ; mai mult, in campania din 1815, cînd a îndeplinit funcția de sef de stat major al generalului von Thielman și s-a reposedat de a fi dat sfaturi de prudentă comandantului său, împiedecînd astfel zdrobirea trupelor generalului Grouchy (R. Aron, *Sur Clausewitz*, Bruxelles, 1987, p. 15). Dacă soția lui Maria (născută von Brühl) nu s-ar fi dedicat cu un mișcător devotament editării vostume a scrierilor soțului ei, Clausewitz ar fi rămas un necunoscut. Două destine care oferă un material bogat de reflexie.

FLORIN CONSTANTINIU ■

SEMNAL

● **Poveste de dragoste se intitulează romanul lui Romulus Cojocaru** (Ed. Eminescu, 1988). În fond, este vorba cu adevărat de o poveste de dragoste sui-generis. Doi stagiari: un judecător devenit avocat (Do-

rin Popescu) și o doctoriță stomatolog (Monica Moșteoru, alias Megaluza) trăiesc experiența integrării socio-profesionale dar și avaturile unei iubiri fulminante.

Mediul — dintr-un orășel dunărean —, climatul în care se află cei doi protagoniști — memorabile sint, de fapt, și alte personaje bine creionate precum Viorel și Olimpia Răduț, Ruxandra Minciulescu, medicul Mareș s.a. —, peripețiile din viața imediată povestite cursiv, credibil, dau romanului o acentă romantică, capabilă să-l captiveze în seara de cititorii tinări (și nu numai). Scris alert, implementat în realul cel de toate zilele, romanul lui Romulus Cojocaru anunță nebănuite disponibilități epice.

● În colecția RAMPĂ a Editurii Eminescu, Victor Crăciun publică trei piese de teatru: **Bobilna**, „**Păsărea Măiastră**”.

Poveste de dragoste. În Bobilna autorul „ne-a oferit o creație de inspirație istorică, realizată de o mină sigură, cu acțiuni și replici conduse cu măiestrie și maturitate dramaturgică”. În „**Păsărea Măiastră**”, așa cum era de așteptat, îl avem în centrul acțiunii pe Constantin Brâncuși. „sculptorul innoitor al concepției artistice a veacului”, artistul de geniu care a dat „o

directie decisivă în sculptura începutului de veac XX” (am spune noi în întreaga sculptură modernă contemporană). Interesantă este aici știința evocativă, surprinderea eroului, a „ursului valah”, care s-a impus greu în galeriile din Franța și S.U.A., dar când s-a impus a făcut-o definitiv. Tristă și Isolda este numele celor două personaje din legenda medievală bretonă. Tot astfel se numesc și personajele din această modernă, șarțantă piesă de stil „Love story”, ultima din volum.

Critic și istoric literar cunoscut, apreciat crainic la Radio-fuziunea Română, Victor Crăciun ne propune spre atenție și lectură trei piese de teatru moderne, scrise cu căldură și finețe, demne de a fi luate în

seamă de secretarii literari al teatrelor noastre.

● La Editura „Albatros” a apărut doar de câteva zile cartea de versuri a lui Ion Vădan: **Izvor regăsit**. În primul ciclu, **Palimpsest**, o parte dintre poeme sunt de sorginte și de extracție echinoxistă, în linia bună a primei sale cărți: „gura latină sîngerind în septembrie”; „timpul se năruie-n mine ca o muzică veche”; „trandafir / fugind în scîlpătul cutitului de grădinar”; „casa mea e acest poem sărăcăcios / cu mobile vechi / supraviețuind retoricii” etc.

Cu poema **Camuflaj** ar fi trebuit altminteri să înceapă al doilea ciclu: **Piața orasului**: „casa părintească putrezește / așteptindu-mă // eu sînt un bărbat al orasului / nu mă interesează elegiile patriarhale / trupul meu e răstignit pe crucea betonului”. Directa abordare a problemelor intime, familiale (vezi poemele închinete Teofanei, Andei și Getei), in-

truziunile în citadin dar și întoarcerile la izvorul (regăsit) — dau poemelor substanță. Așadar, în ciuda unui recurs declarat „elegiilor patriarhale”, Ion Vădan încalcă în poeziile de inspirație urbană elemente tradiționale, perene. Ele potențiază valoric poemele. **Palimpsestele regăsite** fac parte din actele de naștere doveditoare ale poetului.

● În Colecția B.P.T. a Editurii Minerva apare romanul **Garda albă** de Mihail Bulgakov în traducerea lui Alexandru Calafiu, cu o prefață și tabel cronologic semnate de Maria Buzuleanu. Sore plăcută surprindere a cititorului român, al doilea volum are în completare câteva povestiri memorabile: **Ștergarul cu cocos**, **Un gitlej de otel**, **Botezul focului**, **Vifor-nița**, **Întuneric beznă și Ochiiu dispărut**. „Tipărit la timp, romanul **Garda albă** ar fi trebuit să-și ocupe locul binemeritat alături de capodoperele literaturii sovietice consacrate revoluției și războiului civil (...). Bulgakov nu a avut însă decît șansa de a se afirma postum, romanul său a apărut doar în revistă și incomplet”, se spune într-o precedență postfată semnată de Albert Kovács.

DORIN SALAJAN ■

Cunoașterea istoriei

Istoria este cea mai prețioasă și mai incontestabilă joadă a identității noastre, dinspre trecut spre viitor, măturie a locului și rolului pe care România și națiunea română îl ocupă printre celelalte popoare ale lumii. Tezele din aprilie ale secretarului general al partidului, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, demonstrează din nou, elocvent, locul și rolul pe care conducătorul partidului și statului nostru le atribuie istoriei ca mijloc esențial de formare a conștiinței omului nou. Cîteva lucrări recente apărute, ca și altele programate să vadă lumina tiparului în cinstea marelui aniversări de la 1 Decembrie, vin să confirme și ele că înaltul gînd al eroului națiunii se concretizează cu vrednicie și pe plan editorial.

Un volum cu un caracter special — între document și lucrare de artă se arată a fi **Revoluția română în 1948 în documente de metal**, în care este abordată pentru prima oară într-o analiză unitară modul cum marea revoluție europeană de la mijlocul secolului al XIX-lea care a avut trăsături puternice specifice în Țările Române și-a materializat memoria în medalii diverse, însemne sigilare și plachete.

De mare interes pentru aprofundarea unor evenimente de istorie mai recentă se dovedeste volumul **Documente privind istoria militară a poporului român, 1945—1947** cuprinzînd măturii, în mare măsură inedite cu privire la procesul transformării democratice a armatei române, la integrarea ei profundă în societatea românească supusă unei ample acțiuni de reînnoire, la activitatea diplomatică desfășurată pentru apărarea intereselor naționale în cursul Conferinței de pace de la Paris. Deși vizează îndeosebi atenția specialiștilor volumul **Performanțe istorice în doctrina românească**, înfățișînd evoluția unor idei fundamentale

ce-au definit apărarea patriei la români din cele mai vechi timpuri pînă astăzi, poate reține atenția oricărui iubitor al istoriei. Un loc important îl ocupă în volum înfățișarea concepției actuale privind apărarea patriei fundamentată de doctrina **tovarășului Nicolae Ceaușescu** privind lupta unită a întregului popor pentru respingerea oricărei agresiuni.

În intimpinarea marii aniversări de la 1 Decembrie, cînd se împlinesc 70 de ani de la înfăptuirea în 1918 a statului național unitar român, a apărut romanul **Muntele speranței** de Petru Vintilă care se constituie într-un cald omagiu adus celor care au împlinit visul de veacuri al tuturor românilor de a trăi într-un stat unitar, liber și independent.

În curs de apariție este lucrarea **În vîltoarea vremurilor** de Ion Mustață, împletire a luptei pentru Marea Unire cu lupta pentru învățămînt superior românesc în Transilvania, bazată pe amintirile și evocările unor slujitori de frunte ai școlii românești clujene: academicienii Ștefan Pascu, Virgil Vătășianu, profesor Raoul Șerban, dr. Gheorghe Mureșanu, Romulus Stanca, Alexandru Domșa, prof. dr. doc. Crișan Mircioiu, Aurel Ciupe, Tiberiu Murariu, D.D. Roșca, prof. dr. doc. Ioan Goia... Reapar totodată cu acest prilej două volume de referință **Transilvania străvechi pămînt românesc** și **De la statul dac la România socialistă** de generalul-locotenent dr. Ilie Ceaușescu care prin bogăția informației și analiza pertinentă, profund științifică răspund unor nevoi cognitive-educative de stringență actualitate.

Sînt doar cîteva apariții, profund ilustrative însă pentru modul remarcabil în care Editura Militară își onorează misiunea de promovare a cunoașterii istoriei ca factor educativ fundamental.

HARALAMBIE LEREA ■

Premiul „G. Călinescu”

Vineri, 14 octombrie a.c. orele 12, a avut loc în Sala Prezidiului Academiei R.S.R. din Calea Victoriei 125 festivitatea de decernare a Premiului „G. Călinescu” pe 1988, premiu acordat anual de Revista de istorie și teorie literară a Institutului „G. Călinescu”. În cuvîntul de deschidere, prof. dr. Zoe Dumitrescu-Bușulenga a evocat memoria marelui nostru istoric și critic literar care a fost G. Călinescu, aportul său benefic la stimularea și diriguirea literaturii române, rolul nobil de deschizător de drumuri și orizonturi în teoria, istoria și critica literară.

În alocuțiunile lor prof. dr. Edgar Papu, Al. Paleologu, Mihai Zamfir, prof. dr. Paul Cornea, Monica Spiridon, George Munteanu, Mircea Martin, Andrei Pleșu, Ion Bogdan Lefter, Cristian Moraru și Nicolae Florescu (redactor șef al R.I.T.L.), au opinat că alături de Adrian Marino premiat pentru volumele **Hermeneutica ideii de literatură** (Ed. Dacia) cit și Nicolae Manolescu distins pentru volumul **Despre poezie** (Ed. Cartea românească) sînt două personalități, două spirite complexe, polemice și ironice, totodată erudite și paradoxale. Cu limpezime a reieșit din context un adevar de necontestat. Deopotrivă Adrian Marino și Nicolae Manolescu — deși două personalități, două temperamente numai aparent opuse — ele se complinesc în mod fericit —, au descins într-un fel sau altul de sub „mantaua” marelui Călinescu.

Cei doi exponenți ai culturii de azi pledează, prin întreaga lor activitate, pentru întreținerea unui climat sănătos în rîndul scriitorimii, pentru unitatea culturii naționale, pentru mai buna ei cunoaștere pe toate meridianele spirituale.

Sub lumina ca de miere

Sub lumina ca de miere-a
unui soare blind și cald,
toamna desfășoară calmă
galbenul de roade fald,

liniști mari și-nalte, albe,
cad asupra-ne ușor,
împlinire-a firii-n care
numai arborii ne dor,

numai arborii și frunza
tot murind duioși, în somn,
împlinindu-se porunca
marelui al toamnei domn,

numai arborii și frunza
și-un cocor țipînd spre sud,
nu-i aude domnul toamnei,
domnul toamnei mult prea crud,

n-are timp la lacrimi dînsul,
nici de vane tînguii,
îmbrăcat în rod de aur,
îmbătat de străluciri,

el își poartă-n slavă herburi,
maiestuos, netulburat,
vintu-i fluturî în plete
brume de argint curat,

cu o mină-mparte roade,
focul verii strîns în fruct,
cu o alta le mîngie,
ritual neîntrerupt

sub lumina ca de miere-a
unui soare blind și cald,
cînd deasupra-a toată țara
toamna cade din înalt.

VICTOR NIȚA ■

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ● Cartea de istorie ● Cartea de reportaj ●

Civilizația nord-vestului românesc

Ca o adevărată lucrare de referință, cu studii și comunicări de arheologie, istorie, etnografie, științele naturii, muzeografie, așa ni se prezintă volumul **Studii și comunicări**, vol. VII—VIII, 1986—1987, publicat de către Complexul muzeal județean Satu Mare.

Cercetările îndelungate, investigațiile de teren și de arhivă, completate cu informațiile la zi, au permis unui harnic colectiv muzeal, Doru Radosav (director), Viorel Ciubotă, Lucian Cucuiet, Ivan Iurasciuc, Neta Iercoșan, Gheorghe Lazin (secretar de redacție), să adune în cele peste 500 de pagini, un material valoros, cuprinzînd elementele de conținut ale civilizației nord-vestului românesc. O muncă mai îndelungată, mai migăloasă cu numeroase puncte de vedere și confruntări de idei. Într-o problemă sau alta, a istoriei sau etnografiei, muzeografiei sau arheologiei, s-a finalizat în studii de sine stătătoare, de interes general pentru cultura românească. Acesta, și nu numai acesta, ar fi meritul acestor pa-

gini tipărite, dacă ne gîndim la faptul că problematica supusă exegezei științifice are în vedere evoluția, devenirea continuă a unor realități sociale și culturale, într-un context istoric dat. De aici valoarea programatică a unor descoperiri arheologice legate de lumea dacică în acest teritoriu (Gh. Lazin și Aneta Cionca), sau cele din zona Carei (Neta Iercoșan), Moftinu Mic (Ioan Nemeti), Vetiș (Doru Radosav — Gh. Lazin) pînă la cele cu caracter mai general (Maria Bitiri), privind întreg teritoriul României.

În aria etnoistorică a cercetării se înscriu studiile despre cartea veche în Oas (Elena Bănuțiu), documente sătmărene, legate de răscoala lui Horea (Gh. Gorun și Bujor Dulgău), documente etnografice privitoare la localitățile sătmărene (Lucian Cucuiet, Gh. Focșă, Ionuț G. Andron, Gh. Haiduc, I. Iurasciuc, Ioan Baltă, Natalia Marcu, Eugen Lates, Remus Vărmad). Autorii fac investigații de anvergură în variabila etnică a culturii, ca fiind cea mai îndepărtată și mai trainică în formele ei de manifestare. În consens ne apar sintezele desprinse din măturii istorice (Zora Belean — Ion Belean, I. Török, Florian Nica, Victor Dragos, Toader Nicoară, V. Ciubotă, Ioana Rusu). Exemple sugesti și deschideri în

bibliografia românească veche (Ioan Chindris) și în literatura părților sătmărene, într-o epocă de afirmare națională 1918—1940 (Nae Antonescu).

Constante și cuprinzătoare, prin conținut, se impun studiile de științele naturii (Carol Kărăcsy, G. Negrescu, Andrei Szabo) sau cele de muzeografie care redescoperă un artist prea uitat — Aurel Popp (Ne-goită Lăptoiu) sau pe Costa Carei (Simona Nistor), alături de valoarea unor puncte muzeistice etnografice, la Scărișoara Nouă (Vasile Lazea — Maria Lazea).

Așadar, avem înaintea o adevărată carte de știință, nu doar o publicație periodică, cu deschideri largi către civilizația nord-vestului românesc.

VASILE VETIȘANU ■

Spectacolul matematicii

Să recunoaștem: nu ne-am fi așteptat să fi intitulat aceste cuvinte în chiar titlul unei cărți despre matematică. Poate că sîntem victimele unei prejudecăți după care matematica este o știință aridă, lipsită de spectaculozitate, fiind preocuparea unor oameni fără sim-

tul umorului. Că nu este așa o dovedește și „tensiunea esențială” ce atrage și întretine de-a lungul timpului interesul matematicienilor de pretutindeni. Această tensiune este la fel de îndepărtată înțelegerii cititorului profan ca și zgomotul exploziilor solare. „Matematica pură este un simplu joc pe care îl joacă matematicienii sau teoremele lor descriu o realitate exterioară?” se întreba un mare matematician, Errett Bishop, spre sfîrșitul vieții. Probabil că se vor scrie biblioteci întregi pînă cînd va apărea un răspuns la această întrebare. Dacă nu cumva însăși întrebarea nu va cădea pînă atunci în desuetudine. Coborîrea matematicii în lume prin cărți de popularizare ce prezintă fața însoțită a muntelui este o necesitate ce depășește scopul rîndurilor de față. Există o întreagă literatură matematică de bună calitate ce prezintă la un nivel accesibil nespecialiștilor, și nu în genul cărților „Așa vă place istoria?”, o varietate impresionantă de abordări atractive: de la inițieri în diverse probleme celebre pînă la prezentarea rezultatelor tot atât de celebre cu aplicații în viața cotidiană sau cu implicații filosofice. La noi, numele unor autori ca Florica T. Cămpăan, Solomon Marcus, Viorel, Gh. Vodă sau Gh. Păun

sînt binecunoscute. O asemenea recentă apariție editorială, semnată de Gh. Păun, o semnalăm acum. Intitulată polemic „Matematica? Un spectacol”, ea este, în pofida dimensiunilor „de buzunar”, o reușită a genului. O va confirma orice cititor surprins că nu o mai lasă din mînă. Apărută la Editura Științifică și Enciclopedică în cunoscuta colecție „Știința pentru toți”, (redactor Maria Borceanu), cartea captivează pe acei cititori ce se considerau pierduți pentru cartea de matematică pentru a se regăsi acum cîștigați pentru cartea despre matematică. Ea continuă subiectul unei cărți semnate de același autor în 1983, apărută la Editura „Albatros” în colecția „Lyceum” și dezvoltare!

Cultura, în deplîntăteea înțelesurilor sale (științifică, intitulată „Din spectacolul matematicii”. Cu un „minimum de exprimare” și oferind un „maximum de imaginație”, în pofida faptului că renunță la formele și simbolurile, povestind deosebit de inteligent și de atractiv despre ceea ce pare de nepovestit prin cuvinte, cartea stimulează interesul pentru matematică fiind un reușit act de cultură matematică.

ADRIAN MITIȘ ■

1918

Şapte decenii de la făurirea
statului național unitar român

1988

„Fiindcă toți sîntem de-un neam“

Marea Unire din 1918, prin caracterul său profund popular și democratic ilustrat atât de largă participare a maselor cît și prin adevărul fără nici o rezervă și fără nici un echivoc exprimată de întreaga națiune română reprezintă o înecunare victorioasă a luptei seculare a românilor, o etapă finală a unui proces legic, obiectiv, ultimul act al marii epoei naționale.

Lupta revoluționară a poporului pentru înfăptuirea acestui obiectiv a fost inspirată și direcționată de o pleiadă de oameni politici, intelectuali cu vederi înaintate, personalități culturale care și-au făcut din înfăptuirea unității național-statale a românilor idealul vieții și activității lor. Strădanile lor de mobilizare la lupta național-elibera-

toare a celor patru milioane de români aflați sub dominația austro-ungară, asprul rechizitoriu pe care-l fac de la tribuna parlamentului, în adunările populare sau în publicistica vremii politicii de deznationalizare practică de autoritățile ungare; efortul lor neobosit de a crea în străinătate un curent de opinie favorabil cauzei naționale românești, toate acestea au grăbit pregătirea și înfăptuirea momentului apoteotic al întrunirii Marii

Adunări Naționale de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918 care a hotărît unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România. „Generația de atunci a românilor ardeleni, avea să scrie unul dintre ei, are meritul incontestabil că

a fost pregătită pentru rolul ce i l-a rezervat istoria. Prăbușirea monarhiei habsburgice ne-a găsit deplin solidari, pentru a aștepta clipa izbăvitoare și pentru a înfrunta orice primejdii. Solidari între ei și solidari cu întreaga națiune română, adăugăm noi, ale cărei aspirații de libertate și unitate le-au exprimat prin tot ce au întreprins, bucurindu-se la rindu-le de deplinul sprijin și încredere a acesteia.

Începem din acest număr al revistei publicarea mai multor articole care vor releva momentele importante din lupta pentru Marea Unire de la Alba Iulia și încheierea procesului de făurire a statului național unitar român.

Jubileul făptuirii Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, este pentru noi, românii, un dat de conștiință. O datorie morală și patriotică de cinstire a luptelor eroice și jertfelor aduse veacuri de-a rîndul de un popor întreg doritor să trăiască unit, liber și independent între hotarele pămîntului moștenit din străbuni, pentru împlinirea unei necesități istorice firești și lăuntrice a neamului.

Este prețuirea și cinstirea trecutului patriei, este dreptul nostru la cunoașterea tot mai aprofundată a acestuia, știut fiind atât de bine adevărul că, prin istoria sa un popor se identifică în rîndul popoarelor lumii. Iar istoria poporului român, pe cît de încercată de restriști și împilări, pe atît este de luminoasă și demnă, nicidecum umbrită de stăpînire și uzurparea altor popoare și teritorii, marcată necontenit de voința tenace a tuturor românilor de a trăi uniți între fruntariile țării lor „de o rară armonie și unitate”, în Carpați, pînă la Dunăre și Mare, pentru care au luptat cu aceeași dreaptă și legitimă înverșunare. Conștiința și mîndria libertății au fost dintotdeauna trăsături de preț între trăsăturile fundamentale ce definesc psihologia acestui popor — străvechi prin origini și strămoși, tînăr — prin etnie și forța ritmului trăirii sale istorice.

În Sedinta Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu din 11 octombrie a.c., în cadrul căreia s-au dezbătut și aprobat propunerile privind aniversarea a 70 de ani de la făurirea statului național unitar român, s-a dat o înaltă apreciere acestui mare act istoric, tocmai prin valențele lui de prag dialectic și sumum al unor lupte seculare, de eveniment-deschidere către alte țeluri și lupte menite să întărească și să dezvolte cîștigurile de pînă aici, pentru întărirea și propășirea națiunii române și a poporului. Insuși acest eveniment politic este încărcat de semnificații, este expresia înaltei cinstiri pe care Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o dau luptei eroice și muncii înaintașilor pentru ca poporul să trăiască unit, liber și demn, într-o țară unită, liberă și demnă, să fie singur stăpîn pe destinele sale. Țeluri sfînte înălțate și pe jertfele celor care au preluat ștafeta și tradițiile revoluționare ale maselor populare, ale comuniștilor români...

„ALBA IULIA” spre care au pornit — odată, cu pașii celor 100 000 de români din Transilva-

nia, Banat, Crișana, Maramureș, Bucovina..., în acea dimineată simbolică de început de lună al unui an ce se sfîrșea — spre care au pornit tradițiile, aspirațiile, speranțele și sufletul românesc, acea „ALBA IULIA” lui 1 Decembrie 1918, era piscul atins al unui îndelungat drum istoric. Anevoios, dar nicidecum abandonat, cu înfrîngeri și victorii, plătite cu sînge și vieți, cu rodul cîmpurilor, dealurilor și munților noștri pentru fiecare pas înainte. Oricine — istoric, filozof, sociolog, om politic sau pur și simplu om de rînd — va cerceta, cu bună-credință, acest drum, va descoperi atîtea dintre aceste praguri și răscruci. Îl va descoperi pe Bure-

A patriei
cinstire

bista și Decebal, va descoperi luptele dacilor liberi și ale românilor din întreg arealul vechii Dacii pentru același țel al unității, suveranității, libertății, neamului și independenței, al dorinței de conviețuire pașnică alături de vecini pașnici. Va descoperi numeroasele și numeroasele evenimente politice, diplomatice, militare, sociale din veacurile frămîntatului ev mediu, din secolele XVI și XVII, pentru păstrarea, cucerirea și recucerirea acestor bunuri ale ființei naționale. Faptele de arme și faptele economice sociale și culturale ale unei pleiade de mari voievozi — Iancu de Hunedoara, Mircea cel Mare, Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Vlad Tepeș, Constantin Brîncoveanu... — care s-au așezat „în calea rădăților”, pavăză Europei întregi, apărîndu-și „sărăcia și nevoile și neamul” de poftele de cucerire ale imperiilor ce i-au amenințat secole de-a rîndul granițele și libertatea. V-a afla momentul de glorie al primei uniri politice, de la 1600, realizate sub sceptrul mîndru al principelui Mihai Viteazul. Chiar dacă acea dorită și greu cucerită unire a căzut, sub lovituri aspre din afară, opera Viteazului a cimentat și

mai mult legămîntul românilor de a trăi uniți, ca și suportul acestui dor, conștiința lor națională. Drumul de la 1600 la 1859 de la sceptrul lui Cuza la 1918, a trecut, se știe, printr-un nesfîrșit lanț de evenimente sociale și revoluționare, în fruntea cărora n-au stat numai principii sau conducători inspirați ci mai cu seamă oameni din popor, minți și energii izvodite din trupul lui. Războiul țărănesc pornit de la Bobilna (singeroasa Bobilna, ca o noapte a „Sfîntului Bartolomeu” al Transilvaniei), răscoalele lui Horea, Cloșca și Crișan (martirii trași pe roată în trupul Cetății de la Alba Iulia), Memorandumurile Transilvaniei, luptele crăișorului munților, ale lui Avram Iancu; au stat Inochentie Micu, Simion Bărnuțiu, toți cărturarii Școlii Ardeleni sau ai „Astrei” sibienene... Au stat marea vestitoare de vremuri noi, răscoala pandurului Tudor Vladimirescu („domnul nostru, domn cel mare”), au stat ideologia și luptele de răscruci la vremea modernității Europei, ale pașoptiștilor din toate provinciile românești — Kogălniceanu, Bălcescu, Golești, Costache Negri, dar cîți?! — care au înscris pe steagul lor „Unire, frăție, dreptate, libertate”. Au stat luptele crîncene de la Plevna și Grivița, ca război al tuturor românilor pentru cucerirea Independenței de stat, au stat Mărășești și Oituzul de la 1916—1918, au stat jertfele celor 11 000 de țărani de la 1907...

Și i-au urmat 1921, cînd Partidul Comunist Român preia destinul istoric al poporului întru împlinirea țelurilor și idealurilor sale cele mai scumpe. Prin alte lupte eroice și sacrificii, comuniștii, au pecetluit răscrucea istorică, a libertății noastre, actul de la 23 August 1944, inaugurînd o epocă nouă, o revoluție în marș, care a urcat națiunea română, poporul și patria pe acel loc mîndru și demn între națiunile lumii, visat de înaintași. Așadar, rostirea din fata suvoilului adunat la Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918, „Unirea, poporul a făcut-o” este acoperită de Istoria însăși. Cum relevă acest sacru adevăr tovarășul Nicolae Ceaușescu „Unirea de la 1 Decembrie 1918, care a dus la crearea statului național unitar român, a fost rezultatul nemijlocit al luptei hotărîte a celor mai largi mase populare, a întregului popor, un act în deplină concordanță cu drepturile inalienabile ale românilor, cu realitatea obiectivă, cu cerințele legice ale dezvoltării istorico-sociale”

CICI IORDACHE-ADAM ■

Gîndul lor descifra sensul istoriei

„Românii, cîți să află lăcuiitori la Țara Ungurească și la Ardeal și la Maramoroșu, de la un loc sîntu cu moldovenii și toți de la Rim să trag”.

(Grigore Ureche)

„Însă românii înțeleg nu numai ceștea de aici, ce, și den Ardeal, carii încă și mai neaoși sînt, și moldovenii, și toți cîți și într-altă parte să află și au această limbă, măcară fie și cevași mai osebită în niște cuvinte den amestecarea altor limbi (...) iară tot unii sînt. Ce dară pe aceștea, cum zic, tot romani îi ținem, că toți aceștea dintr-o fîntînă au izvorit și cură”.

(Stolnicul Constantin Cantacuzino)

„...idee măreață și singură mintuitoare pentru noi, pe care din orbirea acelor veacuri părinții noștri nu putură realiza statornic și care singură trebuie să fie ținta românilor de astăzi”.

(N. Bălcescu)

„Români! Dulce e unirea! Ascultați.. glasu-i răsună... / De la fiii României cere patrie comună...”.

(Grigore Alexandrescu)

„În visurile mele înflorit se arată viitorul României, Sîntem milioane de români. Ce ne lipsește ca să ajungem un neam tare? Unirea, numai unirea! ...Să trăiască dar Unirea românilor!”.

(Costache Negri)

„A fost de secole o mișcare continuă de români între ambele creste ale Carpaților. Nicidecum această comunicațiune n-a fost întreruptă. Ideea română pururea a însuflețit pe cei ce veneau la noi și pe acei ce mergeau la ei”.

(M. Kogălniceanu)

„Avem același dor, aceleași dureri, aceleași aspirațiuni... Durerile și bucuriile celor de dincolo sînt și ale noastre, sînt și ale lor. Dușmanii lor sînt și ai noștri... Visul atîtor generații de strămoși, de moși și de părinți l-am visat și noi și acum îl vedem aievea”.

(Barbu-Șt. Delavrancea)

„De-o țară și de alta acum nu mai vorbiți, Ardealul, Bucovina s-adună de la sine: Prin lupte și morminte, prin sînge și ruine, Sîntem pentru vecie nedespărțit uniți”.

(N. Iorga)

Cu rădăcini milenare, prin înaintașii daci și romani, principalele sale componente, poporul român se numără printre cele mai vechi din Europa. Între popor și teritoriu — comparat sugestiv, datorită armoniei sale, de un geograf francez cu un trandafir! — simbioza atât de îndelungată a dus la o comunitate perfectă. S-a adăugat la aceasta extraordinara comunitate de limbă, deoarece, în pofida despărțirii românilor secole de-a rândul în „țări” și mai ales, sub dominații diferite, în spațiile dacice nu au existat și nu există dialecte, ci doar graiuri, unitatea limbii române pe întreg teritoriul românilor fiind izbitoră, mai ales în contrast cu diferențele dialectale constatate la atâtea popoare europene. Au mai existat și strinse raporturi economice, chiar și în perioada feudală, legăturile dintre țările românilor fiind neîndoiește mai accentuate pe acest plan decât cele dintre aceste țări și altele străine, fie și vecine. Comunitatea de factură psihică, exprimată în comunitatea de cultură, a fost și ea neconținut prezentă, contribuind, ca și celelalte elemente în a întregi dacă nu o conștiință națională, o puternică conștiință de neam, cum afirma N. Bălcescu „a ridicat nația română la rangul ce i se cuvine”. Cu alte cuvinte, trăsăturile clasice ale națiunii le regăsim la români, unele în forme nedepin evaluate și în perioada anterioară formării națiunii moderne. În 1629, dînd expresie unei realități de netăgăduit, patriarhul Chiril Lucaris scria principelui transilvan Gabriel Bethlen despre „legătura de sînge și de simțir” care ființează, deși în mod tainic, dar cu atât mai puternic între românii din țara Transilvaniei și între locuitorii Țării Românești și Moldovei.”

Conștiința de sine a neamului, unit și prin puternica certitudine a originii comune, a rădăcinilor dacice milenare, și a romanității și-a găsit expresiile cele mai pregnante la cronicari, dar ea a existat neconținut și în rîndul poporului, al oamenilor simpli. Convingeri perpetuate de la o generație la alta au creat nemurătoare punți de legătură între români, au făcut ca hotărârile despărțitoare să fie practic inexistente în ceea ce a privit simțămîntele de apartenență la o unică comunitate de neam. Românii au reprezentat neconținut o entitate, deși asupra lor erau exercitate apăsătoare diferite dominații străine și granițe nefirești îi despărteau.

Destrămarea orînduirii feudale a reprezentat condiția de bază pentru trecerea într-o nouă etapă, decisivă, a existenței poporului român, pentru accentuarea și desăvîrșirea trăsăturilor națiunii, în așa fel încît aceasta să se afirme ca o realitate indestructibilă. De la conștiința de neam s-a trecut treptat, la o conștiință națională, iar neamul a început să se transforme într-o națiune modernă, de la o atitudine constatare pasivă a unor realități, de la convingerile unității ce se pierdeau în negura mileniilor și a veacurilor s-a trecut la o atitudine activă, militantă. Unitatea nu se mai cuvenea a fi doar o venerată imagine statică, ci ea urma să fie transfor-

mată într-o realitate concretă. Întreitul țel al unității, neatinării și modernizării s-a impus dominant. Granițele dintre români au apărut celor ce și pînă atunci se consideraseră aparținînd unui singur neam ca anacronice și nepotrivite. De la piața locală, trecîndu-se la piața provincială și tinzîndu-se spre cea națională, țările române au trăit mutații economice hotărîtoare, care au impus firesc depășirea stadiilor seculare anterioare. Sub impulsul diviziunii sociale a muncii, sub cel al formării și dezvoltării pieței, prin integrarea economiei românești celei mondiale, comunitatea economică a căpătat noi accente, calitativ superioare, ceea ce a stat la baza întregului proces de cristalizare a națiunii moderne și de atingere a obiectivelor ei. Teritoriul dacic se cerea acum reconstituit într-o formă unitară, el urmînd să coresp-

„Nația română la rangul ce i se cuvine”

pundă și pe plan statal realității sale geografice.

Schimbările din domeniul economic s-au răsfrînt și pe plan social. Burghezia s-a consolidat treptat, iar boierimea a fost silită să cedeze cel puțin în parte din pozițiile ei noii clase în ascensiune ori chiar să se îmburghezească. Tărînimea a intrat în efervescență sub impulsul noilor vremuri, apropiindu-se și pentru ea momentului eliberării ei din sistemul apăsător al relațiilor feudale. Clasa muncitoare a înregistrat și în țările române începuturile ei, firave numeric dar energice, prezența ei fiind, evident, din ce în ce mai afirmată pe plan social-politic. Întreaga această „lume românească”, neîndoiește acut divergentă și opusă pe planul revendicărilor sociale, se înălțea însă în ceea ce privea obiectivele eliberării naționale, comune tuturor. Procesul de formare și desăvîrșire a națiunii are loc sub semnul unei din ce în ce mai depline cuprinderi a maselor, devenite conștiente de realitatea lor națională.

La rîndul ei, limba — punte vie și veșnică între români — a fost adaptată noii situații. Numărul mare de gramatici și dicționare relevă în perioada de formare a națiunii moderne, importanța deosebită pe care o avea limba ca trăsătură unificatoare, dar și ca instrument de adaptare a românilor la noile structuri ale vieții moderne.

În procesul de deplină formare a națiunii un rol de bază l-a avut și cultura. Devenită o armă, un instrument politic, cultura este activă, militantă. Nu se face artă pentru

artă și cultură pentru cultură, ci artă și cultură pentru națiune, pentru împlinirea telurilor ei. Important este și că fenomenele culturale tind să cuprindă arii sociale cu mult mai largi. Nu mai este vorba de o mină de cărturari, de manuscrise copiate sirguincios dar tot pentru o elită intelectuală, de cărți tipărite dar inaccesibile prin preț, tiraj și nivel cultural, ci pături sociale largi sint cuprinse în fenomenele de cultură. Prin școală, prin presa ce se naște și se dezvoltă, prin teatru în rîndul păturilor mijlocii mai ales, societatea românească aparține culturii naționale căreia printr-un învățămînt sîtesc neconținut dezvoltat îi aparține și o tărînime, aprig dornică de a fi cuprinsă procesului complex de înnoire.

Cultura națională unește acum hotărît pe toți românii, creînd și întretinînd conștiința națională, pregătind spiritele pentru constituirea statului național. Noțiunile de moldovean, muntean și ardelen sunt subsumate fără echivoc celei de român, proces care nici pînă astăzi nu este împlinit în privința unor națiuni din țările cele mai avansate ale lumii. Istoriografia justifică existența națiunii, îi evidențiază trecutul și-i afirmă obiectivele. În aceste condiții, nu este de mirare că o revistă științifică ca „Magazin Istoric pentru Dacia” a avut un tiraj surprinzător — 1500 de exemplare — fiind răspîndită în pături diverse ale societății românești și în toate țările locuite de români.

Procesul de făurire a națiunii este strîns legat de dezvoltarea mișcării de eliberare a căreia națiunea i se încadrează din ce în ce mai activ, mai intens. Maturizarea națiunii este subsumată dezvoltării acestei mișcări, care unește telurile de eliberare socială cu cele de eliberare națională. Obiectivele naționale sint slujite aproape unanim, dar nu același lucru se poate spune despre cele sociale, înfruntările fiind în această privință deseori acute. Procesul este însă de neînlăturat și evoluția are loc în sens ascendent, spre progres, impus de însăși dezvoltarea pe toate planurile a societății.

Desfășurat de-a lungul a două secole, procesul făuririi statului modern nu a avut loc liniar. Această devenire s-a evidențiat prin mari momente spectaculoase, inaugurate prin marea răscoală din 1784 și revoluția din 1821, urmate apoi de revoluția din 1848, de realizarea în 1859 a Unirii și de cucerirea Independenței în 1877, pentru a se încheia cu marile an 1818. Națiunea însăși era însă pe deplin constituită cel puțin din 1848, cînd, în focurile revoluției, românii au acționat modern și ca un întreg, ca o entitate națională de necontestat. Națiunea nu și-a încetat funcțiile odată cu marile ei izbînzii, odată cu realizarea României unitare și independente. Funcțiile națiunii au continuat și continuă, iar națiunea socialistă a zilelor noastre nu mai este afectată de contradicțiile de clasă, este în schimb purtătoare de cuvînt a năzuințelor celor mai înalte, a marilor împliniri ale României contemporane.

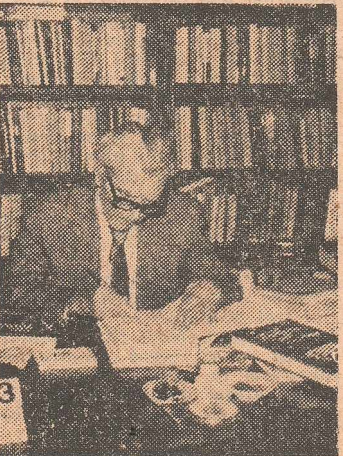
DAN BERINDEI ■

De vorbă cu David Prodan

Neobosit în tunelul timpului

Întîlnirile cu David Prodan se transformă, de fiecare dată, în momente unice, irepetabile, de cunoaștere, înțelegere și respectare a țărânului transilvan și prin el a istoriei Transilvaniei. Profesorul reprezintă, cu adevărat, o enciclopedie de cunoștințe, de gînduri, de fapte și activități, de sugestii pe care le oferă cu generozitate părintească interlocutorului său, interlocutorilor săi. Discuțiile le poartă cu simplitatea și prestigiul omului de știință bine pregătit, înzestrat din plin cu darurile inteligenței, dublat de efortul constant de a pătrunde în vivo activitățile materiale și spirituale ale poporului român, modul său de trai, sentimentele și idealurile de care a fost, de-a lungul istoriei sale, stăpînit.

Vorbirea sa exprimă, ca și lucrările pe care le-a publicat, știința temeinică, vastă a subiectelor abordate. Subiecte ce nu se restring doar la domeniile istoriei, trec cu mult peste granițele acesteia, pentru a „plonja” adînc în sociologie, filosofie, economie, drept, lingvistică, etnografie, literatură,

critică literară, muzică, pictură, sculptură. Îi sint cunoscute multe dintre creațiile din zonele respective, dar îi sint bine cunoscuți și autorii lor, personalități care și-au ridicat operele în planul universalului cu individualitatea lor.

Gînditor clujean duce mai departe — în buna tradiție a lui Iorga, Xenopol și Părvan — Școala istoriografică românească nu numai în planul științei, fapt dovedit cu prisosință, ci și în planul cunoașterii valorilor și încurajării lor.

Profesorul este preocupat nu numai de talentele care se afirmă în științele istorice, ci și de cele din domeniile creației literar-artistice. Este la curent cu mișcarea culturală prezentă și de valorificare a moștenirii culturale. Și nu de puține ori îi oferă o interpretare inedită, autentică a unui roman ori volum de poezii, a unei piese de teatru ori a problematicii unei expoziții de pictură, îi atrage atenția asupra unor noi apariții.

Ceea ce îi arată însă, cel mai bine, probitatea, profesionalitatea lui David Prodan, dimensiunile creației sale științifice și culturale, înălțimea la care s-a ridicat rămîne tot istoria. Împlinirii ei îi dăruiește, în continuare, și timpul, și documentația de care dispune, forța de muncă, ideile și gîndurile, modul propriu, înconfundabil, în consens cu realitățile, cu adevărul, de a o cerceta, cunoaște și scrie. Masa de lucru — și la bibliotecă și acasă — este încărcată tot cu manuscrise privind istoria Transilvaniei.

Părintele istoriografiei românești contemporane lucrează în prezent, la cei 86 de ani ai domniei sale, la o ediție populară, de 300-400 pagini, care să ofere o lectură comodă, confortabilă, plăcută și pentru cititorul nespecialist, a Răscoalei

lui Horea. Prin aceasta dorește ca Horea, cei cu care a înfăptuit răscoala, ideile lor, lupta lor, jertfele lor — și cu acestea adevărul istoric — să pătrundă și să fie cunoscute în masa largă a poporului.

Este preocupat, se gîndește și susține și ideea realizării, de către specialiști, a unui album Horea.

Masa de lucru a profesorului și nu numai masa de lucru ci și biblioteca sint încărcate cu documente, conspecte, prelucrări, manuscrise privind **Revoluția de la 1848** (sau problemele fundamentale ale Revoluției de la 1848) **din Transilvania**. Lucrarea este concepută, dacă nu ca proporții, dar ca importanță, da, în genul **Răscoalei lui Horea** și al **Supplexului** și, evident, în **continuarea și întregirea** acestora în timp și spațiu. Ca și în precedentele, autorul dorește să abordeze și să scoată în evidență **problemele fundamentale** ale revoluției, **ideile ei forță**, **spiritul militant** al forțelor revoluției, conducătorii și masele, angajate în lupta deschisă împotriva asupririi naționale și sociale, pentru înfăptuirea unirii tuturor românilor într-un singur stat.

David Prodan dorește ca și **Revoluția de la 1848** să o pună pe același teren solid al realităților, al faptelor, al cercetării temeinice integrale. În concepția sa, reprezintă, un moment hotărîtor în lanțul istoric unic al lui 1784, 1791, 1848, 1918, **Pregătirea și desfășurarea** revoluției le cuprinde și în plan social, și în plan politic, și în plan național, și în plan cultural, și în plan eclesastic, al trebuințelor bisericii, ale preoților, în totalitatea spiritualității românești.

În fapt, 1848 reprezintă pentru David Prodan, o „nouă treaptă a luptei de emancipare deschisă în secolul al XVIII-lea”, adică, reprezintă „treapta revoluționară”. În vederile revoluționarilor emanciparea națională „trebuie să fie și socială, o emancipare națională completă printr-o acțiune comună”. Supplexul „e prezent” și „pe această nouă treaptă”. Îl simțim, subliniază David Prodan, „și în manifestul lui Bărnăușiu, din martie. Sint invocate aici nedreptățile trecutului, situația de toleranță a națiunii române, legiurile aprobate, puterea politică exclusivă a celor trei națiuni, acoperirea de către ele a funcțiilor, silirea românilor întruși în funcții să se lapede de legea și națiunea lor. Sint invocate strămoșii romani, e invocat numărul românilor. Se cere congres național, care să exprime dorințele națiunii, reprezentare proporțională cu numărul în Dieta țării. Nu lipsește nici principiul invocat încă de Inocențiu Micu: «nu să tot judecați voi numai de noi, adică fără de noi»”.

Și tot pe masa de lucru a lui David Prodan se găsește și **Teoria imigrației românilor...** Publicată în 1944, lucrarea a fost ținută la zi și este și în prezent, completată, cu noi documente, cu noi dovezi și date.

Aceste trei lucrări aflate în curs de redactare, împreună și în completarea operei publicate, ne dau dimensiunile și imaginea, mult mai completă și mai aproape de adevărul istoric, poate, decât orice altă carte din istoriografia națională, a **Istoriei Transilvaniei**. Ele reprezintă ca și lucrările sale de pînă acum evenimente culturale, opere de referință pentru știința istoriografiei românești și universale.

Întîlnirile cu David Prodan nu numai că îi însuflă dar îi și creează, și-ți întăresc sentimentul eternității istoriei românilor.

MIRCEA MACIU ■

Vitrina artelor

În marginea literaturii

E greu de spus dacă fidelitatea față de textul literar transpus pe ecran e o comoditate sau, dimpotrivă, miza cea mai dificilă. Cert este că filmul „Pe o idee de...” e o formulă tot mai des selectată de cineștii noștri și ale cărei rezultate (cel puțin în ultima vreme, dacă ne gândim, de pildă, numai la Iacob sau la Intunecare) s-au dovedit remarcabile. Probabil că riscurile există și de o parte și de cealaltă și ceea ce pină la urmă înclină balanța este pur și simplu talentul autorului de film.

Spiritul lui Caragiale s-a înscris ca o pecete semnificativă în spiritul timpului nostru. Opera lui și-a deschis alte și alte căi de acces către contemporaneitate, astfel încât dialogul artistic cu oricare din scrierile marelui clasic reprezintă, din start, o ofertă incitantă. Pornind de la nuvela *La Hanul lui Minjoală*, filmul realizat (scenariu și regie) de Cristiana Nicolae construiește în prelungirea textului literar — dacă prin „prelungire” înțelegem dezvoltări în direcții diferite, care „umplu” zonele unor presupuneri îndreptățite de chiar textul lui Caragiale. Rezultatul este foarte departe de o ecranizare și trebuie judecat ca atare. Așadar, nu poate să ne intereseze faptul că a fost lăsată de-o parte verva atât de specifică stilului lui Caragiale; că nu regăsim decît foarte puțin, abia schițat, în final, ironia care dimensionează și ea foarte specific raportul de semnificații ale întâmplărilor; că eroina principală — hangîța — are, în acest film, o feminitate densă, concentrată ca un vin vechi, care o ancorează puternic în planul real, față de personajul lui Caragiale, desenat în tușe simple, al căror echivoc se deconspiră ingenios. *Hanul dintre dealuri* este un film unitar, cu o finalitate bine cristalizată: un film de dragoste și de atmosferă. Într-un fel, un film de epocă, realizat într-un limbaj cinematografic modern, atent la dozarea simbolurilor, la asigurarea narațiunii propriu-zise cu stralucire de conexiuni culturale necesare. *Hanul dintre dealuri* nu este ecranizarea povestirii lui Caragiale. Legătura filmului cu lumea lui

Caragiale este însă una de subtilitate, explorînd în direcția rădăcinilor balcanice ale literaturii sale, către stralucirile multicolore, fierbinte, crude și agitate de patimi de la mijlocul veacului trecut. Hanul — topos încărcat de semnificații — devine un fel de „curte a miracolelor”, populată de o lume în miniatură. Cu zone interlope și unghiuri conspirative, cu femei în care se adună din veacuri știința secretă a ierburilor de leac și a semnelor naturii. O lume ca un ochi de apă care, în bătaia lunii, devine sorb.

Un admirabil triumf artistic

Abolirea fantasticului

Doi șoricești într-o cinematecă. „Ce mult mi-a plăcut filmul acesta!”, exclamă unul dintre ei, care tocmai a isprăvit de ros o peliculă. „Cartea e mult mai bună!”, ripostează, avizat, celălalt.

Anecdota nu se potrivește filmului Cristiane Nicolae, intrucît *Hanul dintre dealuri* („inspirat din povestirea La hanul lui Minjoală”, cum sună indicația

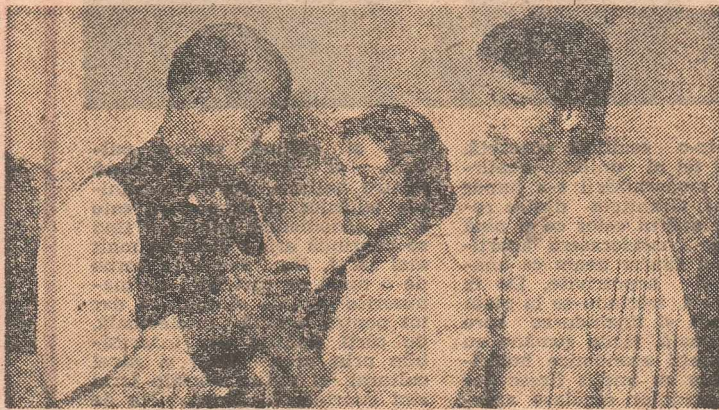
din final, asupra căruia nuvela lăsa o umbră de îndoială („A băgat-o în sfîrșit la jăratec pe matracuca!”, cu alte cuvinte sfîrșitul hangîței ar fi consecința firzie, dar inevitabilă a involuierilor ei cu diavolul), este, în film, un foc pus de oameni. O oglindă turnantă, pe care unii ar fi tentați s-o lege de tradițiile magice ale motivului (ca în *Avatarii faraonului Tia*), nu reprezintă, de data aceasta, decît masca unei uși secrete. Un presupus dans al teilor nu e, tot astfel, decît jocul unor fete sprintare și se desfășoară în plină zi!

Caragiale și istoria

Într-o existență literară aproape centenară paginile celebre ale *Hanului lui Minjoală* au fost citite, desigur, în felurite chipuri, ca întreaga operă a lui Caragiale. Au putut fi citite cu voluptatea unei vizualizări rafinate și somptuoase de tipul celei ilustrate la zenit, de exegetul subtil și prietenul credincios al scriitorului — care a fost Zarifopol. Au putut fi citite sub zodia fabulosului, a misterului colorat și tangibil — acolo unde se rînduiau și *Kir Ianulea* sau *Calul dracului* — într-un duh de Orient tîrziu prefărat spre universul românesc al veacului trecut. Ar fi putut fi citite, nu mai puțin, ca mărturie subtilă pentru timpurile și lumea în care se naște Caragiale însuși și pe care percepu-le cu antenele unui admirabil istoric — gîndindu-se la cu totul altceva, Ibrăileanu l-a socotit de fapt, pe autorul *Serisorii pierdute* drept un mare istoric al românilor! —, el le refăcea, în liniile dense ale unui desen aproape exotic. Retraiește aici, aievea, în citeva pagini doar, o întreagă epocă cu lotri și zăbici, dorobanți și polcovnici, cu descințete și comori, schituri și hanuri, dintr-un „no man's land” al misterului folcloric învecinat satului și pădurii de cîmpie durăneană, mahalalei născînde, cîntecului lui Anton Pann și Levantului scînteind undeva la miazăzi.

Cu aceste gînduri și cu interesul stăruitor, vechi, pentru tot ce ar putea deveni sugesție — de text și de imagine — pentru zorii modernității noastre, am citit, acum cîteva ani, scenariul Cristiane Nicolae, întemeiat pe o sugesție, deloc trădată, a nuvelei lui Caragiale din 1898. Nu știam pe atunci — deși nădăjduiam — că acel scenariu va deveni pretextul fertil al unor secvențe, de multe ori excelente, care ținesc la a refăce o crîmpe din ceea ce va fi fost imaginarul românesc de acum nici două sute de ani. Un imaginar recompus cinematografic, în miraculosul său congruent unei mentalități populare, unui loc unde balada, imaginea, basmul poartă pecetea fantasticului străvechi.

Hanul dintre dealuri

compun în filmul Cristiane Nicolae cei trei interpreți ai rolurilor de mare întindere: Alexandru Repan (polcovnicul Iordachê), Dana Dogaru (hangîța), Florin Busuioc (boierul Ștefan). Încleștarea de forțe dintre ei atinge uneori intensitatea scrișnetului, ceea ce dă relief acțiunii. În virtutea unui plus de profunzime, primele două roluri pomenite se înscriu între reușitele domeniului și, în același timp, ale filmografiei personale a celor doi actori.

Remarcabilă este, apoi, colaborarea dintre regie și imagine. Cei trei operatori — Alexandru Intorsureanu, Nicu Stan, Mihai Truică — au creat împreună momente de mare frumusețe. *Hanul dintre dealuri* reprezintă, pe scurt, un punct de vîrf în creația Cristiane Nicolae.

TANIA RADU ■

din generic) nu întreprinde o ecranizare, ci o prelucrare liberă a suportului său literar. Nuvela lui Caragiale proceda la estomparea granițelor dintre fantastic și real, exploatînd stările de îndoială ce se nasc la porțile domeniului magic, pendularea între două atitudini opuse, una postalfind obiectivitatea supranaturalului, cealaltă atribuindu-l aparențelor înșelătoare. Grația mereu proaspătă a narațiunii se sprijină, în esență, pe un echivoc insolubil. E un joc de-a „uite-l, nu e” cu elementul supranatural, al cărui umor stă în veșnica incertitudine.

Filmul Cristiane Nicolae mută povestea în alt registru. Dimensiunea fantastică este ca și abolită (dacă facem abstracție de unele reminiscențe din zona eresului popular), maleficul — laicizat și dezambiguit. Focul

Relația dintre film și nuvelă fiind aceea pe care am schițat-o, nu-mi dau prea bine seama de utilitatea unor inserții narative reproducînd fragmente ale textului caragialian; eroul supus „anchetei” de către un socru de o cruzime atroce, rememorează întâmplările nu așa cum le-a trăit pe ecran, ci în termenii de umor ambiguu ai nuvelei... Cele două „chei” rămîn însă incompatibile. Nu re-proșez filmului ruperea punților care îl legau de nuvelă, ci indiciaza tradusă prin tentativa de a le restaura.

Beneficiind de certe calități spectaculare, apte să-i asigure sufragiile publicului, *Hanul dintre dealuri* se cere revăzut. Poate că astfel unele opțiuni expresive ne vor cîștiga mai bine înțelegerea și adevărul.

ȘTEFAN CAZIMIR ■

RAZVAN THEODORESCU ■

Plastică

Stil și sentiment

Ceea ce numim indeobște stil — în sensul de expresie a individualității artistice — este, în cazul multor artiști, doar maniera în care aceștia adaptează întru puterile proprii un stil definitiv pentru o epocă, o școală sau un creator. Nefixarea într-un stil la anii deplinei maturități înseamnă, la unii artiști, o izbîndă a tineretilor lor, spaima de tîna fatală a manierei. La **Victoria Alexiu** (expoziție de pictură și grafică în Galeria „Căminul Artei”, parter) disponibilitatea stilistică e întretinută și de ambiția artistului de a picta numai „după natură”. Programul de pictor al Victoriei Alexiu nu e să domine motivul ci să se lase condusă afectiv de motiv.

Deși se consideră că arta autentică nu se poate face fără suflul, e întotdeauna dificil de dovedit rolul trăirii la fiecare

tablou ce părăsește sevălețul. Poate pentru că sentimentul e dominantă unei întregi perioade, în vreme ce lucrul lucid la imagine, acea „inspirație rece”, marcată de un autocontrol drastic e cîștigul de moment adus de largă bătaie de ariă a existenței cu sentiment. Victoria Alexiu nu ascunde faptul că pune o anumită ardență a simțirii mai presus de orice și că se întreabă, cînd începe o lucrare nouă, dacă opțiunile sale sînt în totalitate oportune, dacă a ales mijloacele cele mai bune. De fapt, Victoria Alexiu nu ascunde nici simpatia pentru un tip de imagine, care deși nu s-a constituit cu fermitate ca stil, a controlat, mai intens decît se crede, cîteva decenii de la începutul veacului. Nu e vorba, deci, în creația sa de ecouri postimpresioniste ci — așa cum observă și Vasile Florea în catalog — de „o înclinație spre stilizarea și decorativism” caracteristică „anului 1900”. O pictură în care femininul nu e și disimulat. Aceasta nu e o slăbiciune. Mai degrabă e proba tăriei de sine, dacă nu cumva chiar a nevoii de adevăr și specific. Care, adevăr —

oricît am încerca să sustinem contrariul — deosebeste creația pictorilor femei de aceea a pictorilor bărbați îmbogățind încă pictura.

La Galeriele de artă din Bacău, Costin Neamtu a expus o selecție din pastelurile sale. Nu știu dacă e unicul devotat al acestei tehnici, dar e sigur că pastelurile lui sînt soluția optimă, tehnic vorbind, pentru exorimarea cu artă a unei veritabile filozofii a peisajului și a naturii statice. „Catifelarea” luminii — care e un loc comun în discutiia oricărui imagini realizată cu crete colorate pe carton poros — este, la Costin Neamtu, o clauză a contractului cu vizibilul. Cele mai izbitoare tablouri ale sale prezintă interioare în care tăcerea respiră patimă și inteligență, vederi rurale la ceasurile unui semiîntineric cu duh și tăină, sobre pînă în pragul sumbrului, precum și grupaje de obiecte pe o masă sau o altă mobilă cu tăietură rustică. Costin Neamtu e dăruit să trăiască arhaicul ori, mai bine zis, durabilul în lumea de la țară, să dezyaluie tradiționalul nu cu ajutorul unui inventar de semne ori forme ci cu arta sugestiei. Puțini sînt artiștii care se pricep să-i dea publicului simțămîntul că acolo e, în tablou, că e integrat spiritualitatea lumii pe care o contemplă.

Despre mulți artiști putem spune că, de fapt, pictează în genul cutărui ori al cutărui maestru. Dacă nu o facem e pentru că, de regulă, e mai folositor să observi diferența specifică — diferență care cu vremea se transformă în cale personală. Lucrările lui Costin Neamtu sînt pictate în genul lui Costin Neamtu.

Importanța creației unor pictori se măsoară cu importanța nevoii intelectuale căreia li răspund. Cred că pastelurile lui

Costin Neamtu își construiesc o astfel de cerință importantă a minții.

TUDOR OCTAVIAN ■

Muzică

Varietate și unitate

În cadrul Festivalului internațional „George Enescu”, concertul Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii a cuprins trei lucrări ale Luceafărului muzicii românești: Suita a III-a „Să-tească” și poemul simfonic „Vox Maris”. Între cele două lucrări, diferențiate de puțin în catalog (opus 27 și, respectiv, opus 31) există totuși o redutabilă perioadă de timp în care ele au fost concepute și finisate. Suficiente motive pentru ca dirijorul Iosif Conta să includă aceste nestemate ale muzicii românești într-un singur program, ținînd seama — mai ales — că acesta era inserat chiar în cadrul unui festival ce poartă numele lui George Enescu. Și, spre lauda interpreților, aceste creații au fost redatate nu numai foarte artistic, cu disciplină și exactitate acustică și de ritmică, dar și cu subtilități deosebite — în special în *Vox Maris* — prin nuanțe duse la limita pianissimo-ului ori fortissimo-ului, a unor glissando colective și a unor timbre catifelte aflate la pachetul de alături; de asemenea, și aici trebuie de subliniat aportul corului de femei al Radioteleviziunii, condus cu pasiunea și competența meseriei de Aurel Grigoras. De altfel, aceeași formație a dovedit multă muzicalitate, alături de colectivul instrumental, interpretînd cantata lui Doru Popovici intitulată *Patria*, amintind în aceas-

tă seară de grija avută într-o execuție recentă pe care noi am relatat-o.

Mincio Mincev este astăzi un nume foarte cunoscut. Laureat al unor dificile concursuri internaționale (Wionawski, Paganini și Karl Flesch), vioara sa strălucește de mai mult timp pe meridianele europene și chiar americane. Felul și modalitățile în care solistul serii a interpretat „Concertul pentru vioară și orchestră în mi minor” de Felix Mendelssohn-Bartholdy au fost absolut splendide, asemenea marilor virtuozii. Un ton cald și vibrat, plin, o tehnică fără cusur, o ritmicitate deosebită însă neostentativă (artistul se lasă „dus” pe aripile muzicii), o gradăție minuțioasă a nuanțării, portate observate în diferite momente ale frazelor lente — întîlnite doar la marii artiști — executate cadentelor cu nerv și aplomb, o muzicalitate excepțională în melodiile de largă respirație, susținerea unor dialoguri perfecte cu orchestra (bine acordată de data aceasta și cu intrării precise), iată doar cîteva dintre însușirile oaspetelui care au condus ca apariția sa să constituie un adevărat eveniment.

În final, Suita a II-a din balletul *Daphnis și Chloe*, de Maurice Ravel, a redemonstrat faptul că Iosif Conta, dirijorul concertului, știe să redreseze oricînd orchestra simfonică a RTV care — nu de mult — pune încă destule probleme regretate de toți acei care o iubesc și o stimează. Anii îndelungați petrecuți la același pupitr, eleganță dar și fermitatea acestor dirijori se observă și azi, mai bine zis, chiar efectele și urmările largului timp de activitate; și am dori ca și aceste beneficii să fie resimțite de valoroșii instrumentiști ai radioului, cit mai mult, în viitor!

CLAUDIU NEGULESCU ■

Tinerețea spiritului

În cadrul unei întîlniri colegiale, la care au participat alături de lucrători ai redacției, și cîteva invitați, apropiați prin vibrația la idee de frumos și omenie, am avut prilejul să ne convingem încă o dată, de adevărul după care există o vîrstă a înțelepciunii, adunată nu numai din cărți ci mai ales din confruntare cu viața.

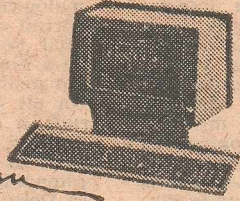
Felicitat pentru cei 80 de ani pe care i-a împlinit, publicistul Leon Kalustian a rostit mai multe vorbe de spirit între care una merită neapărat s-o consemnăm. Astfel, după dînsul: vîrsta nu e un merit, iar viața nu e o sinecură.

Sînt cuvinte ce pot îndemna la o întreagă filosofare. Cîți oare, într-o viață, înțeleg aceasta, și ce bine e pentru cei care pătrund aceste adevăruri ale vieții încă de la început!

atelier literar

Amic

Topografie

Prin clepsidra palmelor,
viscolit, mi se scurge norocul.
Abia atunci simt cit de lungi sint
drumurile intelesului.
Inghesuit într-un
postulat deja ne-ncăpător.
Nu spune nimic :
pe malul sting al amintirilor,
aceeași pădurea de mesteceni
visează lecuirea de albastru.
Pe malul drept uitarea.

IONESCU PETRONIU ■

Samanism

Cînd femeia adoarme
cu buzele lipite
de visele copilului,

eu mă fac copac
și le țin liniștea
și le fac umbră.

Lumină

Este o curte în mijlocul Ardealului
în care se coc merele galbene
liniștit
de tot.

GOLEA SORIN ■

Peretele

Ce ne desparte pe noi
nu e peretele dintre camere
ci toate orgoliile tale mărunte
adunate la un loc.
Peretele e singurul lucru comun
dincolo de care tu faci ce vrei
eu îmi ling rănile,
iar el, mereu la post,
pindindu-ne toate mișcărilor.

OLGA OLCEANU ■

Vis de primăvară

Și, iată, ai apărut din nou,
vis melancolic,
fragil cristal de Boemia.
Pilpii ca o luminare vie
deasupra sufletului meu
și sufletul face valuri :
adieri ușoare de vînt
cu arome fine,
dulci amărui.

AURA MURG ■

Mit

Undeva, pe pămînt,
un deltaplan cu aripile frînte
și-un om urcînd pe munte
cu pianul în spate.

Poate mai cîntă și azi Sonata Lunii,
op. 27 nr. 2, Beethoven.

Floarea de colț

Umbră a umbrelor, floarea florilor,
străină ești de zborul cocorilor.
Iată vine iarna pe prispa cerului,
fluierul tace la briul oierului
și dincolo de apă se vestejese culori
și se pierd în vînturi ultimele flori.
Iată vine iarna și fulgii coboară
pe frîghii secrete pe floarea primară
și iarba se frînge și apa se strînge,
cocorii-s departe cu frigul în singe.

Străină ai fost, în pacea ta adîncă,
la trecerea vremii, floare de stîncă.

C. ROTARU ■

Întîlnirea cu fluviul

Fluviul ne ținea chipurile strîns
în oglinda înșelătoare și rece
pe care și-o scufunda inadins.
de parcă-ar fi vrut să ne-nece.

Ți-am spus atunci „Să plecăm,
apa aceasta e vrăjită și rea“.
Umbră noastră, rămasă pe valuri,
pasăre fără aripi, țipa.

ION TALIANU ■

Semințe de poveste

Plătind tribut acestui lung cortegiu
de crîni ce cresc în amintirea pură,
cuvîntul spus îți pare sacrilegiu
din clipa-n care-ți bîntuie pe gură,

Ci doar zăpezi să simți cum mai
adastă
îngemănate-n spie sub a ta pleoapă,
atît cit să-nțelegi că moartea castă
e-un treier blind, mai blind
decît o apă,

care se duce timpului să-i fure
dovada că respiră, că mai este,
pe cînd în tine ard, ca-ntr-o pădure,
vreascuri de vis, semințe de poveste.

GEO GĂLETARU ■

La Opera Română

● Cu Eleonora Enăchescu (Olimpia),
Elvira Cirje (Giulietta), Gerda Radler-
Anca (Antonia), Mihaela Agachi (Ni-
klaus), Veronica Gârbu (O voce), Ionel
Voineag (Hoffmann), Dan Zancu (Lin-
dorf), Cristian Mihăilescu (Andreas), Ni-
colae Andreescu (Spalanzani), Adrian
Ștefănescu (Crespel), Ion Grigorescu
(Luther) și Nicolae Bratu (Nathanael),
— vineri 21 octombrie (ora 18), în conlu-
cerea muzicală a lui Lucian Anca, Po-
vestirile lui Hoffmann.

● Din repertoriul wagnerian, sîmbătă 22
octombrie, la ora 18, **Tannhäuser**. În
conducerea muzicală a lui Cornel Trăi-
lescu, vor evolua : Pompei Hărășteanu,
Anatol Covali, Lucian Marinescu, Gabriel
Năstase (debut în rolul Walther), Corne-
lia Pop, Lucia Țibuleac, Dan Zancu, Ni-
colae Andreescu, Ștefan Teodorescu, Ger-
da Radler.

● În matineul de duminică 23 octombrie
(ora 11), **Precauțiuni inutile**. În condu-
cerea muzicală a lui Carol Litvin, vor
apărea, în rolurile principale : Cristina
Teodorescu-Palade, George Postelnicu,
Ștefan Bănică, Gheorghe Anghelus.

● Duminică seara, la ora 18, **Traviata**,
cu Victoria Bezetti, Florin Georgescu și
Nicolae Urziceanu. Dirijează Lucian
Anca.

● Luni 24 octombrie (ora 18) Opera
bucureșteană prezintă un **Recital de lie-
duri și arii din opere**, la care își vor da
concurusul principalii cîntăreți.

● **Nabucco**, din repertoriul verdian,
marți 25 octombrie, la ora 18. Cu Vasile
Martinou (Nabucco), Gabriel Năstase
(Ismael), Pompei Hărășteanu (Zaccaria),
Lucia Țibuleac (Abigail), Lucia Cioară-
Drăgan (Fenena), Ion Grigorescu (Marele
sacerdot), Nicolae Andreescu (Abdallo) și
Cornelia Angelescu (Anna). Conducerea
muzicală este asigurată de Cornel Trăi-
lescu.

● **Bufonul și Nunta însingerată** —
două baletate puse în scenă de Ioan Tu-
gearu — țin afișul zilei de miercuri 26
octombrie, la ora 18.

● **Cavalleria rusticana** și **Paiațe pentru**
joi 27 octombrie (ora 18), în conducerea
muzicală a lui Carol Litvin.

Mihaela Tonitza:

(Urmare din pag. 9)

necontrolate, de o savoare spe-
cială ; în culmea entuziasmului
se duce pe scenă și-și îmbrăți-
șează eroul preferat...

— Sint încântătoare săile ar-
hipline cu copii frumoși, sănă-
toși, inteligenți, care dacă n-au
prejudecăți culturale n-au nici
mofturile unor spectatori. Sint
simplici, deschiși, influențabili,
maleabili.

— Crește direct proporțional
răspunderea colectivului dvs.

— Cele mai importante trasee
mentale au rădăcinile în copilă-
rie. Alături de școală, de fami-
lie, ne simțim „construcitori“ ai
difficului lor moral. Textele
contemporane sint o grijă con-
tinuă și o neîmplinire. Am co-
mandat citeva unor tineri scrii-
tori, dar nici unul n-a înțeles
specificul nostru, așa că nu se
pot vizualiza, nu pot inspira pă-
pușarul.

— Din contactul cu sala, fre-
mătînd de viață, extrageți a-
ceastă nemulțumire ; dar citeva
idei din rîndul copiilor n-ar pu-
tea aduce o dezlegare fericită ?
— Nu ideile ne lipsesc, ci
transformarea lor în piese pen-
tru scena noastră. Gîndiți-vă că
peste 20 de ani, spectatorii noș-
tri de azi ne vor judeca pen-
tru ce n-am făcut pentru edu-
cația lor.

— Vindeți biletele cu două
săptămîni înainte. Nu este po-
sibil să vrei acum să mergi la
„Tăndărică“ și peste o oră să
fii spectator la „Tyl Eulenspie-
gel“, la „Tigrișorul Petre“, la
„Punguța cu doi bani“, la „Pe-
trică și lupul“, la „Poveste des-
pre marionetă“, în interpretarea
magistrală a lui Liviu Berehoi.

— Ne pare bine că e așa, e
un semn bun, de vitalitate. De
neînțeles pentru mine, ori de
cite ori rămîn printre copii în
sală, educatorii dispar. Și co-
pii, unii prima oară la tea-
tru, nu știu să se comporte,
nu prea înțeleg ce se întîmplă
pe scenă.

— Poate însoțitorii își expri-
mă astfel părerea lor despre
spectacol ?

— N-au apucat să și-o forme-
ze pentru că după ce află la ce
oră se termină piesa pleacă în
oraș după cumpărături, merg la
coafor, fumează în hol...

— Încamnă că spectacolul nu
se continuă a doua zi la grădi-
niță, la școală, cu comentarea
lui, dacă educatorul nu știe
despre ce să discute.

— Pur și simplu a fost bifa-
tă, birocratic, o activitate extra-
școlară. Cei mai mulți dintre în-
soțitori procedează așa cu o

condamnabilă superficialitate
pentru munca noastră și a lor,
în ultimă instanță.

— Care sint cele mai aplau-
date spectacole, nu selectate
după maturitatea directorului
de teatru, ci numai ținînd cont
de reacțiile spontane ale puști-
lor care din fotoliu, uneori, nu
ajung cu picioarele pînă la pă-
mînt ?

— Sint pur și simplu ferme-
cați de muzicale. Cîntă impreu-
nă cu interpreții, cei mai îndrăz-
neți dansează odată cu ei, de la
un cap la altul spectacolul este
un... spectacol, însoțit de ropote
de aplauze.

— Vă determină această atitu-
dine expansivă să modificați re-
pertoriul după preferințele lor ?

— Încercăm o acțiune de a-
propiere a compozitorilor de
teatru nostru. Nicu Alifantis a
și compus muzica pentru „Visul
unei nopți de vară“, primul
spectacol din ciclul povestirilor
shakespeareiene pe care l-am
montat. Marius Teicu studiază
melodic „Gulliver în țara pitici-
lor“, ride, cîntă, se miră pe...
portativ. Doina Rotaru Nemțea-
nu a scris muzica pentru
„Cartea cu jucării“, adaptare
după Tudor Arghezi.

— Între aceste 1001 probleme,
există o gradăție după urgențe
și importanță ?

— Cea mai grea confruntare
a noastră este... lipsa regizori-
lor. Nu-l avem decît pe Cris-
tian Pepino, un tînar deosebit
de dotat, dar care nu poate
acoperi întreg repertoriul, cu tot
elanul și tineretea lui. Nici
Institutul „I.L. Caragiale“, nici
Institutul de arte plastice „Ni-
colae Grigorescu“ nu au un ca-
pitul, nici nu îndrăznesc să spun
o catedră, în programul de stu-
diu, privind această formă de
spectacol deosebit de originală și
de răspîndită. Este un efort ex-
traordinar cînd încredințăm
regia sau scenografia unui nume
consecrat din teatru dramatic,
pentru că o luăm de la zero cu
inițierea artistului invitat. În
această criză păpușească ata-
gem un nou pluton de tineri re-
gizori pe care încercăm să-l for-
măm pentru profilul teatruului
nostru : Mona Chirilă, Ludmila
Szekely, Camelia Robe, în care
sperăm, pentru că ne ajută cu
talentul lor.

— În atelierele dumneavoastră
am întîlnit sculptor, creatori
de mecanisme neobișnuite,
strungari în lemn, pictori pen-
tru expresia feței păpușii, o
lume aparte, care se află numai
în culisele acestui teatru.

— Fără ei nu putem exista și
nu-i căutați la Teatru Națio-
nal pentru că nu-i veți găsi.
Expresia actorului vine dinlăun-
trul lui, noi trebuie să i-o
„naștem“ prin linii și culoare.
Teatru „Tăndărică“ a fost, de
altfel, înființat de patru sceno-

grafi — Alexandru Brătăsănu,
Elena Pătrășcanu Veakis, Lena
Constante și Ileana Popescu.
Părintele păpușii a fost dintot-
deauna scenograful.

— „O fetiță mai cu moț pune
un căpeșun la colț“, nu vorbește
în versuri, doar pentru amuza-
mentul nostru...

— Ella Conovici, o marcantă
personalitate păpușărească, după
11 ani de la pensionare, reapa-
re pe afișul teatruului căruia i-a
închinat cei mai frumoși ani,
semnînd regia titlului anunțat
de dumneavoastră.

— Păpușarul se bucură de
statutul unei vedete consacrate ?

— Este recunoscut pentru me-
ritele sale în lumea lui, însă
trece ca un necunoscut pe stra-
dă, nimeni nu întoarce capul și
nu spune „Uite-l pe Florin
Piercie“.

— Sau pe Ștefan Iordache,
soțul dumneavoastră...

— Gluga care acoperă fața pă-
pușarului, în spectacol, stabi-
lește o notorietate lipsită de
vanitate. Personalitatea creato-
rului contează prin personalita-
tea teatruului.

— În plină stagiune nu-mi
propun să discutăm despre re-
pertoriu ci despre respectarea
lui.

— Calitatea este conținută în
tot ce intră pe afișul nostru. Ca
să ne păstrăm într-o reală com-
petiție internațională nu trebuie
să copiem Muppets sau marile
producții Disney, ci să venim cu
exponenții spiritualității romă-
nești, cum sint: Păsărilă, Se-
tilă, Harap Alb. Ne străduim
să îmbogățim universul copiilor
cu personaje din mitologia ro-
mânească.

— Răpășile noastre se adună
fără să le putem aduce pe sce-
nă. Mă tem că în această con-
vorbire, nu putem cuprinde și

intențiile dumneavoastră pentru
părinții... copiilor.

— Pe scurt, studiem reluarea
„Nocturnelor“ într-o concepție
diferită. De la un cap la altul,
vom distribui păpușile. Tot pen-
tru cei trecuți de vîrsta naivi-
tății, la propunerea Teatruului
„Tăndărică“ vom înființa „Ate-
lier“, un laborator de creație la
vedere, mustind de imaginație
și conținut, deschizător de dru-
muri profesionale și lansator de
vedete.

— Nu putem „juca“ în mati-
neu și seara, așa că trebuie să
„tragem“ cortina.

— Multumesc cititorilor re-
vistei „Flacăra“ pentru interesul
lor și-i invit la „Tăndărică“ la
spectacolul „Visul unei nopți de
vară“, stăpînit de spiritul ma-
relii Will, transpus mistic și
cu har de Cristian Pepino.

Patriei

Patrie — cetate din piatră milenară
Aur în bobul de pămînt
Patrie — voce de nins colind
Doine-n susur carpatin vibrînd.

Patrie — trup de Carpați înveșmîntat
Furnale aprinse, coșuri de fabrici în vatră
Patrie — stele-n piscuri, priviri clocotitoare
Sămînță plăsmuită în pruncia dacă.

Patrie — binecuvîntată de natură
Tară, altar din mîndriei voievozi
Patrie — rădăcină de goruni prinsă de stele
Toți ca unul în hora Mare condusă de rapsozi.

Patrie — pămînt udat cu singe
Străbune făclii aprinse
Patrie — cuvînt pătruns în viitor
Pavază, avînt spre piscuri ninse.

Patrie — cuvînt încrustat în istoria sfîntă
Înaltă, dreaptă în catarg, dirză-n șuvoi
Patrie — pămînt străbun din foc și culori
România — alb de speranță al Vieții Noi

Patrie — coloană înfîințată în albastru sublim
Sprijinită de arcu vieții, Pont Euxin
Patrie — tumultul muncii înflorește stîncă carpatină
Zi de zi crește în tine un gorun, rădăcină.

Caii

Bălani și roibi, hrăniți cu jar
Undeva în lunca Jiului
La confluența Dunării
Își aruncă zalele ruginite.

În jur, miros de fin cosit
Și de migdală amară.
Mai incolo,
Mierlele ascultă o limbă de clopot,
Bătînd amorțit de ziua lui moș Andrei.
Către zare, din zenit lumină
De pretutîndeni
Caii aleargă,
Într-o supărare deplină,
Pe drumul veacului
Ce se subțiază,
Calcă în colb, gîndind că și-n amurg
Pot purta măști albastre
De arlechini
Ce strălucesc în soare.

Toamnă

De-aseară,
A și sosit toamna
Dinspre Miază-Noapte, vîntul
Într-o trecere secretă,
Ușor mai rece,
Mîngîie undele Dunării.
Raze de soare, oricum dezamăgite,
Cutreieră haotic străfundurile .
În prundul
Din zăvoiu „Mare“
O dropie rătăcită,
Ascultă șoaptele frunzelor,
În azur, Soarele
Coboară adînc
Adieri discrete rup conturul
sălciiilor,
Pe cerul însingerat.
Un triunghi de cocori.
Nu se vede,
Nu se aude,
Nici-o bătaie de aripă.

MIHAI PĂSCULESCU ■

Cît vinat a hălăduit cîndva prin pădurile, dealurile și cîmpurile României? Ne putem face o idee în această privință, consultînd chiar și o carte de informații zonale, „Istoria pădurilor și silviculturii din Bucovina”, scrisă de inginerul Radu Ichim, și semnalată de curînd și în revista noastră. Autorul se referă, evident, la bogăția cinegetică din nordul Moldovei, dar cum la data respectivă, începutul veacului XX, pădurile virgine acopereau suprafețe largi pe întreg cuprinsul țării, se poate presupune că zestrea faunistică a fost, în terenurile de vînătoare, aproximativ aceeași. În decurs de cinci ani, notează Radu Ichim, au căzut în bătaia puștii 750 de cerbi și câpriori, 3605 iepuri, 35 rîși, 872 vulpi, 687 jderi, 82 cocoși de munte și de pădure, 495 ierunci, 93 vulturi, 1166 erעי, 82 bufițe. Într-o singură săptămînă, un oarecare Böhm ar fi împușcat 17 cervidee, iar unul alt campion al vînatului, Cozma pe nume, i se atribuie uciderea a nu mai puțin de 78 de urși. O recoltă ce îngăduie să apreciem că animalele rămase în viață totalizau cifre importante, zeci de mii de cervidee și mistreți, sute de mii de iepuri și, desigur, milioane de păsări de pădure, desigur și apă.

Ei bine, avînd în vedere că de atunci și pînă în prezent, prețutindeni în lume, efectivele de vinat s-au redus considerabil, lovite mai ales de braconaj și intruziunile civilizației, ne-am putea aștepta, firește, la o situație asemănătoare și pentru terenurile de vînătoare din România. Dar nu e așa. În vreme ce nu în puține state europene sau de pe alte meridiane se iau măsuri de urgență pentru salvarea de la dispariție a speciilor rare, sau se desfășoară recolonizări permanente cu animale aduse din alte țări, în România patrimoniul faunistic n-a fost niciodată mai bogat, mai viguros și mai stabil ca în acești ultimi ani. Și vom recunoaște ușor în această stare de fapt grija expresă acordată de conducerea partidului și statului nostru, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acestei inestimabile bogății naturale a patriei, atît de indisolubil legate de sănătatea, economia și frumusețea pămîntului românesc. Omul — spun și spun mereu ecologii — va trăi cît timp globul terestru va rămîne o planetă vie.

Ne-au vorbit mai deunăzi despre toate acestea cîțiva experți în materie: medicii veterinari Alexandru Nițulescu și Vadim Nesterov, inginerul silvic dr. doc. Horia Almășan, toți din cadrul colectivului de cercetare cinegetică și salmonicultură al Institutului de cercetări și amenajări silvice. În rîndurile ce urmează vom prezenta un rezumat al acestei convorbiri.

Fără îndoială, ne-au asigurat interlocutorii noștri, că România este printre puținele țări europene și în bună măsură între cele ale lumii în care animalele sălbatice se simt ca la ele acasă, în desigur și păduri naturale, ferite de impactul civilizației. Dar în același timp, ocrotirea și gospodărirea vînatului sînt departe de a mai fi cele de acum chiar citeva decenii. Animalele pădurilor, cîmpurilor și bălților trăiesc, ca să zicem așa, doar cu iluzia libertății ancestrale. În fapt, ele se află de mai multă vreme în „ogradă” omului, unde sînt supravegheate, ocrotite și dirijate prin metode științifice, la fel ca viețuitoarele domestice. În această situație se află: cerbul, ursul, capra neagră, mistrețul, muflonul, vulpea, risul, pisica sălbatică, viezurele, vidra, veverya, cocoșul de munte, ierunca, fazanul, potîrnicea, dropia, po-

rumbeii sălbatici, păsările răpitoare și cele de baltă. La toate aceste specii, efectivele au crescut impresionant în ultimii 20 de ani. Există totuși și excepții: iepurele, dropia și acvila de stîncă, ale căror efective au scăzut simțitor, dar despre cauzele și remediile întreprinse pentru îmbunătățirea acestei situații, vom vorbi la locul cuvenit.

În ceea ce privește cerbul carpatin, acesta este răspîndit pe un areal foarte întins, dar de cea mai mare densitate se bucură zona montană a Bucovinei. România a deținut pînă de curînd locul I la trofeele de cervidee, pierdut în favoarea vînatului bulgari, dar expertii nu se îndoiesc că din noile generații de cerbi va țîșni curînd un nou candidat pentru primul loc. Și aceasta deoarece chiar după opiniile specialiștilor străini, cerbul românesc se recomandă în Europa prin cea mai impresionantă talie, prin frumusețe și robustețe. Acest copil răsfațat al pădurilor n-a avut niciodată mai mulți prieteni și mai puțini inamici ca

celebru trofeu de blană și craniu de urs.

Despre capra neagră — ne-au informat în continuare interlocutorii noștri — se știa prin 1960 că mai există pe culmile Retezatului, dar că ea va deveni curînd o amintire, dacă nu se întreprind măsuri decisive pentru ocrotirea ei. Și minunea s-a produs. Această patrupedă acrobată, cu viața purtată pe înălțimi amețitoare, și-a extins arealul și în zone de unde dispăruse cu veacuri în urmă. Ea poate fi întîlnită astăzi nu numai în Munții Retezat și Bucegi ci deopotrivă în Vrancea, Buzău, Bicăz, pe Pietrosul Rodnei (Maramureș) și urmează să fie colonizată în județul Harghita.

O înmulțire progresivă, spectaculoasă, au cunoscut și celelalte specii amintite mai sus, unele, cu 30 de ani în urmă, aproape de limita dispariției definitive. În această situație s-a aflat la un moment dat risul, declarat monument al naturii și a cărui vinare a fost multă vreme interzisă. La ora actuală, această felină populează în a-

nitiv. Este cazul bizamului, patruped evadat, zice-se, în timpul războiului dintr-o grădina zoologică și care, după ce s-a furisat de-a lungul Dunării, și-a fixat domiciliul la gurile ei și de-a lungul altor riuri. Este vînat pentru blănța lui prețioasă. Un alt intrus este ciinele enot, rudă a canideilor, animal stricător și împotriva căruia vînatul au dezlănțuit o adevărată campanie în centrul Moldovei și în Delta Dunării. Dar muflonul a sosit cu acte în regulă, adus de către Ministerul Silviculturii și acest strămoș al ovinelor popularează în prezent păduri din Dobrogea, Argeș și din apropierea Capitalei. Împreună cu el ne-a sosit și marmota (rozătoare asemănătoare nutriei) și care, se spune, ar fi populat unele zone din țara noastră, potrivit unor documente din veacul al XIII-lea. Dar trecutul acestei rozătoare este incert și controvertat de specialiști care admit cu certitudine un singur lucru: marmota se recomandă pentru marea sa valoare economică. Ea a fost colonizată în Munții Rodnei, Făgăraș, Retezat.

negre. Or, realitatea, cum aminteam, a întrecut cu mult, cu foarte mult, previziunile.

O importanță capitală au avut apoi cercetările de biologie și patologia vînatului. O investigație extrem de necesară, deoarece, în cazul de față, necuvîntătoarele răfuză orice consult medical. S-a izbutit totuși întocmirea întregului tablou patologic și pe această cale elaborarea medicației și soluțiilor terapeutice optime. Interlocutorul nostru, medicul Vadim Nesterov, — fiu de brigadier — este în această privință autorul unor lucrări de căpătîi. Rînd pe rînd în hrînitorele pădurii, în dispozitive radiale, au fost administrate în furaje medicamente și vaccinuri pentru combaterea parazitozelor, bolilor de nutriție și infecto-contagioase. O muncă grea, spuneam, care nu se face din birou. Omul este nevoit să rămînă zile și nopți de-a rîndul în desigur codrilor, vara și iarna. Și, din păcate, nu o dată, asemenea incursiuni s-au soldat cu evenimente neplăcute, sau chiar tragice. Interlocutorii noștri ne-au rugat să aducem și noi, în cuprinsul articolului prezent, un omagiu colegului lor, inginerul Lucian Manolache, martir pe altarul științei, ca urmare a unei acțiuni temerare într-o zonă extrem de periculoasă.

Din planul de măsuri elaborate de colectivul de cercetări cinegetice am reținut între altele și preocuparea pentru stabilirea de măsuri capabile de a scoate din impas soarta unor specii. Este vorba de iepure, de dropie și de unele din marile păsări carpatine. Declinul acestor specii este legat în mod direct de extinderea agriculturii pe suprafețe mari și de folosirea în exces a pesticidelor și îngrășămintelor chimice. Iepurele și dropia fost private astfel de mediului natural. Se preconizează, între altele, realizarea unei mai fructuoase colaborări cu Ministerul Agriculturii, astfel încît, cele două specii să beneficieze din nou de condiții de dezvoltare și perpetuare.

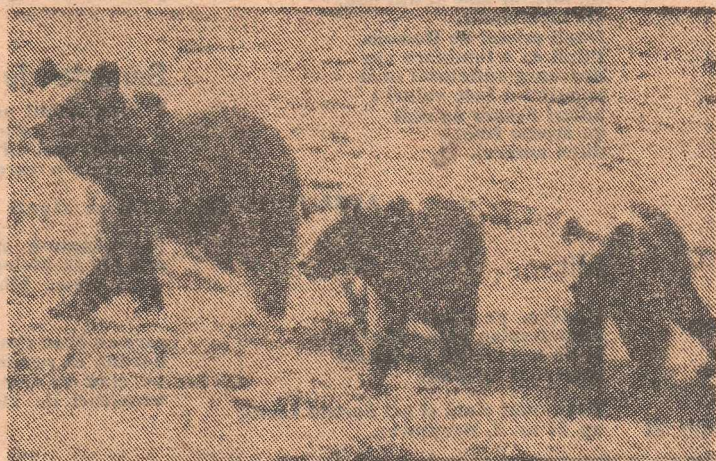
Civilizația a adus și alte neajunsuri. Acvila carpatină devorează cadavrele unor animale decedate ca urmare a intoxicației cu substanțe chimice. Nu odată, gospodari neglijenți lasă prin gări sau pe terenuri virane grămezi de îngrășăminte chimice pe care animalele pădurii le iau drept bulgări de sare. Multe nezațuri prilejuiesc și vitele purtate prin pădure la pășunat. Pe această cale se răspîndesc paraziți și viroze comune și animalelor sălbatice. Ni s-a mai povestit de asemenea că scoaterea din pădure a copacilor scorburoși a făcut ca unele păsări să nu-și mai afle locuri de cuibărit. După cum, acoperișurile cu țiglă au obligat berzele să-și construiască cuiburile pe stîlpii de telegi. Nu odată au fost văzute păsări migratoare, rotindu-se bezmetice deasupra terenurilor unde, cîndva, s-au aflat lacuri și bălți. Este tributul pe care natura îl plătește civilizației și progresului cînd trecutul și prezentul nu conviețuiesc în armonie. Sau ceea ce nu este imposibil, așa cum specialiștii noștri au demonstrat-o cu atîtea alte ocazii.

Deschiderea sezonului cinegetic găsește țara mai bogată ca oricînd în vinat de toate felurile. Situația de excepție a fondului de vînătoare din România constituie și ea, firește, expresia unei politici economice raționale, de împletire echilibrată a cuceririlor civilizației cu respectul față de natură și mediul ambiant, de ocrotire a vieții pe pămîntul țării noastre.

LIVIU TIMBUS
Fotografii de
HORIA ALMĂȘAN

O mare bogăție națională

Patrimoniul cinegetic

azi. Reducerea treptată a dușmanilor săi naturali și măsurile științifice de ocrotire au făcut ca numărul lor să sporească de la 8 000 în 1958 la citeva zeci de mii în prezent. Cercetătorii îi cunosc astăzi perfect patologia specifică, obiceiurile și „preferințele gastronomice” și cit ține anul ei se află în permanență sub supravegherea personalului de vînătoare, care, odată cu iarna, îi „asternă masa”, umplînd cu fin și concentrate hrănitorele amenajate pretutindeni.

Despre urs se povestesc multe, iar istoriile vînatorești, mai ales acestea, au avut darul de a face din cel mai mare reprezentant al faunei naționale un veritabil leu infuriat. În realitate, pașnic dar nu molii (ci deosebit de agil), vegetarian și rareori carnivor, simpaticul Moș Martin fuge din calea omului ca un iepure speriat (excepție făcînd situațiile cînd este rînit sau încolțit). El consumă îndeobște fructe de pădure, vegetație fragedă și nu atacă turmele de oi și cornute decît la mare nevoie (cînd, ce-i drept, își ucide prada cu o singură lovitură de labă). Literatura de specialitate consemnează și citeva atacuri asupra oamenilor. Gazdele noastre ne-au semnalat o singură întîmplare tragică petrecută în 1954, cînd un sătean din Sîncrăieni, județul Harghita, a fost devorat de un urs. Faptele nu au putut fi însă reconstituite. Ursul carpatin a fost și el salvat de la dispariție în ultimele două decenii. De la mai puțin de o mie de urși, identificați îndată după război, numărul a sporit considerabil, exemplarele românești fiind apreciate pe plan internațional ca fiind cele mai frumoase. De altfel, țara noastră deține în prezent cel mai

real întins, astfel încît a fost invitată să ia din nou poziție în fața puștilor de vînătoare. Într-o situație la fel de tragică s-a găsit și cocoșul de munte și cel de pădure, specie rară chiar în vremea poveștilor vînatorești sadoveniene, braconată fără cruțare și care, iată, a renăscut spectaculos, totalizînd un efectiv de ordinul miilor.

Semnificativă este și noua istorie a căpriorului de cîmp. Iată de pildă ce se poate citi în Analele Studiilor și cercetărilor din anul 1961: „În ultimul timp se observă căpriorii la cîmp și în raza ocoalelor silvice Brașnești și Urziceni. De asemenea, au fost văzute căprioare, la cîmp, la 3 kilometri de pădurea Ciornuleasa, ocolul silvic Mitreni. Mica importanță pe care o au căpriorii de cîmp în țara noastră rezultă și din faptul că ei sînt în număr de numai 225, iar densitatea este de abia 0,12 bucăți la 100 ha”. Ei bine, nu este nevoie să fii astăzi nici vînat, nici brigadier silvic ca să-ți dai seama de marea răspîndire a acestor ierbivore. Turmele de căprioare pot fi urmărite cu ochiul liber în toate cîmpiile țării, chiar din fuga mașinii, bucureștenii le întîlnesc în pădurile megieșe Capitalei, iar în zonele de deal ele circula adeseori de-a curmezișul șoselelor ca niște animale domestice.

Interlocutorii noștri ne-au oferit și alte exemple sugestive: în vreme ce de pe harta Europei și a lumii dispar sau sînt pe cale de dispariție specii de animale și păsări, patrimoniul faunistic al României s-a îmbogățit cu noi specii! Este vorba de cîțiva oaspeți poftiți sau nepoftiți, sosiți fără pașaport sau la dorința omului, dar care, odată ajunși la noi, s-au aclimatizat și s-au stabilit defi-

Abordînd problemele de cercetare și creștere intensivă a vînatului liber (decîi spre deosebire de cel din crescătorii) putem afla astăzi nu fără surprindere că, în fapt, terenurile de vînătoare s-au transformat în veritabile „ferme zootehnice”. Specialiștii folosesc în mod curent „a bonita terenurile”, ceea ce înseamnă a cunoaște cu exactitate pe o suprafață de teren condițiile naturale ce permit sau favorizează dezvoltarea și înmulțirea vînatului, și mai înseamnă a lua toate măsurile pentru ca acest demers să devină posibil conform datelor planificate. Este ceea ce, de multă vreme, zootehnistul obține în mod curent în fermele de ovine, porcine, bovine și păsări, în rezervațiile pentru fazani, este ceea ce colectivele cinegetice, sprijinite de Ministerul Silviculturii și-au propus și au împlinit în bună măsură. Dar realitatea a întrecut și de data aceasta estimările specialiștilor. Iar aceasta nu fiindcă natura s-a dovedit mai darnică ci pur și simplu deoarece abia după 1965, sectorul cinegetic, la fel ca toate compartimentele de activitate ale economiei și cercetării științifice naționale s-au bucurat de adevărat de condiții optime de dezvoltare și redimensionare, pe criterii național-științifice. Iată un exemplu. În Analele „Studiilor și cercetărilor”, editată în 1961 de Institutul de cercetări forestiere, citim în paginile 5—28 un studiu despre bonitatea terenurilor de vînătoare în România la speciile iepure, fazan, căprior, cerb și capră neagră. În baza efectivelor medii, existente la data respectivă, specialiștii au anticipat obținerea unui număr de 235 mii fazani, 286 mii căprioare, 36 mii cerbi și 5,4 mii capre

Dispozitive pentru administrarea medicamentelor la mistreți.

Capra neagră și-a sporit și ea considerabil efectivele în ultimele două decenii. Ea poate fi întîlnită azi în numeroase zone montane.

Încep să-i cunosc dincolo de situațiile de moment (lumina strălucitoare a proiectoarelor, convenționalismul convorbirilor) pe citiva dintre cîștigătorii olimpiadelor de matematică. Unii sînt liceeni cu mustața abia mijindu-le, alții s-au desprins de copilărie și audiază cursuri în amfiteatre, cițiva, cu o maturitate și ea puțin grăbită, sînt la debut profesional. Oriunde mă însuiez, în oricare din aceste perimetre ale pregătirii profesionale, revine numele unui minunat profesor: D. Moraru, de la Liceul industrial 36, descoperitorul și mentorul unor tineri matematicieni, pentru ei, pe drept cuvînt, al doilea tată. Ne-matematicienii și-l pot închipui cum vor pe profesor, însă trebuie să-l așeze în teritoriile fără limite ale grădinarului de talente, care canalizează și întuiește valorile, le oferă exemple superioare pentru a le dezvolta înclinațiile și atașamentul pentru o știință care-i face pe mulți fericiți. După o întîlnire cu Gabriel Nagy, care s-a detașat de plutonul matematicienilor în concursuri naționale și internaționale, care a fost cap de listă la examene și șef de promoție, cu firescul datorat datelor naturale, dar și orelor de studiu (adunate totalizează jumătate din viața sa), află că acum și-a găsit „banca” pe măsură, e cercetător la Institutul național de creație științifică și tehnică. S-a apropiat de o ramură modernă a matematicii, teoria operatorilor, în care perseverează și speră să aducă contribuții personale. Căsătorit de numai un an, Gabriel, nu numai pentru că este îndrăgostit, crede că soția sa va fi un pedagog de excepție. În concepția sa, catedrele care știu să-și facă printre elevi prozeliti pe viață, care ridică materia pe care o predau în înălțimi așteptate și însușite de întreaga clasă, sînt demne nu numai de recunoștință, dar și de admirație totală. Am în față însemnările exacte ale dialogului cu Gabriel Nagy. Le reproduc cu toate imperfecțiunile știute pentru că scriperea ochilor, zîmbetele, tăcerile, semnele de întrebare nerostite, rămîn în afara acestui text, sărăcindu-l.

— Matematica nu se face la normă, dar atunci cînd cercetătorul dă ceva la iveală, anunță o comunicare, trebuie să arate că timpul nu i s-a scurs printre degete, că el a fost măsurat, în orele legale de lucru, de conștiința lui. Mai ales că noi, la INCREST, beneficiem de condiții excelente, de un valoros schimb de idei. Avem de la cîine învăța în continuare. Sintem ca doctorii începători care intră în sala de operații liniștiți, pentru că știu că alături de ei, în sala vecină, sînt magistrii, care-i pot descurca dacă evenimentele-i depășesc.

— Spre ce aspirați dumneavoastră în acest labirint al matematicii?

— Către o știință de cît mai bună calitate atît însușită cît și produsă de mine.

— Cum s-ar putea reprezenta, într-o imagine cinematografică, laboratorul de creație al unui matematician?

— Simplu de tot. Bibliotecă, o foaie de hîrtie cu calcule, și cercetătorul, dacă mai prezintă interes. Marii matematicieni fac din această știință un mod de viață. Subconștientul lor lucrează tot timpul. Da, te culci și-ți poate veni o idee... visînd.

— Sperai în acel „vis”?

— Mi-am propus să-l ating cu ochii deschiși, la masa mea de lucru, într-o zi cu soare și aer albastru.

— Profesorul dvs. din liceu rămîne un sfătuitor și acum, cînd sînteți cercetător la INCREST?

— Rămînem legați sufletește toată viața pentru că m-a sen-

„Profesorul are produsul lui, elevii buni; eu voi da alte produse: cărți, articole”

sibilizat pentru matematică, altfel aș fi intrat pe făgașul electronicii. Din clasa a IX-a, cu ajutorul său, am știut ce vreau, ce voi fi! Profesorul are produsul lui, elevii buni, eu vreau alte produse — articole, cărți cu teorii noi sau teorii consacrate, în care există lucruri rezolvate.

— În ce ani, la București și Londra, ați obținut premii?

— În 1978 la București, în 1979 la Londra.

— Erați un adolescent romantic, visător?

— Vreau să rămîn așa toată viața chiar dacă poate nu este tipic pentru portretul unui matematician.

— Sînteți mulțumit de dezvoltarea dvs. pînă acum?

— Nu pot să mă judec la rece, ca în matematică. La 29 de ani public în „Journal of operator theory” editat de INCREST în colaborare cu Arverson și Douglass, cei doi editori americani. Partea română, reprezentată prin cercetătorii Florian Horia Vasilescu și Șerban Strătilă, scoate patru numere pe an, ajungîndu-se azi la volumul 20, după nouă ani de la apariție. De asemenea, numele meu a avut onoarea să figureze în „Lucrările Conferinței Internaționale de teoria operatorilor”, volum editat în Elveția.

— Cine nu știe că un articol

în știință e rezultatul a sute de pași înainte și înapoi, concluzia unor ani muncii din greu, că obligatoriu ca să fie publicat trebuie să aibă un grăunte de nouitate, ar putea să creadă că e un articol de rutină, la îndemîna oricui?!

— Orice articol științific trebuie să îndeplinească condițiile despre care ați vorbit. De pildă, editorii trimit materialele pe care vor să le publice, pentru recenzii, unor recunoscuți specialiști, al căror nume însă rămîne necunoscut pentru autori.

— Ca eventual să nu le poarte pică dacă recenzia nu le este favorabilă?

— Aceasta e metoda de lucru unanim stabilită și o înțelegem perfect.

— Aveți și un scurt trecut de profesor?

— Am predat doi ani la Liceul industrial din Buftea. În acest scurt timp am înțeles că nu aș fi fost niciodată un dascăl deosebit, ca profesorul Moraru, că nu am capacitatea să iau mereu paginile de matematică de la început, an de an, mereu cu altă clasă, să înflăcărez spiritele elevilor. În mintea mea s-a culbărit ideea că trebuie să găsesc ceva, să produc matematică. Sînt extrem de mulțumit cu munca mea la INCREST. Avem o bibliotecă bogată, dar perfectibilă. Sînt bucuros și de multe cașuri în care citesc, îmi completez lacunele și, clișeu de clișeu, sînt nedespărțit de obsedanta, dar fascinantă teorie a operatorilor.

— ...!

— Nedumerirea dvs., neexprimată, n-o pot spulbera. V-aș putea da un titlu, o direcție de cercetare care mă preocupă, dar vă asigur că n-are nimic poetic, nimic din ceea ce poate fi înțelese de marea publică. Vă asigur însă că este extraordinar să fac ceea ce-mi place.

— Mă îndepărtați mereu cu aceste necunoscute de „arme” profesiei mele dar perseverez, pentru că nu numai matematicienii sînt tenaci. De ce n-ați fost de acord, decît după mari insistențe cu acest dialog?

— Pentru că socotesc că înaintea mea, cu mult înaintea mea, se află Victor Nistor, marea noastră speranță, care a absolvit facultatea în 1986 sau Florin Rădulescu, și el cercetător la INCREST, seria 1984.

— Nu facem nici un fel de elasmante, vorbim numai de valoroasă școală românească de matematică.

M-am oprit la citiva tineri așezați în frunte, de listele Ministerului Educației și Învățămîntului, prin rezultatele olimpiadelor. Este bine și reconfortant că sînt mulți cei pe care trebuie să-i cunoaștem și prin paginile revistei Flacăra, este splendid cînd valorile adevărate așază înaintea lor alte valori indiscutabile. Bogăția intelectuală este cea mai mare avere.

O brătară de aur poate avea oricine!

CARMEN DUMITRESCU

Viața ca o gardă continuă

După amiază de duminică. În sfîrșit, ne aflăm la birou în fața conferențiarului doctor Alexandru Oproiu. Alergasesm o săptămînă după acest dialog. „Doctorul e la sala de analize”, „...la un consult urgent în alt spital”, „...la cursuri cu studenții”, ni se răspundea invariabil la telefon. Am așteptat zadarnic, și în secretariat, o fe-reastră în program. Lume multă. Bolnavi planificați pentru diagnostic și tratament, un medic venit din provincie să ceară un sfat în legătură cu un caz grav, o întîlnire la decanat aminată căci trebuiau făcute investigații unei femei suspectată de neoplasm. Infirmarya promptă a sumbrului pronostic i-a alungat acesteia furtuna îndoielilor din suflet. Prin efort ridicat la păt-rat, la cub, Alexandru Oproiu reuseste să fie și medicul de lingă patul bolnavului, și directorul unui spital precum cel de la Fundeni, și șeful scolii de gastroenterologie. Am pătruns și în sala de endoscopie. Cu miini fine de bijutier și rapide ca ale unui prestidigitator, doctorul a prelevat prin tubul de fibre optice, cu puțin mai gros decît firul de păr, probe de mucoasă esofagiană și a extirpat un polip. Fără sîngerări și anestezie, doar cu o injecție cu Diazepam și multă, multă virtuozitate. Bolile egoiste nu i-au acordat doctorului Oproiu niciodată S.R.L. Suferința omenească i-a găsit mereu usa deschisă. Viața lui? O gardă continuă!

— Stimule tovarășe doctor, gastroenterologia pare o zonă fierbinte a medicinei. Am citit, așteptîndu-vă, niste scrisori de la profesorul A. Torsoli, președintele Congresului Internațional de Gastroenterologie și al asociației europene de profil și de la profesorul R. Cheli, președintele Congresului de Endoscopie, ambele recent desfășurate la Roma. Vi se aduc mulțumiri dumneavoastră și scolii românești pentru aportul la reușita acestor ample manifestări științifice. De fapt, cum se mai desfășoară procesul intențiat de știință acestui mai nou suspect pentru infracțiunea de ulcer, și anume Campylobacter Pylori?

— Întreaga lume medicală cercetează intens relația cauzală între acest germene, gastrita antrală și ulcerul duodenal. Prezența sa în mucoasa gastrică a bolnavilor a condus la concluzia că microorganismul poate fi agentul etiologic al acestor afecțiuni. Demonstrarea rolului patogen al germenu-

lui suspect ar deschide perspective deosebite în terapia gastritelor cronice și a ulcerelor datorită faptului că el este foarte sensibil la compuşii de bismut și la o serie de antibiotice. Deși se fac demersuri științifice asidue în această direcție, culpabilitatea lui Campylobacter Pylori nu s-a dovedit încă pe deplin. El rămîne totuși pe banca acuzărilor ca suspectul numărul unu. La Congresul de la Roma, cei 8000 de participanți au discutat aprins acest subiect care schimbă complet concepțiile asupra ulcerelor și gastritelor. Cercetările românești în domeniu au stîrnit un deosebit interes, dovadă fiind faptul că, din cele 70 de secțiuni, studiul nostru legat de acțiunea microorganismului incriminat a fost selecționat pentru susținerea în plen. Lucrarea scolii de la Fundeni a prezentat în premieră un sondaj epidemiologic. S-a formulat concluzia că rudele și persoanele ce coabitează cu suferinzii de ulcere și gastrite sînt purtătoare de acesti germeni patogeni, chiar dacă la ele boala poate să nu devină manifestă. Am răspuns la peste 25 de întrebări ale unor specialiști de frunte, ca la un examen. S-a dovedit că România se află în prima linie a acestor cercetări de avangardă.

— Există pe lingă bolile grave și o serie de afecțiuni, nu chiar pe mîchie de cutit, dar care te sicile toată viața. De exemplu, colitele. Suferințele generate de ele nu sînt majore, dar conduc la frecvente stări de disconfort. Nu se prescriu însă remedii eficiente. Reprezintă colitele o pată albă pe harta medicinei?

— Mai degrabă as spune că în cunoștințele oamenilor plutește o confuzie în legătură cu ele. Cercetările au stabilit că prin colite se înțeleg numai afecțiunile inflamatorii ale intestinului gros. Cauzele instaurării lor sînt multiple: de natură bacteriană, virală, fungică, parazitară etc. Există două afecțiuni de inflamare a colonului: rectocolita ulcerohemoragică și boala Krohn. Ele se tratează dificil, cu antibiotice și regim strict. De altfel, școala de gastroenterologie de la Fundeni a stabilit o schemă originală și eficientă de tratament în cazul primei afecțiuni. Din fericire a-

(Continuare în pag. 19)

FLORIN CONDURĂȚEANU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Doi geologi de seamă

„... O viață de muncă rodnică, cu preocupări multiple, pe care le-a îndeplinit cu competență și conștiinciozitate” — astfel caracteriza în martie 1975 pe academicianul Dan Gîușcă (1904—1988), la ședința de recepție a acestuia la Academie, geologul Nicolae Petruli-an, el însuși membru al înaltului for. Cu același prilej, Dan Gîușcă mărturisea: „Știința căreia am dăruit puterea mea de muncă, petrologia, este fascinantă prin încercarea de a urmări istoria dramatică a planetei, așa cum se reflectă în mărturiile rămase ale evenimentelor petrecute de multă vreme, adică în rocile de tot felul”. Însuși subiectul ales la solemnitate de către Dan Gîușcă pentru discursul său de recepție este semnificativ: **Experimentul în petrologie.**

Petrograf și geochimist de seamă, istoric minufios al geologiei românești, om de aleasă finețe, sufletească, Dan Gîușcă s-a născut la București la 14 iulie 1904, a urmat liceul în Capitală și a obținut tot aci licența în științe fizico-chimice (1925), pentru ca doi ani mai tîrziu să devină doctor în chimie al Universității din Cluj, cu teza **Efectul morfotrofic al închiderii ciclurilor spirale** ai

S-a specializat apoi în Elveția și Germania (1929).

Încă din 1925, cînd abia își luase licența, încurajat și susținut de maestrul său, marele geolog Ludovic Mrazec, își începe cariera didactică la Institutul de Chimie din Cluj, ca asistent, continuată timp de jumătate de veac, în calitate de șef de lucrări, la Laboratorul de Mineralogie (1929—1937), conferențiar de petrografie (1937—1949) și profesor de petrografie și zăcămintele (1949—1974) la Universitatea din București, iar ulterior ca profesor consultant. Concomitent, a activat în cadrul Institutului Geologic și ulterior al Comitetului de Stat al Geologiei. A fost ales membru corespondent (1962) și apoi titular (1974) al Academiei R.S.R., de asemenea în Comitetul Național Român de Geodezie și Geofizică (1966), ca și în numeroase societăți de specialitate străine.

Principală direcție în care s-au îndreptat cercetările academicianului Dan Gîușcă a fost aceea a studiului terenurilor eruptive și metamorfice din România. În studiul mineralogic și geochimic — cu caracter de pionierat în țara noastră — a numeroase zăcămintele (Săcărîmb, Palazul Mare, Băița-

Bihor etc.) savantul a urmărit îndeosebi precizarea proceselor metalogenetice, ceea ce s-a cristalizat de pildă în lucrarea **Evoluția geologică a munților metaliferi** (în colaborare, 1969). A descoperit importantul zăcămint de zeoliti din Munții Bihor, pe cel de magnetit titanifer și vanadifer de la Ciungani, a recunoscut caracterul zăcămintului porfirifer de cupru de la Moldova Nouă. A identificat și precizat de asemenea stratigrafia și sisturile cristaline din Munții Apuseni. Cartările geologice de detaliu efectuate, în fruntea unor echipe de geologi, în Dobrogea de Nord, Munții Bihor, Highiş, Poiana Ruscă și Gutii, au reprezentat baza unor studii petrologice însemnate, pe care le-a realizat în numeroase regiuni ale țării, cu rezultate economice notabile. Sînt de asemenea de remarcă originile sale studii de geocronologie absolută.

L-am întrebat, într-un rînd, pentru o carte pe care o pregăteam, ce consideră esențial în stilul său de muncă. Acum cînd acad. Dan Gîușcă ne-a părăsit — la 10 august 1988 —, transcriu ad litteram răspunsul său: „Am apreciat de totdeauna activitatea simultană pe care am dus-o permanent în învățămînt, cercetare și producție, de fapt o singură activitate, cu multiple fațete.” Cît despre pasiunile sale extraprofesionale, mi-a răspuns lapidar: „Muzica simfonică clasică și călătoriile”.

Un eminent reprezentant al scolii românești de geofizică a fost profesorul Radu Botezatu (8 ianuarie 1921 — 11 ianuarie

1988), cu însemnate contribuții în domeniul geofizicii teoretice și practice, știința căreia i-a dedicat întreaga sa capacitate și putere de muncă; pedagog remarcabil, el a fost mentorul a peste 30 de generații de geofizicieni și geologi.

Născut la Iași, a urmat aci Seminarul Pedagogic Universitar, apoi Facultatea de Mine și Metalurgie din Timișoara, unde obține în 1945 diploma de inginer, susținînd lucrarea **Bazele teoretice și realizările industriale ale cianurării minereurilor aurifere, cu privire specială asupra minereurilor românești**. În 1970 devine doctor în științe tehnice, cu teza **Interpretarea anomaliilor gravimetrice și magnetice cu ajutorul funcțiilor periodice** — definitorie și pentru creația sa ulterioară. Patru ani mai tîrziu, în 1974, obține titlul de doctor docent. Își începe cariera didactică în 1952, fiind numit asistent la Institutul de Mine din București; ulterior este profesor de geofizică la Institutul de Petrol, Gaze și Geologie și finalmente, din 1974, în cadrul Universității din București. Tot în 1974 este ales membru al Asociației Europene a Geofizicienilor. În paralel cu activitatea didactică, a lucrat în mod nemijlocit ca inginer-operator și inginer șef de echipă la prospectări geofizice în industria petrolieră, a îndeplinit funcții de conducere la întreprinderea de prospecțiuni și laboratoare, a fost director al Institutului de geofizică aplicată și între 1970—1973 adjunct al ministrului Minelor, Petrolului și Geologiei.

În cadrul bogatei sale activități științifice, Radu Botezatu a elaborat metode și procedee noi de analiză și interpretare fizică a anomaliilor cîmpurilor potențiale. A studiat morfostructura și semnificația geologică a anomaliilor gravimetrice și magnetice din Dobrogea centrală și de nord, Moldova de nord și sud, curbura Carpaților, Pîntenul Văleni ș.a. A contribuit astfel la cunoașterea structurii geologice ascunse a României și, prin aceasta, la identificarea unor resurse naturale ale subsolului. În această privință, o deosebită valoare prezintă lucrarea **Modele geofizice ale alcătuirii geologice a României** (1982). Alte lucrări fundamentale ale sale sînt **Metode geofizice de cercetare a subsolului** (1964), **Interpretarea geologică a prospecțiunilor geofizice** (în colaborare, 1973) și **Prospecțarea geofizică a zăcămintelor de minereuri** (1976) — opere de îndrumare foarte prețuite de specialiști, cuprinzînd sinteza realizărilor mondiale și totodată metodele originale elaborate de autor. Radu Botezatu a modelat tridimensional sursele de anomalii gravimetrice de la Slătioarele—Argeș și din munții metaliferi și a avut un aport însemnat la optimizarea determinării rețelei gravimetrice de ordinul I a țării, ca și la îmbunătățirea generală a datelor geologice de teren.

Toate acestea au dus la creșterea eficienței activității de prospecție, la precizarea constituției geologice profunde a României.

I.M. ȘTEFAN

E duminică. Pantea Andrei s-a trezit târziu. A mai lenevit o vreme în pat, apoi s-a sculat, a deschis larg ferestrele, împacul verii a fost copleșitor: cerul înalt, senin, lumina caldă, aerul de o puritate extraordinară și aroma aceea, inefabilă, suavă, de griu secerat...

Pantea Andrei nu avea nici un program pentru dimineața acelei zile. Dinadins lăsase lucrurile așa, la voia întâmplării, prea erau planificate toate treburile din viața lui, prea curgeau toate pe un făgaș dinainte rânduit, trasat cu precizie, încât simțea uneori dorul acut al hazardului, al spontanului, nevoia neprevăzutului...

Lăsă ferestrele deschise, apoi se plimbă haihui prin eleganta locuință de la etajul întâi al unui superb imobil din centrul Capitalei: patru camere pe hol, dependințe duble, mobilă de lux, opere de artă, covoare scumpe, elemente de utilitate modernă — proprietate personală. Andrei privește cu orgoliu în jurul său, se uită satisfăcut, cu ochi de stăpîn absolut, scormonește vanitos prin toate colțurile, alintă cu gesturi tandre pereții tapisați, se așază relaxat într-un fotoliu, apoi privește gânditor rafturile de cristal șlefuit, populate cu zeci de figurine scumpe, bibelouri din toată lumea, cioplite din jad, lemn de tek, din coral, din abanos, din marmură, se încruntă un pic, își amintește brusc observația lui socru-său, fost învățător de țară, acum pensionar, observație scurtă, grea, ca un reproș părintesc: „Bine, măi copile, dar tu în casa asta n-ai nici o carte?”. De atunci, Andrei își tot zice să cumpere o bibliotecă uriașă și s-o umple de cărți, cărți de toate culorile și de toate soiurile, cărți groase, pîn-tecoase, cum văzuse el cîndva în casa unui avocat, cărți care să impună respect, avea dreptate tata socru: cum de nu se gândise el pînă atunci să-și mobilizeze casa și cu cărți?

Gîndul supărător fu absorbit numaidecît de hățișul acela luxuriant de bibelouri. Andrei apăsă trufaș un buton din perete și o jerbă de lumină fulgeră prin rafturile de cristal, într-un circuit rotitor, fabulos, policromatic: orga aceasta de lumină — „made in Japan” — era darul cel mai recent al lui Dandu...

Interesant tip Coriolan Dandu! Foarte interesant! La început, lui Andrei i-a fost pur și simplu frică de el, se temea de el, de fruntea lui înaltă, de coama leonină căruntă, prezența lui Dandu îl inhiba, îl torturau gânduri contradictorii, întrebări suspicioase, bănuțeli absurde, apoi, totul s-a liniștit, s-a limpezit de la sine: Coriolan Dandu era un tip generos și atîta tot. Un prieten bogat, dezinteresat, mai în vîrstă decît el cu 25 de ani, altruist și onest, în puterea căruia te puteai rezema oricînd...

Și, la urma urmei, nu erau doar prieteni, ci și parteneri de afaceri. Oamenii de afaceri,

Pantea Andrei era economist principal la serviciul import-export al unui mare obiectiv industrial bucurestean, iar Coriolan Dandu, reprezentantul, la biroul comercial din București, al firmei occidentale „Standard”.

Se cunoscuseră cu trei ani în urmă, se împrieteniseră. Andrei știa să întrețină o conversație vioaie, antrenantă. Dandu îl asculta cu plăcere și povestea, la rîndu-i, aventuri din toată lumea, copleșindu-l pe Andrei cu o neobișnuită afecțiune: cadouri scumpe și elemente de utilitate casnică ultramoderne. La început i-a suspectat generozitatea opulentă de intenții necurate, de gânduri subterane, de cine știe ce planuri perfide. Andrei fusese, desigur, șlefuit în repetate rînduri în cariera sa în domeniul comerțului exterior, fusese avizat asupra primejdiilor posibile, era conștient că deține și manipulează secrete de stat și tocmai de aceea îl suspectase pe Dandu în primele luni de generoasă prietenie — de intenții necinstite dar abil mascate. Andrei își pîndise bă-

atît de ciudate, atît de apropiate?”.

De la discuția aceea au trecut aproape doi ani, prietenia dintre Dandu și Andrei se închegease, se stabilizase. Rodise numai în grădina economistului român. Dar Andrei era prea orbit de lux, prea încîntat de norocul lui, prea orgolios și prea avid după îmbogățire, ca să mai poată observa nuanțele unui scenariu periculos...

În dimineața aceea de duminică solară, superbă, Andrei privea încă fascinat jocul policromatic al proiectoarelor de lumină rotitoare, întinse apoi brațul, apăsă un buton din perete, orga de lumină se stînsese, iar poporul de bibelouri incremeni deodată într-o aură sidefie, translucidă, pe picioarele lor de cristal șlefuit.

Pantea Andrei se mai vîntură prin casă o vreme, își pregăti apoi cafeaua filtru, își aprinse o țigară și se îndreptă spre baie: înainte de micul dejun obișnuia întotdeauna un dus rece, scotian.

Atunci sună telefonul: aparatul prin care lumea întreagă

du-se în neștiire, apoi își distinge glasul său picurînd fără vlagă și se închipuia pe sine ca o masă gelatinoasă, amorfă, incapabilă de ripostă, incapabilă să se răzvrătească, incapabilă de adevăr.

Andrei se duse la întîlnire. Coriolan Dandu îl primise rece, distant. Îi comunicase că nu face decît să execute un ordin. Dacă Pantea Andrei refuză, să i se aducă la cunoștință că autoritățile române competente vor fi informate imediat și discret despre activitatea trădătoare a economistului român în favoarea unei puteri străine. Doveda: datele și documentele cu caracter secret de stat puse la dispoziția firmei și, în schimbul lor, numeroasele și costisitoarele cadouri primite. Dacă accepta, să semneze imediat un angajament, apoi, după două săptămîni, să se prezinte în același loc, cu alte informații complete despre ofertele și cererile din dosarul „Pentaco-Standard”, aflat în prezent pe masa tratativelor la întreprinderea unde lucra Andrei și pe care era aplicată stampila „SE-

comerciale și persoanele implicate. Pusese toate hîrțile acelea divulgatoare într-un plic, plicul îl virise în geanta sa, tip diplomat, și plecase la întîlnirea cu Dandu. Întîlnire finală. Flagrant! Pantea și Coriolan fost arestați și deferiți justiției. Intervenția fermă a organelor statului a curmat această evoluție periculoasă, salvînd la timp climatul normal, legal, al negocierilor, al relațiilor reciproce avantajoase între partea română și firma străină. Faptul însă rămîne fapt, trădarea trădare, motiv pentru care cei doi au primit pedepse aspre. Pe măsura fărădelegii.

Climatul de ordine și disciplină alcătuiește un tot organic și trebuie conservat și apărut de noi toți, tot așa cum este absolut necesar să fie întărită grija față de avuția națională și de acea componentă a sa — secretul de stat; astfel spus, creșterea vigilenței și responsabilității fiecărui om al muncii, în tripla sa calitate — de proprietar, producător, beneficiar — pentru protejarea sigură și efectivă a datelor secrete și respectarea întocmai a normelor referitoare la elaborarea, păstrarea, manipularea, accesul la datele și informațiile cu caracter secret de stat.

Izvorite din cerințele reale ale vieții — normele legale privind apărarea secretului de stat sînt clare și cuprinzătoare, fiind pe deplin și armonios corelate cu efectiva și tot mai intensă participare a țării noastre la cooperarea internațională, relațiile noastre fiind de bună credință și reciproc avantajoase.

Aș fi vrut un alt sfîrșit acestor însemnări pe marginea unui dosar penal. N-am inventat nimic. Am cules din filele dosarului exact materia aceea universală din care se făurește destinele umane: adevărul. L-am redat sub semnul pulsătilor al vieții. Pentru că viața — trăim o singură dată. Iar cînd lașitatea este una din circumstanțele trădării de patrie, puterea ei distructivă este monstruoasă...

De aceea, aș fi vrut un alt final. Aș fi vrut ca Pantea Andrei să fi avut puterea depășirii de sine, să fi avut forța curajului deschis, să fi avut tăria de a-și ține fruntea sus în orice împrejurare și să fi venit cu spășirea și regretul în priviri, să se fi înfățișat organelor de stat — măcar în ceasul al doisprezecelea — și să fi spus acolo, răspicat, despre jocul periculos în care a fost prins. Mi-ar fi plăcut să-l văd pe Coriolan Dandu cîzînd în propria-i cursă. Numai pe el. Fără Andrei. Așa aș fi vrut eu, sentimental cum mă știu dintotdeauna. Dar nu a fost să fie așa.

Pentru că lașitatea a-nîlînit drumul ei un om învins, adică un om atîns deja de aripa neagră a parvenirii.

OLIMPIAN UNGHEREA

Nuanțele unui scenariu periculos

trînul și bizarul prieten o vreme, apoi se liniștise. Dandu nu-i solicitase niciodată nimic altceva decît simplă prietenie. „Lumea își are ciudătenii ei — și-a zis împăcat Andrei — și nu poți da cu piciorul norocului din cauza lor. Unde mai poți găsi astăzi un prieten atît de bogat?”.

Și totuși, bănuiala se însușuase surdă în sufletul său, îl rodea neîncetat, macerîndu-i încrederea în sine, în lume, în viață. Andrei și-a propus să aibă cît mai curînd o explicație hotărîtă, clară cu Dandu, referitoare la cadourile lui, la prietenia lui exagerată față de el. A organizat o întîlnire și i-a cerut explicații lui Dandu. Poate că tonul a fost prea sever, poate că momentul nu era potrivit, Andrei nu știe nici astăzi, ci își amintește doar — privind extaziat orga luminilor, cufundîndu-se în jocul acela mimic al culorilor disipate printre bibelouri — își amintește doar, cu jenă, cum Dandu a început să plîngă liniștit și calm, așa cum plîng numai bărbații puternici, apoi, privindu-l fîntă pe Andrei, a scos o fotografie din buzunar și i-a înfîșis-o. Din dreptunghiul acela miraculos îl privea un bărbat tînăr, chipeș, athletic, cu profilul avîntat, care-l semăna izbitor de mult. Andrei a tresărit surprins. „Cine e?” l-a întrebat pe Dandu. „Este fiul meu!” l-a răspuns bătrînul om de afaceri și a continuat profund tulburat: „A pierit într-un accident de circulație, în urmă cu 5 ani. Semăna leit cu dumneata. Acum înțelegi rostul prieteniei mele

ne poate revendica oricînd. Andrei se întoarse cu pas elastic, se opri, ridică receptorul și piuitul acela melodios, ca un cîrpit somnolent, se stînsese numaidecît. În locul său, răsună glasul baritonat, ușor răgușit al lui Dandu. Îi solicita urgent o întîlnire. Tonul era sec, presant. Fără explicații. Dandu închise aparatul. La celălalt capăt al firului telefonic, Andrei ținea încă receptorul în mînă descumpănit, derutat. Își strînsese halatul pe umeri, frisonat brusc de un curent rece, se duse la baie, apoi la bucătărie, apoi la garderoba din hol. Se mișca pripit, îngîndurat, își consulta ceasul-brățară cu gesturi reflexe, inutile. Un sfert de oră mai tîrziu, părăsea apartamentul, la rugămintea expresă a lui Dandu. Fusese oare ordina sau rugămintea?

De la întîlnirea din duminică aceea au trecut două săptămîni. Săptămîni de coșmar. Coșmar pentru economistul principal Pantea Andrei din serviciul import-export al unui mare obiectiv industrial din București.

Ca să nu bată la ochi, la serviciu, frîmîntarea lui cumplită, chipul pămîntiu, Andrei și-a luat concediu medical. Se simțea într-adevăr rău, parcă se răsturnase ceva în toată ființa lui, parcă se prăbușise ceva acolo, parcă el însuși se rostogolea undeva, la nesfîrșit, sufoindu-se în alunecarea aceea abruptă. Rememora reflex totul, clipă de clipă: revedea chipul aspru al unui om și gesturile lui uscate, dure, îi auzea glasul poruncitor, persuasiv și-și revedea propriile-i mîini frîmîntî-

CRET”. Da sau nu? Răspunsul trebuia dat pe loc. Și-n clipele acelea supreme a invins lașitatea. Pantea Andrei a răspuns afirmativ; el a acceptat să-și vîndă „ieftin” conștiința — și spunem „ieftin”, fiindcă, pentru fiecare dintre noi, conștiința noastră nu are decît prețul vieții și al patriei.

Totuși, personajul la care ne referim, în schimbul divulgării unor secrete comerciale, pe care le deținea în virtutea sarcinilor sale profesionale, încălcînd grav legile țării, a acceptat „plata arginților”, prejudiciînd astfel interesele economice ale întreprinderii unde lucra, de fapt, interesele patriei, ale noastre, ale tuturor. Lașitatea și lăcomia l-au învins și, cu „ajutorul prietenului”, l-au împins la vinzarea secretelor de stat, la ignorarea voită a legilor și intereselor țării, știut fiind că cine se prinde în jocul murdar și periculos al trădării devine o simplă marionetă... pe scena manipulatorilor de păpuși. Păpușa nu cunoaște, prin definiție, ce urmărește minuiitorul din culise, dar jocul nu poate avea alt sfîrșit decît acela al oricărei marionete la epulzarea stagnană: scoaterea de pe afix, uitarea și, nu de puține ori, reducerea la tăcere definitivă.

La capătul celor două săptămîni, Pantea Andrei culesese informații complete din dosarul secret „Pentaco-Standard”. Îi scrisese cît mai cîteț, reprodusesse cifre, planuri și indicatori preferențiali, cote de cumpărare și prețuri maxime, firme ofertante, stadiul unor negocieri

Față de oamenii în halate albe am nutrit dintotdeauna un adevărat cult, un respect aparte pentru lupta lor, nu rareori aspră, cu boala. O mare prețuire se cuvine personalului medico-sanitar din zona de munte, acolo unde greutățile de tot felul se ivesc mai abtîrit ca oriunde, iar distanțele dintre un cătun sau altul pot fi parcursese adesea doar luînd pieptis culmile de stîncă. Tocmai la asta m-a dus, deunăzi, gîndul, trecînd prin cîteva circumscripții sanitare din Munții Pădurea Craiului și Meseș (județul Bihor) și cunoscînd în exercițiul activității lor detașamente întregi de apărători ai sănătății oamenilor de la munte.

Cînd au fost repartizați la Vadu Crișului, Jenica și Iulian Boțan erau în floarea tinereții. Au venit în sat acum 25 de ani. Dispensarul îi aștepta într-o clădire mică, inospitalieră, și greutăți s-au ivit de tot felul. Întîi și întîi, au trebuit învinse obiceiuri și practici învechite, adînc înrădăcinate în conștiința inapoiată a unor săteni care n-aveau încredere în sfaturile tînerilor medici. În 1977 s-a terminat de construit noul dispensar. O clădire mare, cu etaj, dotată cu tot ce e necesar, inclusiv cu un apartament confortabil pentru medicul de circumscripție și familia lui. Prin muncă asiduă, doctorul și soția lui și-au cîștigat treptat stima

și încrederea tînerilor și a vîrstnicilor din satul de centru, din Topa de Criș, din Birtic și Tomnatec. El e generalist; soția e medic pediatru în deplină maturitate profesională. Mărturiseau că una din marile lor realizări e starea de sănătate a populației: indicele de natalitate, indicii de mortalitate generală și infantilă se află la parametri optimi; o serie de maladii au dispărut cu de-

Bocor, Viorica Copăcean, precum și medicul generalist Liviu Popovici, sînt — ni s-a spus — în teren, în satele megieșe, dar e greu de ajuns pînă la ele, intrucît drumurile sînt inaccesibile, desfundate de ploii.

— Ce s-a întîmplat cu băiețelul acesta Teodor Manea? Întrebăm pe dr. Rusu.

— Teodor Manea e un caz mai aparte. Are numai doi ani și cîteva luni și a fost adus

logie” e transformată ad hoc în „magazie” de materiale etc.). Medicul coordonator încearcă să se scuze, spunînd că așteaptă de cîteva săptămîni să vină un meseriaș care să sudeze conductele sparte. Se lamen-tează că nimeni de la județ, și nici de la comună, nu vrea s-o ajute. „Și pentru reparatul saltelelor, și pentru... mîturatul dispensarului?”. „Daa, și pentru treburile astea, însă n-am

sonal medical. „Pot afirma — zice el — pe bază de fapte, cu indicatorii sintetici pe masă, că populația tînără și vîrstnică din Bratec, Deuren, Larău, Ponoară, Damiș și Valea Crișului, însumînd peste șase mii de suflete și răspîndită pe o distanță de peste 20 de kilometri, în munte, are asigurată cea mai bună asistență sanitară. Multe boli au dispărut, speranța de viață a oamenilor muntelui a crescut mult, mai ales în ultimii 25 de ani”. Am zăbovit îndelung la sfat cu cîteva țărani care tocmai coboriseră din munte la dispensarul comunal. Am înțeles atunci și mai bine de ce primarul din Bratec vorbea cu atîta însuflețire de cel îmbrăcăți în halate albe. Datorită muncii lor, indicele mortalității infantile s-a redus la zero, iar natalitatea a crescut cu aproape 14 la mie pe întregul an 1987.

Un singur lucru m-a nedumerit, privitor la un pacient căruia i s-a extras o masea: de ce nu i s-a făcut anestezie locală? Mi s-a explicat că anestezicul se terminase doar cu puțin înainte, că maseaua omului se mișca așa de tare încît nu mai avea nevoie de anestezic. Totuși, omul se vîita de durere.

Asemenea lucruri n-au voie să lipsească nici un moment dintr-un dispensar, dintr-un cabinet dentar adevărat! Indiscutabil, absența lor, fie și măcar o zi, e cauzată de lipsa de prevedere, de inadmisibilă neglijență în aprovizionare.

MIHAI STĂNESCU

Pentru sănătatea oamenilor de la munte

săvîrșire. Toate nașterile sînt azi supravegheate medical. În ziua vizitei noastre, cei 4 medici din Vadu Crișului — doi generalisti, un stomatolog și o pediatru — acordaseră (conform evidenței) circa 40 de consultații și tratamente. Peste tot, ordine și curățenie, acestea constituînd, indiscutabil, încă un succes al colectivului condus de medicul coordonator Iulian Boțan.

Trecînd prin Munții Pădurea Craiului, Șes și Meseș ne-am oprit și la dispensarul medical din Șuncuiuș. Pe Antița Rusu, medic coordonator, și pe doctorita pediatru Eva Kapy le-am găsit în plină consultație. Celelalte două doctorițe, Ildico

astă-noapte cu salvarea, împreună cu mama lui. Brusc, făcuse o alergie cutanată cauzată de administrarea în hrană, fără avizul medicului, a unui compot contraindicat. I s-a făcut pe loc un tratament antialergic de urgență, cu hidrocoortizon și glucoză, iar acum Teodora e în afara pericolului.

Întreaga activitate de prevenire și combatere a îmbolnăvirilor, de educație sanitară pe categorii de locuitori este și aici, în genere, corect organizată. Pacienții, vîrstnici și tîneri, sînt tratați cu căldură, cu deplin profesionalism. Deschizînd însă, la întîmplare, cîteva încăperi, surpriza totală: dezordine și murdărie, pături și saltele puse alandala, radiatoare sparte, țevi de calorifer cîrjînd, cabinete cu denumiri inversate (de pildă, în locul „pediatriei” e... „stomatologia”, sala de fizi-

găsit înțelegere”... Cine, oare, are datoria să instaureze spiritul gospodăresc la dispensarul din Șuncuiuș?

O activitate sanitară fructuoasă sub multe aspecte am întîlnit la Bratec, așezare mare, situată aproape de izvoarele Crișului Repede. Aici există efectiv două unități sanitare: dispensarul medical, bine condus de medicul Gheorghe Ionel, și secția exterioră a Spitalului teritorial Aleșd, coordonată de doctorita Magdalena Cișmaș. Ambele unități dispun de 10 medici a căror vîrstă medie nu depășește 30 de ani. Primarul Teodor Ionoș e mîndru că are în comună un astfel de per-

În Complexul de stațiuni balneoclimaterice Călimănești-Căciulata-Cozia, datorită unei fericite colaborări cu specialiștii de la Institutul de Balneologie București, s-a introdus, începând cu anul 1988, un program de cură profilactică activă axată, în special, pe prevenirea îmbolnăvirilor aparatului locomotor, precum, și cura antistres. Doctorul Eugen Lungulescu, medicul-șef al complexului, îmi spune că aceasta este o noutate la noi în țară, cu larg ecou internațional. Îi invit să detalieze:

— Disponem de o bogăție de factori naturali de cură. Mă gândesc la izvoarele minerale reci mezotermale și hipotermale, folosite cu eficiență în tratarea afecțiunilor reumatismale, ale tubului digestiv și glandelor anexe. Ca să fac o paranteză, cărui om nu-i scade pofta, deci și puterea de muncă atunci când suferă de un reumatism cronic sau de o afecțiune a tubului digestiv? Noi le venim de hac. Asta, ca să nu mă mai împungeți, eventual, cu vreo întrebare în legătură despre/ dintre cura profilactică activă și tratarea afecțiunilor aparatului locomotor.

— Să nu credeți că ați scăpat de „împunsături” prin această scurtă divagație. Oricum, ea lămurește o față a medaliei. V-aș ruga să prezentați și alte avantaje de care beneficiază un pacient venit să se trateze în stațiunile de pe Valea Olteului.

— În această zonă a județului Vâlcea există o bază materială adecvată, precum și specialiști bine pregătiți pentru tratamentul alergiilor nespecifice ale afecțiunilor respiratorii superioare și fibrozei pulmonare, ca și pentru tratamentul unor intoxicații cu metale grele. Și apoi, să nu uităm puternica acroionizare negativă din zona Călimăneștilui, cu benefice efecte asupra organismului uman, care creează un climat favorabil unei adaptări rapide a pacienților de pe toate meridianele și paralelele Terrei.

— Chiar așa?
— Putem verifica în scripte. Vin la noi pacienți din toată țara, dar și din Sahara ori Siberia, din zonele Ecuatorului ori ale polilor. Timpul de adaptare este incredibil de scurt.

— Am auzit numeroase păreri de bine despre dumneavoastră, ca stomatolog. Dar ca medic-șef de stațiune ce-ați realizat?

— În complexul nostru vin câte 5.000 de pacienți pe serie. Este o omenire la scară redusă, cu felurite probleme, dar, din capul locului, oameni suferinzi, exceptându-i pe cei care, puțini la număr deocamdată, vin pentru cură profilactică activă. Stațiunile, sanatoriile, respectiv personalul nostru trebuie să găsească soluții de a ajunge la sufletul fiecăruia, de a-i însufla încredere, optimism, de a-l vindeca, adică, de a-i reda capacitatea de muncă. Este o treabă migătoasă, pasionantă, de mare

Priorități balneoclimaterice

răspundere. Ce-am făcut eu, împreună cu colectivul de conducere, cu toți oamenii de bine care lucrează în complex, din 1983, de când sunt în această funcție? În primul rând am „sudat” un excelent corp medical de specialitate. Apoi, am reamenajat și modernizat secția de băi cu plante, au fost create secțiile de pulverizații colective pentru tratarea afecțiunilor respiratorii superioare (în Călimănești și Cozia). A fost repusă în funcțiune întreaga bază de tratament de la pavilionul central din Călimănești și, tot aici, s-a creat cea mai modernă bază de tratament din țară pentru împachetări cu parafină. În aceeași stațiune s-au amenajat două piscine interioare pentru kinetoterapie, iar la Cozia, o altă cu apă termală iodurată clorurosodică și bromurată folosită în tratamentul afecțiunilor reumatismale, precum și pentru recuperările motorii.

— E ceva! Aș vrea să vă întreb ce îl nemulțumește pe doctorul Eugen Lungulescu? Pentru că, sint convins, alături de împliniri, de bucurii, de satisfacții se strecoară, uneori, și „bețe-n roate”.

— N-aș putea să spun că mă nemulțumește ceva anume. Dimpotrivă! Împreună cu colectivul reușesc să rezolv orice problemă care depinde de noi. Se ivesc, însă, unele „chichite” asupra cărora reflectăm zile, luni, ani în șir și nu reușim să le dăm de capăt. Iată, bunăoară, chestiunea conducerii stațiunilor balneoclimaterice. Aceasta este incredințată, de regulă, unor oameni care urmăresc aspectul pur comercial, al rentabilității activității prin orice mijloace, pe orice cale. Sigur că eficiența economică primează în toate unitățile din țara noastră. Dar ea trebuie să fie subordonată sau impletită, după părerea mea, cu cea de bază, în cazul nostru, cu cea de recuperare pentru producția bunurilor materiale a celor suferinzi de diverse afecțiuni. Ca să fiu și mai concret, voi folosi un exemplu: la unul din pavilioane s-a executat o hidroizolație cu defecțiuni. Ploua în cameră. I-am zis directorului să ordone măsuri pentru refacerea urgentă a stricăciunilor. Știți ce mi s-a răspuns? „Sint defecte și grăarele pentru mititei. Să le reparăm întâi pe acelea!” Cu ani în urmă, medicul-director subordona întreaga activitate a unei stațiuni. El stabilea ordinea priorităților, în funcție de necesitățile de sănătate ale firmei. Cred că era foarte corect așa. Și mai am un „of”. Îmi face impresia că unii reprezentanți ai turismului românesc în străinătate nu-și cunosc atribuțiunile. Nu de puține ori se întimplă ca la Băile Herculane, de pildă, să fie îndrumați turiști străini care suferă de stomac, în loc ca aceștia să vină la noi sau la alte stațiuni profilate pentru tratarea unor asemenea boli. Ori, la Amara, merg suferinzi de...imi-mă! Mi se pare un nonsens. Și este atât de ușor să se remedieze această situație... Printr-o mai completă, mai competentă informare. Că merită să fim mai bine cunoscuți!

AUREL DAVID

Viața ca o gardă continuă

(Urmare din pag. 17)

ceste boli complexe și grave se întâlnesc mai rar. De obicei, oamenii neavizați etichetează drept colită orice tulburare de tranzit, manifestată prin 1-2 scaune mai moi pe zi, însoțite de dureri abdominale și balonări. Nimic nu e mai eronat decât să se considere aceste simptome drept colite. În realitate, avem de-a face cu niște tulburări funcționale. Musculatura colonului, intens înervată, răspunde în mod exagerat la stimulii nervoși și humorali accelerând tranzitul și, prin creșterea presiunii în intestinul gros, generând chiar dureri. Această suferință se numește colon iritabil și are la bază în primul rând stresul.

— Bine, dar mii de oameni, când mănincă fructe sau beau lapte, parcă ar înghiți explozibil.

— În afară de colonul iritabil există și alte cauze ce pot duce la manifestări similare. Și ele se consideră în mod eronat ca fiind parte din familia colitelor. În acest mare grup se includ intoleranțele alimentare. În special la fructe și lapte. Ele se datoresc scăderii sau absenței în intestinul subțire a unor enzime specifice menite să digere compușii dizaharidici. De exemplu, zahărul din lapte constituit din lactoză ar trebui să fie prelucrat de enzima denumită lactază. Cum aceasta se diminuează sau chiar dispare după întărcare, lactoza nu se mai digeră și ajunge în colon unde fermentează producând crampe și scaune repetate. Mecanismul este similar în cazul zahărului din fructe. Pentru evitarea acestor tulburări de intoleranță, fiecare om trebuie să depisteze singur cantitatea de lapte sau fructe pe care o suportă și să nu depășească li-

mita de digere. Menționăm că subiecții cu intoleranțe alimentare sau colon iritabil nu prezintă de fapt niște bolnavi. Ei trebuie doar să-și dozeze mai cu atenție hrana și să evite pe cât posibil stresul. Cea mai mare greșală se face când omul își pune singur diagnosticul, se declară bolnav de colită și ia din proprie inițiativă antibiotice. Urmind acest tratament după folclorul medical, el poate transforma o tulburare minoră, ameliorabilă, printr-o alimentație atentă, într-o veritabilă colită destul de complicată.

— Tovarășe conferențiar doctor Alexandru Oppoiu, v-am observat făcând prin capilarul endoscopului adevărate intervenții fără bisturiu. Și-a depășit endoscopia condiția ei de metodă de investigație devenind și o veritabilă terapie?

— Minitubul de fibre de sticlă permite ochiului să observe toate amănuntele de structură și leziunile esofagului, duodenului și colonului. Cu ajutorul unei tehnici de finetă se pot însă injecta prin el și substanțe sclerozante în varicele esofagice pentru prevenirea și tratarea hemoragiilor digestive apărute în cirozele hepatice. De asemenea, metoda denumită polipectomia gastrică și colonică permite extirparea endoscopică a polipilor din stomac, duoden și intestinul gros. Se evită astfel operații mari pe abdomen cu riscuri anestezice și postoperatorii. Gastroenterologia devine o specialitate din ce în ce mai complexă, în care și dau mina analiza clinică amănunțită din medicina internă clasică și abilitatea unor manevre tehnice de tip chirurgical din investigațiile invazive moderne.

Îl întrebăm pe medic ce satisfacții mai rotunjesc din asprimită acestei vieți de luptă în crințenată cu bolile. „Acum un an, am oprit rapid pe cale endoscopică hemoragia digestivă a unei tinere femei, povesteste. La contraviziție, de lângă patul ei, mi-a sărit în brațe o fetiță. „Multumesc că mama vine acasă miine”, tipa de bucurie și m-a sărutat pe obraz. Apoi, mi-a cerut să închid ochii și să întind mina. Am simțit în palmă darul: păpușica ținută până atunci strâns la piept. O mai păstrez și astăzi pe bibliotecă”.

Insula Pantelimon, un posibil paradis turistic

(Urmare din pag. 24)

blu de agrement ca de propriul copil.

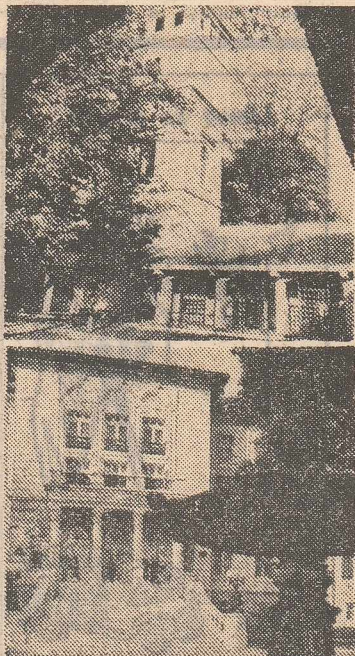
Arhitectul **Radu Meliță**: „Este primul meu proiect de o asemenea anvergură. N-am mai știut de nimic din momentul în care ne-am apucat de treabă. Pe lângă gândire am și desenat. Am simțit nevoia să mă implic atât în concepție cit și în modul de realizare. Pentru un arhitect tinăr un asemenea proiect este o șansă extraordinară. Am fost o echipă formidabilă și dialogul permanent ne-a condus, cred, la cele mai bune soluții. Mestierii constructori de la Antrepriza construcții montaj 3 au fost și ei cîștigați de entuziasmul nostru și faptul a fost hotărîtor. Aveam nevoie de participarea, de profesionalismul și pasiunea lor fiindcă existau dificultăți de detalii din arhitectura veche, se lucra în tehnica veche. Ei bine, acești muncitori au fost atât de prinși de lucrare, încât au intrat într-un fel de competiție, făcându-și un titlu de glorie din reușite. Când am început, am avut la dispoziție doar niște relevee. Am refăcut releveul și ne-am străduit să intrăm apoi în atmosfera casei. Am abordat complexul ca pe un mic orașel cu casa fiecăruia, cu acumulare de valori în timp, încercînd să evităm impresia de depersonalizare proprie hotelurilor moderne, construite industrial. Camerele propun o diversitate de formule de interior, timplăria, mobilierul, covorele comandate la Cîsnădie după modele realizate tot de noi în spiritul aceleiași idei.”

Una din marile calități ale ansamblului: fiecare moment al parcursului îți oferă o surpriză, nu ghicești niciodată ce urmează. Nu se simte nicăieri curtea de serviciu (casele ne-

vind decît fațade), nu există, cum spun arhitecții, unghi mort. Funcțiunea hotelieră e un mecanism complex și pentru arhitecți și pentru constructori ridicîndu-se o sumedenie de probleme. Nu întîmplător la realizarea complexului au participat numeroase întreprinderi, institute de cercetare din care amintim întreprinderea de produse ceramice Urziceni, I.N.C.E.R.C., I.C.M.C.C. De asemenea, au colaborat cu arhitecții și constructorii specialiști din diverse domenii, nume de prestigiu cum sint biologul Florica Berinde, inginerul chimist Nicolae Moga, istoricul Radu Ciuceanu.

Din colaborarea cu tehnologii I.T.H.R., bucătăriile sint cu adevărat funcționale, vestiarele sint astfel dispuse încît cei ce vin la lucru în haine de stradă nu se întînesc cu cei în halate de lucru.

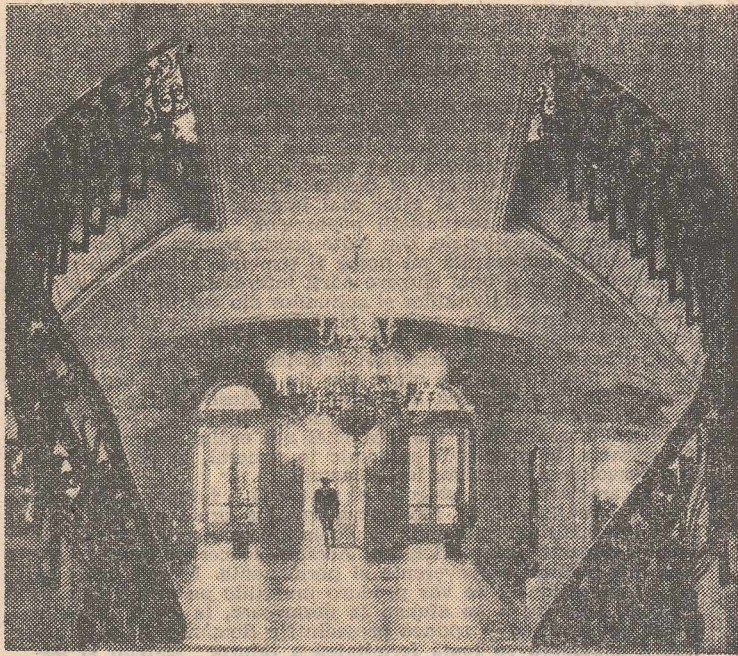
Spuneam mai devreme că ansamblul se integrează atât de exact în cadrul natural încît impresia că e de acolo se impune imediat. Între clădire și loc există o relație de-a dreptul spectaculoasă și faptul îl realizezi dintr-un superb apartament — nr. 101 — situat la etajul 1 al corpului central. Pare a fi cel mai frumos din toate apartamentele hotelurilor din țară, fapt confirmat și de specialiștii în turism. Nu numai prin dotări (ele există la toate hotelurile de aceeași categorie), ci și prin așezarea sa, prin priveliștea unică ce se deschide dinspre terasă spre frumoasa fîntînă din fața corpului central și, mai departe, spre lac. Și pentru că am pomenit de această fîntînă să mai spunem că ea este un unicat. A fost preluată dintr-o zonă supusă sistematizării (din fața Fabricii de bere Rahova) la sugestia profesorului Radu Ciuceanu.

Eleganță și rafinament — două din atributele hotelului

ceanu de la Muzeul de istorie al municipiului București, a fost întregită cu ajutorul specialiștilor Fondului plastic și, iată, pare de cînd lumea pe aleea centrală a insulei. În același mod a fost înzestrat și barul din corpul central cu splendide vitralii de la o casă aflată în zona de sistematizare Buzeești, o casă anonimă din toate punctele de vedere, dar care, iată, ascundea „un diamant”.

Beneficiarul — I.T.H.R. București — n-a preluat casa la cheie, ci a muncit de citeva luni bune alături de arhitect și constructor pentru a da o mină de ajutor și, desigur, pentru a intra în atmosferă. Administratorul Nicolae Băncilă, recepționează Marian Micu și Dan Pavelescu, șefii de unitate Marian Alexe și Marin Carapanceanu, ca să dăm doar citeva nume, au dat o mină de ajutor la finisaje, la curățenie etc.

Alexandru Florea, director în C.H.R. Capitol și-a mutat biroul în complex de multă vreme. Mai sint contracte cu diverși furnizori care se cer onorate, mai sint lucruri de pus la punct, în sfîrșit, complexul este gata dar bunii gospodări care l-au în administrare abia de acum încolo încep să fie gazde. „Complexul turistic „Lebăda”, — îl prezintă Alexandru Florea — pune la dispoziția oaspeților săi 250 de locuri în camere cu un pat, cu două și apartamente, toate dotate cu telefon, televiziune cu circuit închis, instalație de sonorizare. Complexul cuprinde o popicarie, sală de reuniuni, terenuri de tenis, bowling, jocuri electronice, ștrand, spații pentru instalarea rulotelor, parcaje. Pe lacul Pantelimon se vor putea practica sporturi nautice, iar pe insulă vor fi plantați arbori ornamental decorativi, valoroși. Așa cum subliniau și arhitecții, tot ce vedem este rodul colabo-

rării între numeroase întreprinderi dintre care eu mai amintesc I.P.A. Carpați, Întreprinderea de construcții metalice a consiliului popular al municipiului, I.P.L. Piatra Neamț, I.P.L. Iași, Cooperativa Mobilă și tapiserie, Întreprinderea Electromures. De asemenea, sprijinul primăriei Capitalei a fost constant și în numeroase momente decisiv”.

Complexul turistic Lebăda se află la dispoziția turiștilor. Cîteva dintre primele aprecieri ale oaspeților săi le-am amintit la început. De aici încolo, cum spunea Gheorghe Popa, directorul I.T.H.R. București, aprecierile vor avea în vedere și eforturile personalului complexului care se va strădui să se ridice la înălțimea reușitei constructorilor săi, ca să numim cu un termen generic pe cei ce, prin talentul și priceperea lor, au fabricat această bijuterie turistică.

■ Apelul adresat de participanții la cel de-al III-lea Congres național de chimie din România către chimiștii și oamenii de știință din toată lumea a fost difuzat ca document oficial al Organizației Națiunilor Unite. În cadrul dezbaterilor din Comitetul al treilea al Adunării Generale a ONU, reprezentantul permanent al țării noastre la Națiunile Unite a luat cuvântul la punctul intitulat „Importanța realizării universale a dreptului popoarelor la autodeterminare și realizarea grabnică a independenței statelor și popoarelor care se află sub dominație colonială, pentru asigurarea și respectarea drepturilor omului”. După ce a arătat că lupta pentru dobândirea și consolidarea independenței naționale, dusă de popoarele care secole de-a rândul au îndurat jugul colonial, reprezintă unul din elementele caracteristice ale epocii actuale, având un puternic impact

asupra întregii evoluții a situației mondiale, vorbitorul a declarat că poporul român, care la rîndul său a făcut grele sacrificii pentru scuturarea dominației străine, pentru făurirea statului național unitar român, sprijină în tot cazul cauza dreaptă a acestor popoare și își exprimă deplina solidaritate cu eforturile depuse de ele pentru înaintarea pe calea progresului și bunăstării. Viața a arătat că unul din imperatiile contemporaneității, de asigurarea căruia depind îmbunătățirea situației internaționale și prevenirea conflictelor, este respectarea de către toate statele a dreptului fiecărui popor de a-și decide singur soarta, de a-și alege calea dezvoltării sociale și politice în concordanță cu propriile aspirații. Respectarea drepturilor suverane ale națiunilor și popoarelor face posibilă stabilirea unor relații internaționale bazate pe prietenie și cooperare. Dimpotrivă,

violarea principiului egalității în drepturi a popoarelor și a dreptului lor la autodeterminare încalcă legalitatea internațională și constituie o amenințare pentru pacea lumii. ■ Tribunalul din Roma a pronunțat sentința în procesul intențat răpitorilor și asasinilor fostului prim-ministru al Italiei Aldo Moro. Deschis în 1985, la șapte ani de la asasinarea lui Moro, procesul a durat trei ani. Tribunalul a condamnat 173 de teroriști la pedepse cu închisoarea însumind 1800 de ani. 26 dintre cei judecați au fost condamnați la închisoare pe viață. Majoritatea condamnaților au făcut parte din organizația teroristă autointitulată „Brigăzile roșii”. ■ Guvernul federal al R.S. Cehoslovace are în frunte pe Ladislav Adamec. Prim-vicepreședinte al guvernului au fost numiți Pavel Hrivnak și Bohumil Urban; Jaromir Obzina, Karel Julish, Frantisek Pitra, Ivan Kno-

tek și Matei Lucan au fost numiți vicepreședinți ai guvernului; Jaromir Johanes a fost desemnat ministru al afacerilor externe, Milan Vavricka a devenit ministru al apărării naționale. ■ La Varșovia s-au desfășurat lucrările sesiunii Seimului R.P. Polone, la care au participat Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., președintele Consiliului de Stat al R.P. Polone, alți conducători de partid și de stat polonezi. Președintele Consiliului de Miniștri, Mieczeslaw Rakowski, a prezentat propunerile pentru componența noului guvern și programul de activitate al acestuia; Seimul a aprobat componența noului cabinet și programul. Forul legislativ suprem al Poloniei i-a numit pe Kazimierz Olesiak, Janusz Patorski și Ireneusz Sekula — vicepreședinți ai Consiliului de Miniștri.

ION CODRU ■

Comentariul săptămânii

Participarea tuturor statelor

Vreme îndelungată, veacuri de-a rândul, marile probleme ale lumii, acelea care au apărut în fiecare epocă dată, au fost efectiv hotărâte, transate de un număr mic de state, de marile puteri ale momentului. De altfel, năzuința statelor puternice de a rezolva tot ele, în viziunea lor și în propriul lor interes, problemele mapamondului se menține intactă, conștient cu teza, împărtășită de unii politologi și comentatori, că, ne place sau nu, asta e situația și așa va fi și de acum înainte, multă vreme. Dar această năzuință și această concepție sint, pe bună dreptate, larg combătute, arătându-se că la sfîrșitul secolului al 20-lea lumea este astfel alcătuită încît marile probleme care preocupă omenirea nu pot fi rezolvate cu temeinicie decît cu participarea activă a tuturor țărilor, indiferent de mărime, forță economică și putere militară.

Desigur, nimeni nu neagă rolul important, și în zilele noastre, al țărilor puternice, dezvoltate. Dar e firesc ca posibilitățile mari ale acestor state să se concretizeze în primul rînd printr-o mai mare răspundere pentru soarta lumii, printr-o participare activă la eradicarea dificultăților de pe glob. În nici un caz mijloacele de care dispun statele mari nu trebuie să constituie un suport pentru împărțirea lumii în țări cu drepturi prioritare și țări cu drepturi reduse. Dimpotrivă, pornindu-se de la noile principii de relații dintre state — respectarea suveranității și independenței naționale, deplina egalitate în drepturi, neaměstecul în treburile interne, avantajul reciproc — se impune participarea la viața internațională a tuturor țărilor, și în mod deosebit a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în dezvoltare, a țărilor nealiniate, direct interesate în abolirea politicii de forță și dictat, în așezarea vieții internaționale pe baze solide, echitabile. Fiecare stat, fiecare națiune, mare sau mică, poartă răspunderea pentru soarta păcii și civilizației umane și are, în consecință, nu numai dreptul, ci și datoria de a-și aduce contribuția activă, venind cu experiența sa, cu inițiative proprii, la preîntîmpinarea unui nou război, la progresul economic și tehnico-științific general, la întărirea prieteniei, înțelegerii și colaborării între toate popoarele lumii.

Participarea tuturor statelor la dezbaterile și soluționarea marilor probleme politice, economice și sociale ale contemporaneității nu este un simplu deziderat, ci este determinată de numeroși factori obiectivi: noua structură politică a lumii, procesul, în plină desfășurare, al democratizării vieții internaționale, caracterul global al celor mai importante probleme care stau astăzi în fața comunității popoarelor, creșterea interdependențelor internaționale. Din toate aceste motive, nici o chestiune politică importantă nu poate fi temeinic soluționată prin excluderea fie și a unei singure părți interesate. Țările mici și mijlocii, în afara activităților și acțiunilor din cadrul organismelor internaționale, în primul rînd la Organizația Națiunilor Unite, pot contribui direct, concret, atît la procesul edificării păcii, prin interzicerea accesului armelor atomice pe teritoriul lor, prin proclamarea de orașe sau de regiuni fără arme nucleare, prin împiedicarea accesului în porturile lor a navelor cu arme nucleare la bord, prin reducerea propriilor lor cheltuieli militare, cit și la făurirea unei noi ordini economice internaționale, la progresul economic în general, în primul rînd prin dezvoltarea propriilor lor economii.

Însă caracterul logic, obiectiv al participării tuturor statelor la viața internațională, la rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității nu înseamnă și dobîndirea automată a posibilităților concrete de participare. Acestea se cer obținute, cîștigate prin acțiuni perseverente și permanente. Numai astfel în viața internațională se vor produce mutațiile pe care epoca le reclamă. „Pentru a se ajunge la dezarmare, la pace, la noile relații democratice — spunea președintele României —, este necesară angajarea cu toată fermitatea a tuturor statelor și popoarelor în marea luptă pentru o nouă politică internațională, de pace și colaborare”.

ION D. GOIA ■

„Vă veți pierde auzul tot ascultînd muzica aceea gălăgioasă!” își avertizau părinții odraslele, dar avertismentul nu prea a fost luat în seamă. De curînd el a fost reluat de către o voce autorizată în domeniu, muzicianul rock John Flansburgh, care mai în glumă mai în serios declară: „Surditatea este un mic sacrificiu pe altarul muzicii rock!”. La trei decenii de la revoluția rockului în muzică tot mai mulți interpreți constată tulburări ale auzului. Din acest considerent cîntărețul și basista americană Kathy Peck împreună cu doctorul Flash Gordon au întemeiat o organizație menită să avertizeze interpreții, tehnicienii și personalul sălilor de concerte asupra

pericolului și măsurile ce trebuie adoptate (în primul rînd un control medical riguros și regulat). Ei speră ca măsurile

Gălăgioasa muzică

să aibe ecou și în rîndul fanilor. Un zgomot de 100 de decibeli recepționat întîmplător de urechea umană nu duce la perturbări, dar permanentizîndu-l provoacă scăderea acuității auditive. Chiar

Intr-o lume în care politicul este dominant, încercarea de a arunca vina indiferent care ar fi aceea, în curtea vecinului, mai ales dacă acesta are altă culoare este, oricît de bizar v-ar părea, normală.

Vinovați sint americanii ?

În 1986 trei oameni de știință din R.D. Germană anunțau că virusul HIV a fost produs în laboratoarele americane de la Fort Detrik pentru dezvoltarea arsenalului de arme biologice. Departamentul de Stat a reacționat brusc, acuzînd Moscova (?) de o campanie de dezinformare. Deși Academia de Științe a U.R.S.S. a comunicat că ipoteza celor trei cercetători este cel puțin „extravagantă”, știrea a circulat în toată lumea în forma ei denaturată. Ziarul „La Prensă” din Managua afirmă că „S.U.A. așteaptă să folosească SIDA pentru a încetini creșterea demografică în America de Sud”. Un cotidian ghanез informează că „americanii fac experimente intense cu SIDA în Zair, Argentina și Pakistan”, pentru ca un ziar indian să scrie „yankeii sint de vină, nu maimuțele”.

Rasismul britanic

În septembrie 1986, Foreign Office-ul britanic a declanșat o anchetă asupra potențialului de risc SIDA existent la vizitatorii africani ai Regatului Unit. „Sunday Telegraph” acreditează informația alarmantă — „turștii africani pot fi o sursă de contagiune primară și trebuie supuși la teste obliga-

torii” și continua: „este monstruos ca guvernul să nu accepte examenul serologic pe motiv de discriminare rasială”. Din punctul de vedere al sănătății publice, se aprecia în studiul institutului Panos amintit în prima parte a articolului, e ridicol să controlezi citeva sute de turștii africani și nu sutele de mii de vizitatori americani care ajung pe pămîntul britanic. Guvernul englez a cugețat bine

Frica are un nume nou: SIDA (II)

abținîndu-se de la o asemenea atitudine, dar vorba era aruncată. Și nu în vînt. Ministrul zambian al sănătății amenința cu măsuri analoge declarînd că „SIDA este o maladie capitalistă” (?). Rezultatul dezastroas al limbului jurnalistic a fost sistarea cercetărilor efectuate în Zambia în colaborare cu personal britanic, răcirea relațiilor politice și scăderea traficului turistic cu 25 la sută.

Cea de-a treia epidemie

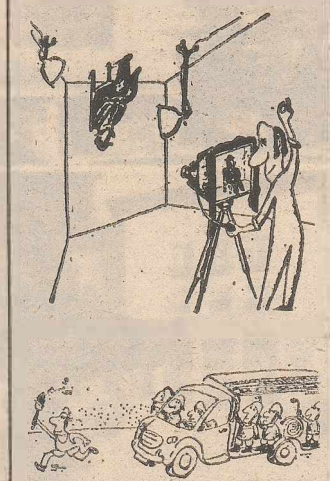
De-a lungul secolelor, reacția naturală de apărare în fața epidemiilor a fost închiderea porților în nasul străinilor. Azi se închid porțile și aeroporturile. Sint 18, după informațiile publicate în Panos, țările care su-

pun la teste obligatorii anumite categorii de străini. De ce oare Germania Federală și Belgia controlează doar studenții străini? De ce în Filipine testele se efectuează doar asupra marinarilor străini și nu asupra turștilor care sint cu mult mai numeroși? India controlează doar studenții africani care sosesc, dar nu și proprii studenți care se întorc în țară. Africa de Sud a instituit controlul asupra potențialilor emigranți negri, dar nu și testează proprii cetățeni albi cînd se întorc de prin străinătăți. Anomaliile? Aceste teste obligatorii au fost efectuate pînă acum pe criterii mai mult politice decît științifice și, dacă ar fi să dăm crezare, așa cum este firesc, O.M.S.-ului, aflăm că examinarea străinilor este absolut ineficace din punct de vedere epidemiologic. Un turist poate fi purtător de virus fără să fie bolnav de SIDA și, pentru a preîntîmpina activitățile sale de risc, trebuie ținut în carantină 6 luni!

Jonathan Mann, directorul programului SIDA din cadrul O.M.S. pomeneste de „a treia epidemie”. Prima o constituie diseminarea rapidă a HIV în lume sub cele două forme cunoscute. A doua este boala propriu-zisă SIDA (85 000 de cazuri declarate în lume pînă în martie 1988). Cea de-a treia este difuziunea diverselor reacții politice, sociale, economice, culturale față de SIDA. Această a treia maladie, aprecia dr. Mann în cuvîntarea ținută în fața Adunării Generale a O.N.U. „este, pentru omenire, mai periculoasă decît boala însăși”.

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

După N.B.I.

și moda căștilor stereofonice este periculoasă. Deocamdată muzicienii au adoptat diverse soluții de compromis care încep de la folosirea unor tamponare de vată, crearea unui spațiu mai mare de la scena la auditoriu, purtarea de antifoane în timpul concertelor etc.

O soluție salutară, simplă și la îndemîna tuturor, fără nici un fel de investiții ar fi reducerea volumului decibelilor propagați în atmosferă. Ar fi aceasta o erezie? Poate. Cert, însă, s-ar asigura o audieție de mai bună calitate, fără a se atenta la auzul nimănui. Oricum, aviz amatorilor de audieții cu butonul dat la maxim!

DAN DANUȚ DORU ■

O prejudecată

„Ne pronunțăm cu hotărîre împotriva participării femeilor la cursele automobilistice și cerem ca acest lucru rușinos să fie interzis categoric prin lege!”. Rîndurile de mai sus apăreau la începutul secolului nostru în revista engleză „Motor News” și erau expresia atît a concepției cu privire la inferioritatea femeii în comparație cu bărbatul, cit și a conservatorismului britanic puritan și scortșos. Dar e mult de-atunci, au trecut aproape 9 decenii. Care e situația astăzi?

Desigur, cu totul alta. Nu mai cere nimeni în mod serios alungarea femeilor de la cirna vehiculelor cu pneuri. Dar nu s-ar spune că reprezentanții sexului puternic nu se consideră în continuare singurii capabili de a conduce mașina cum scrie la carte, tratînd prestația feminină în domeniul automobilistic dacă nu de-a dreptul cu dezaprobare, în orice caz cu neîncredere și cu malitie, după cum rezultă și din următoarea butadă, patent 1988: „Știți care este cea mai mare greșeală a femeilor-soferi? Înșuși faptul de a se fi așezat la volan!”. Ce li se pune în seamă soferițelor, amatoare sau nu? Multe, dar nu în ultimul rînd faptul că viteza automobilului, oricît ar fi ea de mare, nu se poate măsura cu debitul verbal al celei care conduce, împrejurare de natură să cauzeze importante și mari pagube și pericole, inclusiv stricăciuni ale sănătății și atentate la integritatea corporală, pe drumurile publice. Oare așa stau lucrurile?

Cei care s-au străduit să răspundă au apelat atît la istoria automobilisticii, cit și la realități din zilele noastre. Din datele existente rezultă că femeile au un stagiul îndelungat la volan — exact o sută de ani.

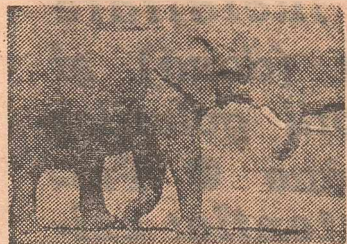
ION CODRU ■

BREVIAR

Telefonul secret

al ciclanților

De mult timp zoologii sînt intrigati de complexitatea vieții marilor grupuri de elefanți, ai căror indivizi reacționează la unison, în ciuda distanțelor mari

dintre turme. Strigătul, ca de trompetă, nu se propagă prea departe și nu este atît de nuanțat pentru a justifica comportamentul lor, în cadrul unei vieți sociale ordonate, pe un spațiu mare. Misterul a fost dezlegat, de curînd, de cercetătoarea Katharine Payne, de la „Cornell University” — S.U.A., cunoscută în lume și pentru studiile făcute asupra limbajului balenelor, ce folosesc unde infrasonore, care se propagă bine și pe distanțe mari în mediul submarin. Ea a studiat, timp îndelungat, viața elefanților într-o rezervă din Kenya constatînd că aceștia, inducînd aer în cele două canale ale trompei, fac să le vibreze pielea de pe frunte, în loc unde adîncitura nazală este lipsă de craniu. Prin intermediul acestui „dispozitiv” pahidermul emite vibrații de joasă frecvență, infrasunete, sub 20 Hz, pe care urechea omească nu le percepe. Aceste vibrații constituie partea cea mai bogată a limbajului elefantului, care prin acest „telefon” poate transmite la distanță „ordine” ce sînt recepționate și executate de ceilalți membri ai comunității sau tot prin el poate primi informații referitoare la situația din zonă.

Minimagnetofon solar

După ce a miniaturizat magnetofonul de buzunar firma japoneză Sony i-a dat și o alimentare solară. Astfel s-a născut „Solar Walkman WMF-107”. Avînd o mărime de 77 x 100 x 29 milimetri și greutatea de 280 g, noul magnetofon, etanș la apă, este alimentat de o baterie de cadmiu-nichel, ce se încarcă cu ajutorul celulelor solare, montate chiar pe el. La nevoie curentul electric necesar îi poate fi asigurat de rețea sau de cîteva pile electrice de 1,5 volți. Minimagnetofonul dispune și de un inversor automat de cîntec, ceea ce face ca la finele benzii aceasta să poată fi ascultată pe ambele piste, fără ca rola să mai fie inversată.

AUREL DIANU

Universul muzicii

ÎN PRIMĂ AUDIȚIE — Lansat săptămîna aceasta pe postul nostru de radio, cîntecul lui MARIUS VOICU, „Fotografii”, se înscrie de pe acum în cursa pentru locul 1 în clasamentele muzicii rock de la noi. Sperăm că reușita acestei încercări solo nu-l va determina pe talentatul interpret să renunțe la trupa sa de suflet, „Romanticii”. Trupa sovietică SECRET reactualizează marele succes al anilor '59 „Ready Teddy”, lansat de regretatul Buddy Holly. Cîntecul, intitulat „Rock'n roll”, este cîntat pe rusește și sună aproape la fel de bine ca originalul. ● DEEP PURPLE a împlinit anul acesta 20 de ani de existență. Evenimentul a fost marcat prin editarea unui album „live” intitulat „Nobody's perfect”. Trupa, dacă vă mai amintiți, a luat ființă în 1968 avînd pe atunci componența: Ritchie Blackmore — chitară, Nick Simper — bass, Ian Paice — drums, John Lord — keyboards, Rod Evans — vocal. ● Twistul a fost din nou la modă. Chubby Checker și „Fat Boys” au lansat vara aceasta succesul de top „The Twist”. Referitor la eforturi, meritul se pare că este al băieților din Brooklyn, numiți „Fat Boys”, care, deși sînt doar trei, cîntăsc împreună 450 kg. ● FILME MUZICALE — O istorie a rockului

Respectînd promisiunea făcută în precedentul număr al revistei, revenim, stimați cititori, la „Buletinul lunar” al Institutului Meteorologic Central din 1921. Directorul de atunci, Enric Otetelișanu, publică în NOTE METEOROLOGICE „cîteva amănunte despre istoricul științei meteorologice”. Am selectat pentru dumneavoastră, în acest număr, preocupările și orientările majore în dezvoltarea meteorologiei din acea perioadă. Iată ce scria Enric Otetelișanu: „Foarte important pentru noi este să cunoaștem care are să fie timpul (vremea — n.n.) la un moment dat; aceasta constituie problema prevederii timpului. Tot atît de important este să știm în ce măsură starea atmosferei influențează asupra vieții animalelor și plantelor. Putem prin urmare privi studiul fenomenelor care se produc în atmosferă din trei puncte de vedere: a) Studiul acestor fenomene din punct de vedere fizic adică meteorologia generală sau fizica atmosferei; b) Studiul schimbării timpului de la un moment la altul cu scopul de a prevedea aceste schimbări, adică: știința prevederii timpului (vremii — n.n.); c) Studiul stărilor mijloacelor atmosferei la diferite regiuni ale pămîntului așa cum se resimte asupra vieții animalelor și plantelor, adică studiul climatei sau climatologiei... studiul Meteorologiei nu se poate face decît numai printr-o colaborare internațională. Din aceste cauze s-a stabilit între toate Institutele Meteorologice și Geofizice de pe suprafața Pămîntului o fructuoasă colaborare. Schimbul de publicațiuni și relațiile directorilor acestor institute care nu introduc în serviciul lor nici o schimbare fără a o aduce la cunoștința celorlalți colegi mențin toate aceste servicii într-o strînsă și colegială legătură.”

La aceasta au contribuit și organizarea Congreselor meteorologice internaționale, a conferințelor directorilor de insti-

(Urmare din pag. 24)

fapt. Cred că v-ați dat seama, din enumerarea instrumentiștilor, că acoperim toate zonele țării, dansatorii prezentînd, la rîndul lor, un program — dansuri, dar și obiceiuri — din toate vetrele folclorice. Așa încît, putem spune că succesul nostru este în fapt succesul folclorului românesc! Pe de altă parte, la fiecare spectacol îmi fac o datorie de onoare din a prezenta, în franceză, scurte monografii ale zonelor folclorice românești, atît din punct de vedere muzical, cit și, cum să spun, geografic, înfățișez publicului frumusețile muzicii noastre populare, dar și frumusețile, bogățiile și realizările patriei.

— Pentru cititorii revistei „Flacăra” am dori o prezentare personală...

— Sînt născut la Crăciunei, județul Olt, avînd șansa de a crește într-o vatră folclorică extraordinar de bogată. Am urmat cursurile Liceului de artă „George Enescu”, apoi ale Conservatorului „Ciprian Porumbescu”, debutînd în concerte alături de Damian Luca, Benone Damian, cit și de Gheorghe Zamfir, un muzician și un pedagog excepțional, de la care am învățat mult. Am făcut turnee pe toate continentele, avînd imensă satisfacție să particip

MIRCEA ZANE

VREMEA

cum a fost
cum va fi

tute meteorologice, precum și crearea diferitelor comisii internaționale, cu diferite însărcinări speciale...”

Ne oprim aici cu relatarea din Buletinul lunar al anului 1921, cu promisiunea că vom mai reveni.

Colaborarea internațională actuală în meteorologie este apreciată în cadrul Organizației Meteorologice Mondiale (O.M.M.) drept „model de cooperare internațională”. Pe această direcție chiar în cursul acestei luni s-a organizat o manifestare de prestigiu, România fiind

gazdă ospitalieră.

Astfel, în intervalul 10—15 octombrie la București s-au desfășurat lucrările celei de-a XX-a Sesiuni a Conferinței Conducătorilor Serviciilor Meteorologice și Hidrometeorologice din țările socialiste, organizată de Institutul de Meteorologie și Hidrologie. În cadrul conferinței, la care au participat delegați din 11 țări, au fost discutate probleme privind lărgirea schimbului operativ de date și informații, precum și extinderea colaborării științifice din acest domeniu.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 20—26.X.

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (mm)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	14/17	3/7	7/14	32.4	Slobozia 1960	-9.0	Satu Mare 1946
Deal și podig	12/16	1/6	9/12	29.8	Huși 1923	-14.5	Dorohoi 1912
Depresiuni	11/14	-3/3	8/11	23.4	Miercurea Ciuc 1953	-13.8	Cîmpulung Mold. 1946
În. Omu	1/3	-4/5	20	14.0	1928	-19.0	1946
Litoral	15/16	8/9	6/8	30.1	Mangalia 1960	-8.3	Sulina 1946

Intorcîndu-ne la „capricioasa vreme, regăsim în fiile arhivei meteorologice, aspecte deosebite ale ultimei decade ale „blindei luni de toamnă — octombrie. Pornind pe firul temperaturilor foarte ridicate din anul 1960 (32,6°C la Adamclisi, 32,4°C la Slobozia, 31,4°C la Dilga, 30,8°C la Budești, 29,6°C la București-Filaret), regăsim intervale calde în 1953, 1935, 1923 și 1896, în care s-au atins valori maxime absolute (ale intervalului) la multe stații meteorologice. În cea mai

mare parte a țării, temperatura aerului a depășit la amiază

Intervalul 20—26 octombrie din acest an nu se va încadra în nici una din cele două extreme meteorologice. Prezența unui vast cîmp anticlonic în partea centrală a continentului european va determina, în primele zile, o circulație a aerului din sector nordic. Așadar, vremea se va răci, cu deosebire în regiunile nord-estice ale țării. În condițiile unui cer mai degajat, temperaturile minime nocturne vor fi scăzute, avînd valori cuprinse între -3° și 5°C, mai coborîte în zonele depresionare. Frecvent se va produce brumă, iar pe alocuri, îngheț la sol. Ziua temperaturile maxime vor avea valori între 10° și 18°C. La începutul intervalului înnoirările vor fi mai accentuate în regiunile sudice și pe alocuri va ploua slab. În partea a doua a intervalului, vremea se va încălzi ușor. Dimineața frecvent se va produce ceață, mai ales în zonele joase. La munte vremea va fi în general frumoasă, dar rece noaptea și dimineața. În primele ore ale dimineții se va produce ceață.

pragul unei zile de vară. Și tot atît de neobișnuit ca și zilele călduroase sînt și zilele de iarnă. În 26-27 octombrie 1946 s-au atins valorile minime absolute lunare (-19,0°C la Virful Omu, -17,0°C la Vatra Dornei, -13,8°C la Cîmpulung Moldovenesc). Și tot frig a fost și în 20—26 octombrie 1925 cînd în toată țara s-au înregistrat temperaturi minime negative. Anul 1912 s-a evidențiat într-un sir de 50 de ani ca fiind anul cu cea mai rece lună octombrie. În Buletinul meteorologic lunar se arată: „...luna octombrie a fost extraordinar de rece și foarte ploioasă, cu precipitații abundente, lapoviță și ninsoare generală foarte timpuriu (5-8.X în Moldova și între 24-27.X în toată țara).

Ninsoarea abundentă care a căzut în toată țara a fost însoțită de vînt din est și nord-est ce a format viscol pre-tutindeni, dar mai ales în Moldova, unde zăpada s-a prins în grosime de la 1—10 cm, iar în nordul țării și la munte a trecut chiar de 20 cm: 36 cm la Nereju, 23 cm la Hirău și Avrămeni, 29 cm la Dorna și Dorohoi.

tru. Nu mă sfîesc să o spun: de fiecare dată am fost primiți cu entuziasm de un public care în final, a fost cucerit total.

— Nu mi-ai spus de ce ai ales țambalul, un instrument care, cel puțin la prima vedere, este exclusiv de acompania-

ment. Sinteți, dacă memoria nu mă înșală, singurul absolvent al facultății de muzică la acest instrument.

— Dar nu este un simplu instrument de acompaniament! Ca întindere muzicală — 5 octave, doar pianul și orga îl depășesc din acest punct de vedere —, țambalul, venit din Asia, are posibilități deosebite. Am încercat să demonstrez acest lucru înregistrînd 4 discuri (la casa de discuri „Electrecord”), într-unul din ele fiind accom-

paniat la orgă. Am în vedere și alte „demonstrații” ale posibilităților acestui instrument, pentru că nu numai corzile, ci și modul de preparare a baghetelor contează. În funcție de aceasta se pot obține sonorități de pian, clavicin, chitară. Lucrez chiar la o metodă de țambal.

— Planurile dumneavoastră sînt cumva legate de prezența acestui sintetizator, alături de țambalul la care studiați zilnic?

— Să rămînă, vă rog, o surpriză...

— De acord. Și totuși, nu mi-ai spus cum ai ajuns la țambal.

— Din întîmplare! Nu zîmbești, chiar așa s-a întîmplat. La Liceul de muzică dădusem examen cîntînd la acordeon, am fost repartizat la clasa de trompetă (chiar așa?), dar la rugămintea unui coleg (îndrăgostit de trompetă) m-am dus la profesorul de țambal, regretatul Gheorghe Pantazi, care mi-a cîntat la acest instrument cucerindu-mă pe loc. Și, iată, i-am rămas fidel.

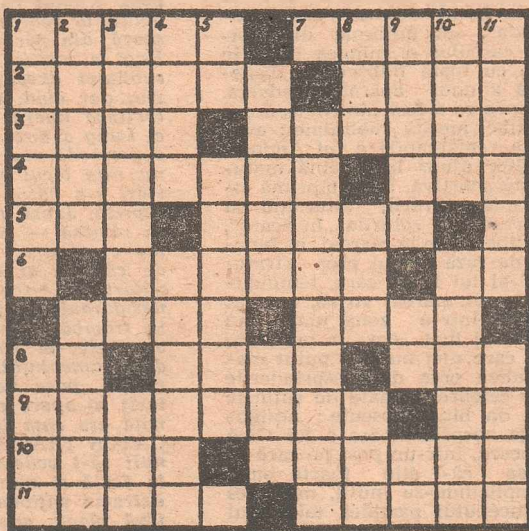
Un mesaj primit cu aplauze

la spectacole de folclor românesc în celebre săli de concerte: „Carnegie Hall” și „Kennedy Center”, din New York, „Victoria Hall” din Geneva, „Olympia” și „Théâtre de la Ville” din Paris, la Opera din Sydney și Opera din Viena, scene de mare reputație, de pe care am încercat și, după aplauzele și bisurile spectatorilor, cred că am reușit, să prezentăm muzica sufletului românesc, izvorînd din dragostea de viață, din optimismul poporului nos-

tră. Nu mă sfîesc să o spun: de fiecare dată am fost primiți cu entuziasm de un public care în final, a fost cucerit total.

— Nu mi-ai spus de ce ai ales țambalul, un instrument care, cel puțin la prima vedere, este exclusiv de acompania-

Pic...
pic

ORIZONTAL: 1) Pic... pic — Degetele ude ale ploii (sg.). 2) Puțin mai devreme — Împărat chinez. 3) Firișoare — Gură de apă. 4) Se codește un pic — Gura de vîrsare a unui rîu în toponimia spaniolă. 5) Conifer (reg.) — A vorbi pîntre dinți (fig.). 6) Mică așezare urbană — Întrebare. 7) Ramificație a

cursului unei ape curgătoare — A ventila. 8) Începe potopul! — Rîu în Austria — Astăzi. 9) Apars după ploaie — Mai mult

Dezlegarea careului „Cuvinte alese”

PACE; ACORDA; UMANITARIST; TITULESCU; A; EC; MANTA; CS; RIDE; TINĂRA; ETERN; TEME; ISA; MA; ADV; AET; DATORII; R; INIME; INT; TÎNUȚĂ; ATTA; ARETE; IDEAL.

GEORGE MAGHERU

decît picat. 10) Curse acvatice — Trezesc puțin interes. 11) A trece cu vederea — Matca unui rîu.

VERTICAL: 1) Drămuiește picăturile — Precipitații. 2) Stropiți bine — Adiere. 3) Un pic mai apăsător — Terci (reg.). 4) Abia apărut — Simfonie autumnală. 5) Negatie — Are un anume interes. 6) Strat de nisip pe fundul apelor curgătoare (reg.) — Rîu în Franța. 7) Trambulina stropilor de ploaie. 8) Întreg (reg.) — Pe mijlocul fileului! — Zeul vîntului (deg.). 9) Ape curgătoare — Picătură la margine! — Stîmbu (simb.). 10) Camere — Picați. 11) Umflăte de ploaie — Un pic... de fantezie (l).

ROMÂNIA — BULGARIA, la Sofia, 3-1!

de la trimișii noștri speciali Octavian Știreanu și Paul Agarici

Startul echipei naționale în preliminariile campionatului mondial de fotbal a fost înconjurat de fast, emoție și obseșia rezultatului: fast — pentru că o delegație mai numeroasă ca oricând și suporterii veniți din țară mai mulți ca în alte ocazii au creat impresia unei reprezentative care se respectă, inclusiv acordind atenție acestor amănunte de ordin psihologic; emoție — pentru că era vorba de un debut într-o competiție oficială pentru care evoluțiile anterioare ale naționalei nu fuseseră tocmai concludente; în sfârșit — despre importanța rezultatului (din perspectiva șanselor de calificare, dar și din aceea a problemelor de fond ale fotbalului nostru) este inutil să mai comentăm.

Am câștigat cu 3-1, și pentru acest rezultat merită felicități toți cei care au contribuit la relansarea pe o pistă de speranțe și optimism a fotbalului nostru. Grăbindu-ne, deci, să dăm Cezarului ce-i al Cezarului, vom proceda în spiritul sportului trecând deja la „arhivă” acest meci și gândindu-ne, cu luciditate, inclusiv în aceste momente de euforie, la cel care urmează — mai ales că este și foarte apropiat în timp (2 noiembrie, cu Grecia, la București). Asadar, în afară de scor, din jocul cu Bulgaria se mai pot reține alte câteva lucruri utile pentru viitor.

În primul rînd, am abordat partida cu un pronunțat spirit ofensiv, — singura modalitate în care puteam obține un rezultat bun. Așa se face că echipa noastră și-a creat un număr de 5-6 ocazii foarte clare (în două din ele lupta dîndu-se chiar pe linia porții adverse), adică un procentaj destul de rar de găsit la o echipă ce joacă în deplasare, în fața unui adversar extrem de tenace, orgolios și care se considera mare favorit. Dar, din dorința de mai bine, vom relua „teoria” parului pe jumătate gol, spunînd că acele ratări uriașe, care ne puteau costa spre final, n-au ținut numai de lipsă de șansă, ci și de o oarecare ușurință sau lipsă de concentrare în faze decisive.

În al doilea rînd, ne face plăcere să amintim și cu acest prilej că antrenorii există și la victorie. Mă refer în primul rînd la Jenei, al cărui realism în alcătuirea echipei am fi tentați să-l considerăm inspirație. Asta pentru că Jenei: l-a titularizat pe Rotariu în locul veteranului Ungureanu; l-a pus pe Andone în centrul apărării, lângă Belodedici, convins fiind că valoarea și forma sportivă dau omogenitatea cuplului de fundași centrali — și nu invers; l-a titularizat pe acest foarte talentat Ovidiu Sabău într-un joc oficial în care micuțul moț de pe dealurile Turdei (20 de ani impliniți în februarie) a avut o evoluție scilicet: a readus în echipa națională doi jucă-

tori care fuseseră îndepărtați cîndva — Mateuș și Cămătaru —, nimeni alții decît cei care — frumoase revanșe de viață oferă fotbalului! — au fost marcatorii golurilor noastre. Dar antrenorii au existat la această victorie și în alt sens: prin intermediul pregătirii pe care au asigurat-o jucătorilor selecționabili. Or, jocul cu Bulgaria a oferit o imagine fidelă a cantității și calității muncii de la cluburi — întrucît Jenei a fost și a rămas adeptul că pregătirea naționalei se face în primul rînd la cluburi și nu în „eprubeta” pregătirilor centralizate. Aici vom remarcă: evoluția absolut remarcabilă a lui Rotariu; voința lui Iovan, care a început foarte bine, dar s-a mai stins pe parcurs, resimțindu-se și de pe urma unei pneumonii din zilele anterioare; disciplina de joc a lui Belodedici, care și-a îndeplinit în primul rînd obligațiile defensive, cu două excepții — o dată cînd era să marcheze (la centrarea lui Lăcătuș din lovitură liberă) și altă dată cînd era să primim gol pe contra-atac (cînd Lung a salvat în extremis, făcînd henț la 18 m). Mutîndu-ne mai spre atac, e suficient să reamintim cum s-au marcat golurile noastre: în min. 25, „diagonală” cu efect a lui Sabău, Cămătaru sare peste minge văzîndu-l pe Mateuș liber, sut puternic, imparable la acestuia și 1-0; în min. 80, rolurile se inversează: Mateuș trage o „bombă” din afara careului, Mihailov respinge și Cămătaru reia, de asemenea, imparable; în min. 88, din nou Cămătaru într-un sprint tip „Wembley” sau „Rasunda”, sut puternic din colțul careului și mingea intră în gol, cu toată intervenția disperată a unui apărător advers. Despre ce a fost „între” apărare și atac, merită subliniate: evoluția remarcabilă a lui Andone, jucător ajuns la deplină maturitate sportivă, care imprimă siguranță apărării, alternînd cu oportunitate rolurile „în scară”, fie libero, fie la marșaj, în funcție de fază; rolul prea „strategic” al lui Hagi, care, temîndu-se de un marșaj strîns, a jucat retras, într-o zonă unde nu putea fi luat „om la om”, dar din care nici nu și-a putut materializa prea des desprinderile sale celebre, urmate de șuturile atît de binecunoscute; nesiguranța surprinzătoare a lui Gică Popescu, într-un post pe care se părea că-l știe foarte bine. Complicîndu-se inutil, mai ales la începutul partidei, talentatul jucător craiovean a „uitat” regula elementară a „închizătorului”: să paseze numai înainte sau numai înapoi; încercînd combinații laterale, a greșit pase și a creat adversarilor posibilitatea unor interceptări periculoase. Lung și Lăcătuș sînt subiectul unor notații separate, Văișcoviici a jucat prea puțin pentru a-și intra în mină,

iar Klein a participat la obținerea acestei victorii atît cît îl trebuie pentru a-i renaște ambiția de a redeveni titular poate pe postul ce-l deținea un jucător cu stil de joc, experiență și temperament asemănătoare — l-am numit pe Băloni.

Vom mai reține că echipa noastră a traversat cu bine și examenul psihologic al unor minute de foc: în min. 25 marcase Mateuș; în minutul 28 Lăcătuș ratează incredibil din centrul careului; pe teren exista

numai echipa noastră, galeria suporterilor români cînta, totul era o desfășurare pentru noi; intervine însă, arbitrul Litkevitcz cu acea lovitură liberă din min. 32 din care marchează abia intratul Kolev (inspirația lui Anghelov!) și meciul părea relansat pentru gazde — cum a și fost o bună perioadă de vreme, cînd iarăși am preluat inițiativa, materializată în final cu alte două goluri.

Ora tirzie la care aceste rînduri se îndreaptă spre tipar ne

indeamnă să oprim aici acele considerații despre debutul echipei naționale în preliminariile C.M., nu înainte, însă, de a aminti pe cei care au obținut, în teren, această frumoasă victorie: Lung — Iovan, Belodedici, Andone, Rotariu — Hagi, Mateuș (min. 87, Klein), Sabău, Gh. Popescu — Lăcătuș (min. 66, Văișcoviici), Cămătaru. Lor și antrenorilor lor, Emerich Jenei și Cornel Drăgușin, încă o dată — calde felicitări!

DE NE-AR SPUNE POARTA LUI. Mult discutată înainte de partidă (inclusiv într-o ședință de Birou federal) a fost problema portarului — în condițiile în care era limpede că Lung, deocamdată, este singura soluție viabilă pentru acest post. Numai că Lung cam începuse să primească goluri la echipa de club — lucru care i se reproșează, din păcate, în exclusivitate. (De pildă, cînd Hagi a marcat din lovitură liberă la Praga, s-a subliniat execuția formidabilă a jucătorului nostru, dar cînd, în retur, Eilek a marcat dintr-o lovitură liberă similară, nu acesta a avut merite, ci Lung a avut... vină!). Cert este că Silviu acuză o perioadă mai puțin fastă, despre ale cărei cauze nu este locul să discutăm aici. Și înertia acestei stări s-a văzut și la Sofia, mai ales în prima repriză. Jenei a fost lucid, știînd că Lung trebuie să rămînă — pentru că este — cel mai bun portar al nostru, încredințîndu-i inclusiv banderola de căpitan al echipei. Începînd jocul cu multe ezitări, ce riscău la un moment dat, să semene nesiguranță în întreaga echipă, Lung l-a terminat în trombă, salvînd poarta la două șuturi extrem de grele, în finalul partidei, cînd rezultatul era, deci, amenințat. Sperăm că lui Silviu să-i fi trecut „pasa neagră” odată cu acele faze, astfel încît să apere pe mai departe la club și la națională așa cum îl știm de foarte mulți ani. ● LĂCĂTUȘ TRĂIEȘTE JOCUL ALTTEL. Ne-am obișnuit să-l vedem pe Marius Lăcătuș străpungînd în forță și vitează orice apărare. De data asta, extrema națională n-a fost în apele sale, evoluînd fără vlagă, adesea superficial sau chiar neangajîndu-se la joc. El însuși a fost conștient de asta, îndreptîndu-se spre locul de schimbare chiar înainte de a fi anunțat. Pe tușă, însă, Marius a redevenit același jucător ambițios și dornic de victorie, încurajînd ca nimeni altul echipa cu gesturi și vorbe, așa cum el o făcea, de fapt, în teren. Ca și în cazul lui Lung, să sperăm că e vorba tot de o „pasă neagră” și că Lăcătuș va redeveni cît mai curînd același jucător bădănos și inepuizabil care cîndăa (și încă are șanse) să fie cel mai bun jucător al anului. ● DOI VECTORI

SI-O REZULTANTĂ. Într-o conferință de presă ad-hoc desfășurată în avion, la întoarcere, am avut marea bucurie de a constata unanimitatea opiniilor în legătură cu semnificația acestei victorii: „Fotbalul românesc a ajuns acum la echilibru” (Mircea Lucescu, prezent și aici, lîngă elevii lui de la echipa de club, între altele, pentru a-i repune rapid pe „linia Dundee”). „Acest rezultat echivalează cu o regăsire a familiei tricolorilor, a echipei naționale” (Emerich Jenei). Formulate laconic, aceste idei mai pot fi nuanțate, pentru că au fost dezbătute pe întreg drumul de întoarcere, din dorința vizibilă sinceră a tuturor de a transforma rezultatul de la Sofia într-o punte de comunicare mai sinceră și mai sportivă între toate grupările sportive din fotbalul nostru, spre binele fotbalului nostru. Jenei i-a mulțumit lui Lucescu pentru cum și-a pregătit jucătorii de lot, Lucescu l-a felicitat pe Jenei pentru cum a pregătit echipa națională. Lucescu a debutat în prima divizie într-un joc împotriva lui Jenei — s-a reamintit în timp ce acești doi valoroși tehnicieni se îmbrățișau: „doi vectori se poate compune o rezultantă, inclusiv în „geometria variabilă” a fotbalului. ● OAMENI DE BINE. Vreo patru mii de suporterii au venit din țară pentru acest joc, cu toate mijloacele de transport posibile (inclusiv vaporul, cazul echipei unui vas). Pentru delegația noastră, a fost mai mult decît tonică prezența acestor suporterii în tribunele stadionului „Vasil Levski”. După cum veți fi constatat deja, o peluză avea rîndurile ocupate cu „tichii” și „julare” care, de la distanță, creau imaginea tricolorului, împreună cu grupurile alăturate de la tribuna a II-a dominînd adesea (pentru că și jocul echipei noastre le permitea) incurajările celor 60.000 de spectatori bulgari. A fost o galerie românească admirabilă, care i-a încurajat pe tricolori, inclusiv cînd aceștia traversau perioade de joc mai dificile. În numele jucătorilor noștri, le mulțumim acestor vajnici suporterii ai culorilor sportive ale țării și-i felicităm pe cei care au avut ideea și au contribuit la realizarea respectivelor excursii: și unii, și alții sînt oameni de bine ai fotbalului nostru.

Pe meridianele globului

● **Primul semifinalist al C.M.** Disponind de N. Short — jucătorul nr. 3 în ierarhia Elo — la capătul unui meci palpitant, J. Speelman așteaptă cu răbdare desfășurarea celorlalte dueluri, mult întârziate de programul competițional internațional încărcat dar și de... mofiturile candidaților. Analizează acum în liniște momentele cheie ale trecutului meci visând la un adversar mai puțin incomod. Intorcocheatele variabile ale gambitului de damă din partida a treia au fost elucidate de teoreticieni de pretutindeni, recunoscând valoarea noutății teoretice în condiții de luptă. Reproducem pentru cititorii noștri cursul acestei confruntări. **Speelman-Short:** 1.d4 Cf6 2.c4 e6 3.Cf3 d5 4.Cc3 Ne7 5.Nf4 Oo 6. e3 c5 7.d:c5 Cc6 8.Dc2 N:c5 9.a3 Da5 10.OOO Ne7 11.g4 !? Td8 12.h3 a6 13.Cd2 e5 ?! 14.g5 Cc8 15.Cb3 Db6 16.C:d5 T:d5 17.c:d5 e:f4 18.d:c6 f:e3 19.f:e3 N:g5 20.Rb1 b:c6 21.Nc4 Ta7 22. Thf1 Nf6 ? 23.De4! Rf8 24.D:h7 g6 25.e4 c5 26.e6 și negrul a cedat datorită continuării 26...N:e6 27.D:g6 Rg8 28.T:f7 ! ● În Cupa Campionilor Europeni clasamentul final a fost următorul : 1. TSKA Moscova 20 p, 2 „Honved“ Budapesta 18 p, 3 „Volmac“ Rotterdam 17,5 p 4. Solinger SG 16,5 p. Cel mai bun rezultat l-a înregistrat jucătorul sovietic Halifman cu 5 puncte din tot atâtea posibile, dar cel mai prestigios punctuaveraj a fost cel obținut la masa a doua a echipei olandeze „Volmac“ de către Viktor Korcinoi care l-a învins în partide de mare spectacol pe Iusupov, Short și Tukmakov, remizind de două ori cu Sax și o singură dată cu Short. De trei decenii prezent în arena superturneelor, Korcinoi menține ridicată stacheta valorică a performanțelor sale. Exemplu edificator este maniera în care a dispus de Iusupov. **Korcinoi—**

Iusupov : 1.c4 e6 2.Cf3 d5 3.d4 Cf6 4.g3 Ne7 5.Ng2 Oo 6.Cc3 c6 7.OO b6?! 8.Ce5 ! Nb7 9.e4 Ca6 10.Nf4 d:c4 11.C:c4 b5 12.Cc3 Cd7 13.Cg4 b4 14.Ca4 Cb6 15.Ne3 Cc4 16.Tc1 ! C:e3 17. C:e3 Tc8 18.e5 Tc7 19.Dg4 Td7 20.Tfd1 Da5 21.b3 Tc8 22.h4 ! Dd8 23.Rh2 g6 24.h5 Df8 25.h:g6 Dh6 26.Rg1 b:6 27.Ne4 Dg5 28.Df3 Cb8 29.Rg2 Tcd8 30.Th1 T:d4 31.Th8 !! R:h8 32D:f7 Td1 33.T:d1 T:d1 34.C:d1 D:e5 35.De8 1:0 ● În pregătirea meciului pentru titlul mondial actuala campioană a lumii Maia Ciburdanidze a participat la puternicul turneu de mari maestri (categoria XIII-a) de la Biel (câștigat la egalitate de puncte de Ivan Sokolov și Boris Gulko), unde a totalizat doar 5 puncte din 11 posibile (+2, =6, -3) clasându-se pe locul zece. În aceeași perioadă salangera la titlul mondial, Nana Ioseliani a luat startul în cadrul Festivalului de la Baden Baden în turneul cu runde duble (câștigat de V. Teskovski cu 10 puncte) și a acumulat în compania bărbatilor 6 puncte din 14 posibile. ● **Federația de șah germană** a anunțat echipa olimpică pentru Olimpiada de la Salonic: Barbara Hund, Gisela Fischnick, Petra Feustel și Bettina Trabert în formația feminină și Dr. Robert Hübner, Vlastimil Hort, Eric Lobron, Stefan Kindermann, Jörg Hickl și Ralf Lau în formația masculină. ● **Fotbal și șah.** În timpul desfășurării Cupei Mondiale de la Belfort s-a organizat în prezența a 3.000 spectatori un interesant meci de fotbal între participanții la superturneul de mari maestri și o echipă adevarată de fotbal... Spectacolul a atras atenția specialiștilor din fotbal fiind îndeaproape urmărit de cunoscutul antrenor iugoslav Takac, care a caracterizat jocul prestat. Cei mai activi s-au dovedit și pe teren nu numai pe eschier Ljubojević, Anderson, Kasparov și Iusupov, în timp ce epitetul de cel mai tehnic fotbalist a fost atribuit marelui învins din meciul legendar de la Reykjavik, Boris Spasski. Cel mai șlefuit stil în jocul cu balonul îl are, se pare, Timman care s-a format în anii junioratului chiar la renumitul club „Ajax“ Amsterdam. Conform declarațiilor antrenorului Takac artiști ai balonului și cu mari șanse de progres par a fi marii maestri Short și Ribli. Aprecierile făcute nu l-au mulțumit pe Kasparov care dorește să strălucească și pe gazon...

MARGARETA MUREȘAN

Civilizația sportului

Totul e să vrei

Săptămîna aceasta (marți, 18 octombrie) s-au împlinit 20 de ani de la cei 8,90 m ai lui Bob Beamon la săritura în lungime. Cel mai longeviv record mondial din atletism. Era o zi superbă pe stadionul olimpic din Ciudad de Mexico. O zi în care trăiești cu iluzia că omul este bun și zeti din Olimp sînt de partea lui. Beamon a reușit acest record despre care se spunea încă de pe atunci că este un salt în secolul următor. O echipă de reporteri de la Telefrance a obținut acordul marelui atlet de a realiza un documentar, exact pe stadionul și exact în ziua în care Beamon izbutea „saltul cosmic“. Ca urmare, la 18 octombrie 1988, Bob Beamon a apărut din nou pe pista stadionului din capitala mexicană, a alergat pe aceeași pistă de elan și a aterizat în aceeași groapă de nisip. Evident, săritura de acum a măsurat mult mai puțin. În schimb, popularitatea lui Beamon a crescut pe măsură ce anii au trecut și nimeni nu a izbutit să-l depășească.

Fizicienții contestă însă această „minune“, susținînd că la altitudinea la care este situat stadionul mexican (2.112 m) se schimbă relația de greutate. În această săritură, majoritatea factorilor au atins valori maxime. Și totuși unii parametri ai fenomenului sărituri au fost realizați ulterior de cîțiva săritori. Probabil că procesul de pregătire al „săritorului secolului 21“ trebuie să se desfășoare pe calea dezvoltării și perfecționării unui număr cit mai mare de factori.

Asemenea recorduri „de neatinse“ au mai existat. În atletism, nație, haltere și alte sporturi măsurabile se vorbea acum 40 de ani, 30 de ani, 20 de ani despre rezultate „fenomenale“, „fantastice“ care astăzi sînt reale. Mai mult, unii sportivi s-au apropiat deja de cîteva din recordurile planificate pentru anul 2000. Totul e să vrei. De voința noastră depinde unde vom ajunge, ce vom deveni. Cît de des am auzit plîngerile: „cît e de greu“, „nu mai pot, nu mai am putere“ dar care nu au fost urmate de întreruperea antrenamentelor. Rezultatele sportive de nivel mondial sînt plătite cu un antrenament greu și îndelungat. Adesea ei pare să depășească forțele omului. Sportivii învață însă să învingă durerea și oboseala peste puterile omenești. Cine nu învață să învingă obstacolele rămîne un „campion de salon“, care reușește să câștige numai pe stadionul său, fără compania unor adversari puternici și în competiții de mai mică însemnătate. Dacă un adversar periculos te umple de teamă, te face să îți se „moaie“ picioarele și să te treacă nădușile, nu meriți denumirea de sportiv.

Cum va arăta sportivul anului 2000 ? Va fi puternic, îndemnat, cu o voință fermă, va privi lumea cu optimism, se va distinge prin modestie și ambiție ? Își va mai avea sens proverbul „mens sana in corpore sano“ ? Sau vom întâlni niște Herculi departe de idealurile morale ?

Au trecut 20 de ani de la săritura lui Beamon. Parcă a fost ieri. În 1990, ne vom aminti că au trecut 20 de ani de cînd echipa de fotbal a României a jucat la campionatul mondial din Mexic (tot Mexicul !). În 1996, ne vom aminti că în urmă cu un deceniu, o echipă românească de fotbal a adus în țară Cupa Campionilor Europeni. Și așa încet, încet, mai cu o calificare, mai cu cîteva eliminări, vom ajunge în anul 2000. Iar nepoții ne vor întreba : „Buniților, dar vreun premiu pentru fair play ați câștigat ?“. Și noi ne vom mira de unde au auzit ei de această noțiune dispărută de mult din sport și din viață. Așa va fi, poate, în anul 2000. Să ne vedem sănătoși.

CRISTIAN ȚOPESCU

Toată lumea face sport

● O selecție în reprezentativă de fotbal a Norvegiei a făcut senzație. Tânărul jucător al divizionarei B Lynn Oslo, Simen Adgestein, a fost chemat să apere culorile naționale în meciul amical cu Italia, de la Pescara. Nimic neobișnuit pînă acum, s-au mai văzut selecții ale unor fotbaliști din liga secundă, iar faptul că Simen Adgestein (20 de ani) a fost prezent, deja, în „națională“ de juniori face și mai firească solicitarea. Numai că este vorba de singurul... mare maestru norvegian la șah, care, iată, se remarcă la înalt nivel și în jocul cu balonul rotund. Întrebat cum se descurcă în două discipline atît de diferite, Adgestein a declarat : „La noi, în Norvegia, fotbalul nu este atît de acaparat ca în alte țări, mai ales în divizia B. Convocarea la prima echipă îmi convine chiar, pentru că, aflîndu-mă în cantonament, fără altă obligație, mă pot pregăti în vederea Olimpiadei de șah din noiembrie, de la Salonic“. ● Un alt exemplu aparte în „sportul minții“ ni-l dă, în aceste zile, fostul campion internațional al României din... 1937 (campion republican, de asemenea, în 1951), maestrul Gică Alexandrescu. În vîrstă de 82 de ani, venerabilul șahist, veșnic tînăr, participă, cu rezultate notabile, la „Memorialul Victor Ciocăltea“, ce se desfășoară în această perioadă în Sala I.T.B. ! ● A apărut o nouă profesie în țările care au probleme cu incidentele de pe terenurile de fotbal : fan-sociolog. Este vorba de cercetători specializați în studierea manifestărilor suporterilor, ale căror rezultate, se speră, vor putea duce la măsuri în vederea eradicării violenței pe stadioane și în afara lor. ● După doi ani de întrerupere a activității competiționale (dar nu de inactivitate, întrucît între timp a absolvit doctoratul în pediatrie), fotbalistul brazilian Socrates a anunțat că va reîntra, urmînd ca, la 34 de ani, să semneze un contract pe doi ani, cu F.C. Santos. ● După 60 de ani de la primul zbor transatlantic al lui Charles Lindbergh, un alt american a realizat aceeași performanță, plecînd din San Diego (California) pentru a ajunge pe aeroportul Le Bourget, de lângă Parîs. Banal, veți spune probabil, dar trebuie să adăugăm imediat că este vorba de un pilot în vîrstă de ... 11 ani, Chris Marshall, fiu al unui pilot de linie, care a învățat încă de la 6 ani să minuiască manșele avionului ! ● Singurul regret pe care l-a mărturisit Chris la sosirea în capitala Franței este acela că nu va putea probabil niciodată să facă acrobatie aeriană. Pe cînd avea doar 5 ani, medicii au constatat la micuțul pacient o malformație a scheletului și apreciau că viitorul aviator nici nu va putea merge. Vindecat, Chris prezintă, totuși, schelele acestei maladii, iar mențiunea din dosarul său medical îi interzice „pilotajul de înaltă școală“. Deocamdată... ● Moda schimbării antrenorilor de fotbal a înregistrat luna trecută un veritabil record mondial : într-un interval de numai 3 minute, două echipe iugoslave au anunțat licențierea tehnicienilor lor. Mai întîi, a părăsit (e un fel de a spune) banca tehnică a formației Partizan Belgrad Fabrudin Iusufi (pentru un meci egal „acasă“ în fața lui Osijek, dar după ce câștigase cu 5-0 prima manșă a „Cupei U.E.F.A.“ disputată în compania Slaviei Sofia !), iar după 180 de secunde a fost anunțată „demisia“ lui Daniel Pirici, de la Sarajevo. ● În ce-l privește pe Iusufi, anomalia merge și mai departe. Pe lângă victoria amintită din cupele europene, Partizan Belgrad (clasată pe locul secund în campionatul trecut, calificată, de asemenea, în „sferturile“ Cupei) câștigase, în cele din urmă, partida cu Osijek, la penalty-urile de departajare, întrucît în actuala ediție în campionatul iugoslav nu mai există meci nul !

LUCIAN OPREA

„E adevărat, mersul cu automobilul pe drumurile ce străbat pădurile e deosebit de plăcut. Răcoare, aer curat, ozonat chiar, verdele ce-ți incită ochiul, toamna paleta neasemuită de culori ce te face să oprești uimit mașina pentru a admira raiul pe pămînt“. „Asta-i partea poetică a călătoriilor prin codru, dar e și una destul de prozaică“ — întrerupe pe povestitor interlocutorul. „Bineînțeles, ce ne-am face dacă totul pe lume ar fi numai poezie. Prea ar fi frumos ! Deduc ce vrei să spui, că drumul ce taie pădurea poate fi semănat cu hîrtoape, că te poți pomeni cu roțile pînă la osie în noroaie, ori avea surpriza să întâlnești un podet rupt sau vreun pom doborât de furtună ce-ți blochează calea“. „Nu asemenea obstacole am avut în vedere. La urma urmei astfel de piedici poți întâlni nu numai pe șosele ce străbat codrii, ci pe oricare drum. De altceva e vorba. Și anume de sălbăticiuni ce în plimbările lor nocturne sau chiar diurne îți pot apărea inopinat drept în față. Vederea unei vervețe, iepuras sau chiar vulpițe nu pot decît să te amuze, dar ce te faci cînd îți apare „cineva“ de gabarit mai mare...“ Doar nu o să încerci să mă sperii cu vreun urs. Astia nu se simt atrași de asfaltul șoselei. A, prin anii șaptezeci pe Transfăgărășan puteai „întîlni urși „cersetori“. Cum te vedeau, veneau spre tine cu labele întinse. Șoferii care le știau obiceiul, lăsau jos geamul și le ofereau un sandviș ori un măr. Celor care îi vedeau pentru prima oară li se făcea însă părul măciucă. Nu e lucru de glumă să te pomenesci cu un colos de doi metri înălțime înaintînd spre

Cronica șoselei

ține cu enormele „minuțe“ întinse. De unde să știi ce intenții are ? Dorește să-i oferi ceva ori vrea să te strîngă în brațe ? „E vorba de o întîmplare despre care am citit nu de mult într-o revistă... Un cerb, un cerb enorm, cu niște coarne avînd nu știu cîte ramificații, că nu mă pricepe, se îndrepta probabil spre o poienă unde știa el că iarba-i mai grasă ori spre izvoarașul cu apă cristalină unde se adăpta...“ „Ei și ce-i cu asta ? Își făcea probabil plimbarea de

este proasta vizibilitate laterală. Oricînd poți avea surprize din stînga ori din dreapta. Omul se gîndea la ale lui, Era pe la două noaptea. Rar de tot se intersecta cu cite o mașină din sens contrar. Parcă din pămînt a răsarit pe asfalt un cal. Nu din ăstia pitici de munte, ci din ăia de tracțiune, imensi. Numai copita cred că avea zece kile. S-a stabilit ulterior, animalul a ieșit dintr-un șanț mai adînc, ce nu se observa de pe șosea, mai înaltă decît terenul din jur cu

Competiție

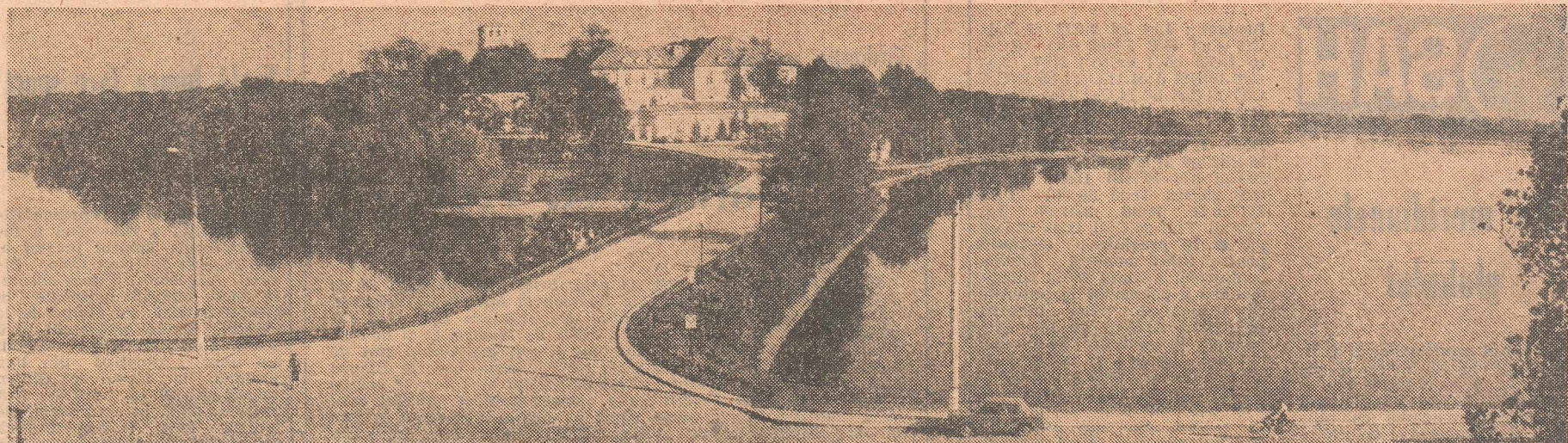
seară, ce ei, n-au vote să-și facă sista ? „Ai răbdare, ascultă ! Cînd a ajuns la drum, probabil obișnuit să-l traverseze dintr-un singur salt, și-a făcut vînt și...“ „Și ?“ „Iar mă întrerupi. Ai răbdare. Zborul său elegant peste șosea a fost întrerupt de un autoturism care gonea ca vîntul. A pătruns cu capul și labele din față prin parbrizul mașinii. Toți ocupanții și-au pierdut viața. A pierit bineînțeles și animalul. Ce putea să mai facă pilotul ?...“ Așa cum îți spuneam surprize nu se întîmplă numai în pădure. „Să vezi ce i s-a întîmplat unui amic al meu. Călătorea tot noaptea, dar pe un drum de șes. Circulație rară, luna plină lumina șoseaua ca ziua. Mai mare dragul să călătorești în asemenea condiții. Mai avea vreo zece kilometri și ajungea acasă. Marele handicap al circulației nocturne, după cum știm cu toții,

vreo trei metri. Șoferul s-a pomenit drept în față cu imensul patruped, „marele ciine“ cum îi spuneau indienii pe vremuri. Și el la rîndul lui a rămas mai mult decît surprins de apariția inopinată a „zeului“, purtat nu de un cal, ci de cincizeci. Pilotul n-a mai fost în stare de nimic. Să frînezi, pe distanța de doi metri ? Calul însă și-a dus mai departe intenția de a traversa șoseaua. A făcut aiodoma cerbului din pădure, un salt, mai modest bineînțeles ca lungime, dar nimerind tot în parbrizul „zeului“ pe care l-a străpuns în dreapta pilotului. Dacă era cineva pe locul... mortului, nimerea în lumea drepților. Șoferul, în afara de o spaimă teribilă, n-a pătîit nimic.

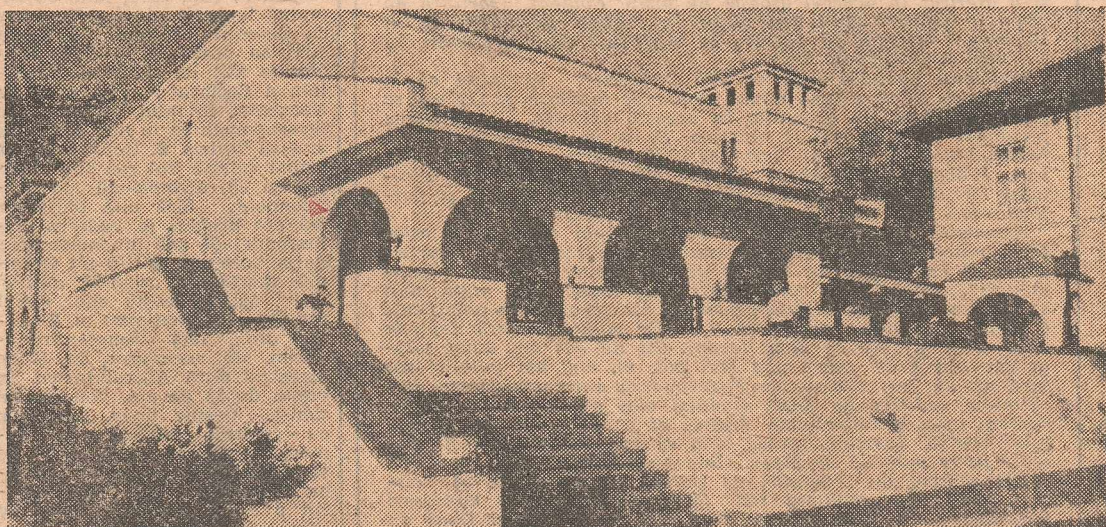
În acest caz, „agresorul“ a fost nevinovatul cal și victima mașina ce a avut ghinionul să se nimerescă prin dreptul șanțului adînc unde patrupedul se

VICTOR BEDA

Insula Pantelimon — un posibil paradis turistic

Insula Pantelimon, lacul și o parte din noul drum spre litoral

Bunul gust și fantezia arhitecților te întâmpină încă de la intrare (terasa de vară)

Primii turiști, primele semne de succes. „Extraordinar!” au exclamat spaniolii și aprecierea lor de călători prin vocație atît de apropiată de castelele cărora li se tot duce vestea are fără îndoială valoarea unui certificat de calitate. „Un mic și incântător Versailles!” spunea un englez dintr-un grup care ceruse ca sejurul să cuprindă cît mai multe zile în București, pe insula Pantelimon, la Complexul turistic „Lebăda”.

Așadar, după ani de muncă, arhitecții și constructorii bucureșteni au reușit să transforme o insulă, de care poate doar istoricii mai aminteau, într-un adevărat paradis turistic — o splendidă construcție într-un cadru natural unic.

Importantă a fost însă decizia.

O decizie în consens cu întregul proces de realizare a unei capitale moderne se află și la temelie acestei bijuterii arhitectonice ce întregeste o comună care, prin construcțiile ei de ultimă oră, se confundă din ce în ce mai mult cu unul din modernele cartiere ale Capitalei — Pantelimonul. Dorința de mai bine și mai frumos a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dorința strălucit evidențiată de noua imagine a Bucureștiului, a determinat și construirea acestui complex turistic care pune în valoare insula și lacul Pantelimon, sporind astfel zestrea de frumusețe a turismului bucureștean, a acestei zone din care începe noul drum spre litoral.

Este limpede pentru oricine vizitează Complexul turistic „Lebăda” că performanța aparține în primul rînd arhitecților. Cine l-a văzut, a dus vestea mai departe și iată că „Lebăda” ajunge un adevărat reper turistic și urbanistic, cum ar fi Intercontinentalul, Hotelul București, intrînd în conștiința bucureșteanului sau a călătorului de aiurea prin frumusețea sa. Sînt vizibile în fiecare detaliu, dar și prețuind ansamblul, cultura și gustul rafinat al celor ce l-au gîndit, talentul și fantezia lor, ingeniozitatea în găsirea unor soluții care să confere lucrării statutul de unicat. Detaliul slujește fericit întregul, un zid, o culoare dau farmec unui corp din întreaga construcție, o curte mai mică, în care te simți ca acasă, se deschide într-una mai mare, mai plină de lumină ce pune în valoare corpul central. O arhitectură românească autentică se împletește la tot pasul cu modernul, întregul ansamblu întregind cadrul natural. Să-i lăsăm însă pe arhitecții Institutului Proiect București să se explice. Mihai Nicolescu este șeful secției a II-a, secție care a gîndit și pus totul pe planșetă, și din care se cuvin amintiți, în afara actualului șef de proiect, Radu Meliță, adevăratul suflet al lucrării, arhitecta Gabriela Iamandi, conducătorul arhitect Marcel Bortun, arhitectul Horia Boian, proiectanta Silvia Besciu, Mihai Nicolescu: „Din capul locului vreau să subliniez valoarea celor două decizii fără de care ceea ce vedeți astăzi nu ar fi existat. Este vorba de decizia

de a se construi aici un complex turistic și apoi de hotărîrea de a se păstra ce e valoros, și de a fi restaurat. Deciziile aparțin președintelui Nicolae Ceaușescu iar noi ne-am străduit să fim la înălțimea acestei răspunderi. Am păstrat deci elementele de valoare aflate în bună stare, continuîndu-le, întregindu-le prin rezolvări moderne. Așa sînt, de exemplu, turnul mic, turnul mare, (de la înălțimea sa și se oferă o spectaculoasă imagine nu numai a insulei dar și a Bucureștiului), o parte din construciunile de zid, acestea constituind piese de la 1740. Am dorit ca fiecare corp să aibă personalitatea sa, pentru că nici n-au fost construite în același timp și nici nu era de aceeași valoare. De asemenea, corpurile de clădire au fost abordate diferit. De pildă, corpul C aminteste de spațiul inițial prin materialul folosit — tencuiele de var, pardoseli de cărămidă dublu presată. Aripa principală, careia i-am adăugat un etaj, este tratată în altă manieră. Clădirea care cuprinde popicaria, un bar și o sală de jocuri folosește elemente de detaliu din celelalte corpuri și de aici a rezultat o imagine contemporană. Lucrarea este rodul muncii întregului colectiv, dar cele mai mari merite le are șeful de proiect Radu Meliță care s-a îngrijit de această construcție, de întregul ansam-

(Continuare în pag. 19)

RĂZVAN BARBULESCU ■
Fotografii de MIRCEA HUDEK

Un mesaj primit cu aplauze

— Bine ați venit, Paul Stingă. Fructuos turneul?
— Eu zic că da. Iată câteva diplome. Mai întâi, aceasta, acordată de Academia „Charles Cros”...

— „Marele Premiu Internațional al discului 1988 „Charles Cros”. Este ceea ce s-a spus, ca o expresie gazetărească înfruntată de mult în uz, un fel de „Oscar” al discului, una dintre cele mai importante distincții în domeniu, dacă nu cea mai importantă. Mai departe.

— „Marele Premiu al Academiei discului din Franța” pentru același disc „Sortilège de la musique roumaine — Paul Stingă et ses musiciens”. Este un premiu acordat pentru calitatea interpretării, așa cum se apreciază în catalogul ce însoțește diploma, catalog în care, la alte secțiuni, figurează numele unor Benjamin Britten sau Maurice Ohana. Și, în sfîrșit, diploma de onoare a Festivalului internațional de folclor de la Confolens (Franța) manifestare ajunsă la a 31-a ediție și considerată cea mai importantă în materie.

— Sub semnătura lui Henri Coursaget, președintele Comitetului internațional al organizațiilor festivalurilor de folclor citim: „Lui Paul Stingă și ansamblului său, pentru înaltă calitate artistică a programului și pentru deosebită valoare u-

mană a membrilor trupei sale. Ce ansamblu ați condus în cadrul acestui festival?”

— Deci, Paul Stingă, țambal, dirijor, Alexandru Havriliuc — trompetă, Gheorghe Nuțu — clarinet, nai, fluiet, Gheorghe Constantin — clarinet, Constantin Olan — taragot, Marin Stingă — contrabas, Marin Cotoană — cobză, Florin Corneliu Stingă și Gheorghe Costică — acordeon, Dumitru Bălan — vioară și un grup de 20 de dansatori, toți alcătuiind ansamblul „Plaiul românesc” al Centrului de cultură și creație „Cîntarea României” din sectorul 4 al Capitalei, ansamblu de care mă ocup de mai multă vreme. Atît orchestra, cît și dansatorii s-au bucurat de multe aprecieri elogioase la Confolens, dar și în întregul turneu. Orchestra, de pildă, a fost considerată de președintele Henri Coursaget drept cea mai bună dintre cele prezente la toate edițiile festivalului, iar faptul că la spectacolele noastre, în special la cel de gală, cele 3000 de locuri ale sălii au fost insuficiente — am avut bucuria să mi se ceară cu o oră înainte de concert „un bilet în plus”, o invitație... — constituie o dovadă că folclorul românesc se află la mare cinste în Franța, în toate țările de

(Continuare în pag. 21)

LUCIAN OPREA ■

Dialog cu Paul Stingă
despre un turneu în Franța și despre virtuțile țambalului

Flacăra. Redacția: București, Piața Scintei 1, casuta postală 3312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 60 20, interioare: Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești: 14 53; Scrisori: 25 42, Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Prețul revistei: 3 lei

41505